

J. Winkowski & J. Taborski

Ćwiczenia greckie⁴, 194

kat. komp

578551

BIBLIOTHECA
UNIV. JAGELL.
CRACOVENSIS

Archiw.

II

W/V; 118/119, 120/121

s. 22/23, not. 60.

coll. st. 14/15

s. 102 - 111 (not. 234)

JÓZEF WINKOWSKI i JÓZEF TABORSKI *KM.*

H

ĆWICZENIA GRECKIE

(zastosowane do programu: Cwiczenia)

DLA KLASY III. i IV.

DO NOWEGO PLANU NAUKI ZASTOSOWAŁ

PIOTR PASSOWICZ

WYDANIE CZWARTE

⁵Kahn IX poz. 722

Cena egzempl. oprawionego (ze słownikiem) 3 K + 25 h

NAKŁADEM K. S. JAKUBOWSKIEGO

WE LWOWIE ————— 1914

*3 1910 rec. „Museum” 28 (1912)
s. 173-179 (M. Kalismanu).*

Wszystkie prawa zastrzeżone.

578551

II
-

Archiw.

Biblioteka Jagiellońska

1001270234

Z drukarni Jakubowskiego i Sp. we Lwowie, Piekarska 11.

Bibl. Jagiell.
1968 KZ 1351/233

SPIS RZECZY.

T e k s t.

Dla klasy III. Przełomaczył M. Bodyniski.

Dla klasy IV.

	Strona
1. Ćwiczenia wstępne w czytaniu	1
2. Ind., imper. i inf. praes. act. słów na ω	3
3. O-deklinacja	3
4. Ind., imper. i inf. praes. med. i pass.	5
5. A-deklinacja	6
6. Impf. act. słów na ω	7
7. Adiectiva O- i A-deklinacji	8
8. Feminina O-deklinacji	10
9. Contracta O- i A-deklinacji	11
10. Impf. med. i pass. słów na ω	11
11. Deklinacja spółgłoskowa	12
12. Ind. fut. akt. i med. v. pura i muta	14
13. Ind. aor. I. act. v. pura i muta	14
14. Ind. aor. I. med. v. pura i muta	18
15. Tematy samogłoskowe	21
16. Adiectiva na υς, εια, υ	24
17. Substantiva anomala	25
18. πολὺς, μέγας	27
19. Stopniowanie przymiotników	29
20. Liczebniki <i>Stopniowanie przymiotników str. 0, zob. Fid⁹ § 50.</i>	32
21. Zaimki <i>Stopniowanie przymiotników str. 0, zob. Fid⁹ § 50.</i>	34
22. Odmiana słów na ω	40
23. Verba contracta	42
24. Inne słabe czasy i tryby v. pura i muta	49
25. Verba liquida	57
26. Tempora secunda	60
27. Nieprawidłowy augm. i redupl.	63
28. Odmiana słów na μι	67
29. Aorysty mocne bez spójki	83
30. Odmiana słów zakończonych na ννμι	85
31. Niewzorowe słowa na ω	90
32. Dodatek. 1. Przysłowia i gnyomy zawarte w Ćwiczeniach	117
2. Przykłady zestawione z Ćwiczeń do nauki składni	118

Słowniczki (osobno zbroszurowane):

I. Słowniczek szczegółowy do ustępów 1—160.	1
II. Słowniczek grecko-polski	35
III. Słowniczek polsko-grecki	85

Spis usterów ciaglych.

U s t e p

19. Περὶ τῶν Μουσῶν. G²
29. Περὶ Ἀθηνᾶς καὶ Ἑρμοῦ.
34. Περὶ Ἀρίονος.
39. Κόραξ καὶ ἀλώπηξ.
42. Περὶ τῆς ἀχαριστίας.
44. Περὶ τῆς τῶν Ἀθηναίων παιδείας.
50. Περὶ Κάδμου.
52. Θεράπευε τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα.
56. Περὶ τοῦ γήρωσ.
59. Περὶ τῆς ἡμετέρας χώρας.
60. Περὶ Νιόβης.
62. Περὶ τῆς τῶν Ἀθηναίων ἀκροπόλεως.
66. Περσεὺς φονεῦει τὴν Μέδουσαν.
71. Περὶ τῆς τῶν κυνῶν πίστεως.
72. Περὶ Ἀρτεμισίας.
74. Περὶ τοῦ Ἄιδου.
- 81—82. Περὶ Κύρου τοῦ νεωτέρου.
87. Περὶ τῆς Ξέρξου στρατιᾶς.
90. Στρατηγοῦ τιнос πρὸς τοὺς στρατιώτας λόγος.
93. Κύρου ἀποθνήσκοντιος πρὸς τοὺς παῖδας λόγος.
96. Θεράπευε θεόν.
97. Σωκράτης τὴν Ἀλκιβιάδου ὕβριν παύει.
- 100—101. Περὶ τῆς Ὀρόντου κρίσεως.
104. Ἀρτάβανος συμβουλευε Ξέρξη μὴ σιγατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα.
108. Σωκράτης καὶ Λῦσις.
112. Οὐδὲν γλυκύτερον τῆς πατρίδος.
116. Λέων, ἀλώπηξ καὶ ἔλαφος.
- 118—120. Ἡρακλῆς τὴν τῆς ἀρετῆς ὁδὸν αἰρεῖται. G² 57 - 59
124. Βάτραχοι αἰτοῦντες βασιλέα. ΧΧ
- 129—130. Περὶ τῶν Πεισιστρατιδῶν.
138. Περὶ Προμηθέως.
- 142—143. Περὶ Βελλεροφόντου. ΧΧ

147. Λύκος και οἷς. G² 86
 150. Ὀδοιπόροι και ἄρκτος.
 156—160. Ἀστυάγης και Κῦρος. W⁴ 191 α)
 167. Κύων και οἷς.
 171. Περὶ Λαομέδοντος.
 175. Παῖς ψεύστης.
 47179. Σόλων^χ και Πεισίστρατος.
 183. Περὶ Ἀβδηριτῶν.
 187. Περὶ Σωκράτους. χ||
 191. α) Κῦρος μένει παρὰ τῷ πάππῳ; β) Φιλόξενος και Διονύσιος. G² 106
 194. Περὶ τοῦ Διὸς ξοάνου τοῦ ἐν τῇ Ὀλυμπίᾳ.
 197. α) Κύρου κρίσις; β) Διογένης ἀλούς. χ|| 5.
 201. Ξέρξης τῶν ἐλπίδων σφάλλεται.
 203—204. Θεμιστοκλῆς μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν. G² 117-119
 206.—207. Περὶ Θησέως.
 213—214. Κλεῖτος Ἀλέξανδρον σφάζει ἐκ τοῦ θανάτου.
 218. α) Λέων και ἀλώπηξ; β) Χελώνη και ἀετός.
 223—224. Κροῖσος ὑπὸ Κύρου ἠτιᾶται.
 232—233. Πεύστης κολασθεῖς.
 234—245. Ἀλεξάνδρου ἀνάβασις.
 246. Περὶ Κύρου τοῦ ἀρχαίου. (1-49)

ĆWICZENIA GRECKIE

TEKST

Ćwiczenia wstępne w czytaniu.

1. Wyrazy zaczynające się od spółgłoski :

Βαβυλών, βάρβαρος, Γράνικος, γυμνάσιον, Δέλια, διάλεκτος, Ζήνων, ζώνη, Θεόφιλος, θέατρον, Κόρινθος, καθέδρα, Λιβύη, λύρα, Μαραθών, μαθηματικός, Νικόδημος, νύμφη, Ξέρξης, ξένος, Πάρις, περίοδος, Σόλων, σύμβολον, Τάρταρος, τύραννος, Φίλιππος, φιλόσοφος, Χάρων, χαρακτήρ, Ψαμμήτιχος, ψαλμός.

2. Wyrazy zaczynające się od samogłoski lub ρ. Przydech słaby i mocny :

Ἄραβία, ἀπόστολος, Ἀλόνησος, ἀρμονία, Ἐφεσος, ἐπίσκοπος, Ἐλένη, ἐκατόμβη, Ἠλύσιον, ἠχώ, Ἡρόδοτος, ἦρως, Ἴωνες, ἰδιώτης, Ἰερώνυμος, ἱστορία, Ὀλυμπος, ὀρχήστρα, Ὀμηρος, ὀμιλία, Ὑάκινθος, ὕδρα, Ὠρίων, ὠκεανός, ὦρα, Ῥόδος, Ῥώμη, ῥήτωρ, ῥυθμός, Πύρρος.

3. γ przed κ, γ, χ, ξ: *Γάγγης, ἄγγελος, ἄγκυρα, μελαγχολία, Σφίγξ.*

4. Dwugłoski właściwe i niewłaściwe :

Αἴγυπτος, αἶνιγμα, Ἥφαιστος, παιδαγωγός, Ἀθλίς, αὐτονομία, Εἴλωσ, εἰρωνεΐα, Ἀκαδήμεια, Εὐρώπη, εὐαγγέλιον, Ζεὺς, Πειραιεύς, Οἰδίπους, οἰκονόμος, ποιητής, Οὐρανός, μουσική, Ἀρπυιαί, — ἄδης, Ἄιδης, φθῆ, Ὠιδή.

5. Oxytona: θεός, χορός, στροφή, ἔπιστολή, Ἀχιλλεύς.
 Paroxytona: μοναρχία, γεωγραφία, ἀποθήκη, Πλούτων.
 Proparoxytona: τύραννος, κατάλογος, τάλαντον, Ἄρτεμις.
 Perispomena: Ἑρμῆς, Θεμιστοκλῆς, Ποσειδῶν, ναῦς.
 Properispomena: Κῦρος, Ἀθῆναι, δρᾶμα, σχῆμα.
 Atona: οὐ, ἐκ, ἐν, εἰς, ὅ, ἦ, οἶ, αἶ, εἰ, ὡς, τις.
-

1.

Ind. praes. act. słów na ω*).

1. Λέγω. 2. Ἀκούεις. 3. Πιστεύει. 4. Ἀκούομεν. 5. Λέγετε.
6. Γράφουσι(ν). 7. Ἀκούω καὶ γράφω. 8. Οὐ πιστεύεις. 9. Οὐκ
ἀκούει, ἀλλὰ λέγει. 10. Οὐ λέγομεν, ἀλλὰ γράφομεν. 11. Οὐκ
ἀκούετε, ἀλλὰ λέγετε. 12. Ἀκούουσι καὶ πιστεύουσιν.

2.

Imper. i inf. praes. act.

1. Μάνθανε. 2. Μὴ λέγε. 3. Ἀκούετε καὶ γράφετε. 4. Οὐ
γράφουσιν· οὐ γὰρ ἀκούουσιν. 5. Μὴ λέγετε, ἀλλὰ μανθάνετε.
6. Χαίρομεν μανθάνετε γὰρ σπουδαίως. 7. Μὴ ἄκουε μηδὲ
πίστευε. 8. Οὐκ ἀκούω οὐδὲ πιστεύω. 9. Οὐκ ἐθέλομεν ἀκούειν,
ἀλλὰ λέγειν.

3.

1. Cieszą się. 2. Nie wierzymy. 3. Słyszysz i wierzysz. 4. Słu-
chaj i pisz. 5. Nie słucha i nie pisze. 6. Uczcie się pilnie. 7. Chcemy
się uczyć. 8. Nie mówię, gdyż nie słuchacie. 9. Nie słuchaj i nie
wier. 10. Nie mówcie, lecz piszcie.

O-deklinacya.

4.

Masculina. Sing.

1. Ὁ φίλος λέγει. 2. Ἀκούω τὸν τοῦ φίλου λόγον. 3. Πι-
στεύεις τῷ φίλῳ; 4. Πιστεύω σιέρῳ γὰρ τὸν φίλον. 5. ὦ φίλε,

*) Zobacz do każdego ustępu słowniczek szczegółowy.

λέγε. 6. Ὁ ἀδελφὸς ἔχει φίλον. 7. Στέργω τὸν τοῦ ἀδελφοῦ φίλον. 8. Ὁ ἄγγελος ἀγγέλλει τῷ ἀδελφῷ τὸν τοῦ φίλου θάνατον. 9. Πιστεύομεν τῷ ἀγγέλῳ.

5.

Pluralis.

1. Οἱ μὲν ἀδελφοὶ φροντίζουσι τῶν ἀδελφῶν, οἱ δὲ φίλοι τῶν φίλων. 2. Τοῖς μὲν ἀδελφοῖς καὶ τοῖς φίλοις πιστεύομεν, τοῖς δ' ἐχθροῖς οὐ πιστεύομεν. 3. Ὁ ἀδελφοί, τοὺς μὲν φίλους στέργετε καὶ θεραπεύετε, τοὺς δ' ἐχθροὺς φεύγετε. 4. Τῶν ἀνθρώπων φροτίζει θεός. 5. Ὁ ἄνθρωποι, ἐν τοῖς κινδύνοις πιστεύετε θεῷ· ὁ γὰρ θεὸς σώζει τοὺς ἀνθρώπους ἐκ τῶν κινδύνων.

6.

ἐστίν(ν), εἰσί(ν).

1. Οἱ διδάσκαλοι διδάσκουσι καὶ παιδεύουσι τοὺς νέους. 2. Τῶν νέων οἱ μὲν μανθάνουσι σπουδαίως, οἱ δ' οὐκ ἐθέλουσι μανθάνειν. 3. Μανθάνετε, ὃ νέοι φεύγει γὰρ ὁ χρόνος. 4. Μὴ φεύγετε τὸν πόνον· ὁ γὰρ πόνος κόσμος ἐστὶ τοῦ τῶν ἀνθρώπων βίου. 5. Στέργετε καὶ θεραπεύετε τοὺς διδασκάλους· οἱ γὰρ διδάσκαλοι φίλοι εἰσὶ τῶν νέων.

7.

Neutra. Εἶναι.

1. Ὁ κόσμος θεοῦ ἔργον ἐστίν. 2. Θαυμάζομεν τὸ θεοῦ ἔργον. 3. Τὸν οἶνον δῶρον εἶναι Διονύσου λέγουσιν. 4. Οἱ ἄνθρωποι χαίρουσι τῷ τοῦ θεοῦ δώρῳ. 5. Τὸ δένδρον ἔχει καρπούς. 6. Τὰ μὲν δένδρα γινώσκεις ἐκ τῶν καρπῶν, τοὺς δ' ἀνθρώπους ἐκ τῶν ἔργων. 7. Ὁ στρατὸς ἔχει ὄπλα. 8. Τοῖς ὄπλοις ἀποκτείνομεν τοὺς πολεμίους.

8.²

1. Troszcz się o przyjaciela. 2. Nie ufaj nieprzyjaciółom. 3. Nauczyciel uczy młodzieńców. 4. Uczcie się pilnie, młodzieńcy. 5. Życie jest darem Boga. 6. Kochaj i czcij Boga. 7. Ozdobą życia jest praca. 8. Przyjacielu, nie unikaj pracy. 9. Nie ze słów, lecz z czynów poznajemy człowieka. 10. Podziwiajcie dzieła Boga.

9.

Ind., imper. i inf. praes. med. i pass.

1. Στέργω τοὺς φίλους καὶ στέρομαι ὑπὸ τῶν φίλων. 2. Ὡ θεός, στέργη καὶ θεραπεύη ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. 3. Ἐν τοῖς κινδύνοις γινώσκειται ὁ φίλος. 4. Τρεφόμεθα τοῖς τῶν ἀγρῶν καὶ τῶν δένδρων καρποῖς. 5. Ὡ ἀνθρωποι, ὑπὸ τοῦ θεοῦ σφίξεσθε ἐκ τῶν κινδύνων. 6. Οἱ νέοι ὑπὸ τῶν διδασκάλων διδάσκονται καὶ παιδεύονται. 7. Φύλαττε τοὺς νόμους. 8. Φυλάττου τοὺς ἐχθρούς. 9. Πείθεσθε τοῖς θεοῦ νόμοις. 10. Χρῆ βουλευέσθαι πρὸ τοῦ ἔργου.

10.

1. Οἱ ἄγγελοι ἀγγέλλουσιν ὑπὸ τῶν πολεμιῶν τοὺς μὲν γεωργοὺς ἀποκτείνεσθαι, τοὺς δὲ τῶν ἀγρῶν καρποὺς διαφθείρεσθαι. 2. Βουλευόμεθα περὶ τοῦ πολέμου· χρῆ γὰρ ἀμύνεσθαι τοὺς πολεμίους. 3. Συλλέγεται στρατός. 4. Ὁ στρατηγὸς ἄγει τὸν στρατὸν ἐπὶ τοὺς πολεμίους, ἀλλ' ἀποκτείνεται ἐν τῷ πολέμῳ. 5. Ὁ στρατὸς οὐ μάχεται, ἀλλὰ φεύγει. 6. Ἐγγύς ἐστι κίνδυνος· οὐ γὰρ ἔχομεν συμμάχους· ἀλλὰ σὺ, ὦ θεός, σφίξεις τοὺς ἀνθρώπους ἐν τοῖς πολέμοις.

11.³

1. Bóg jest kochany i czczony przez ludzi. 2. Ludzie ocalani bywają z niebezpieczeństw przez Boga. 3. Nie ze słów, lecz z czynów poznaje się (pass.) przyjaciół. 4. Słuchaj praw. 5. Młodzieńcy, bądźcie posłuszni nauczycielom. 6. Przed czynem naradzcie się, bracia! 7. Trzeba się wystrzegać nieprzyjaciół. *Χρῆ φυλάττεσθαι τοὺς ἐχθρούς*

A-deklinacya.

12.

Feminina na η. Singularis.

1. Ὁ ἄνθρωπος ἔχει ψυχὴν. 2. Τῆς ψυχῆς κόσμος ἐστὶν ἡ ἀρετὴ. 3. Εἰ ἔχομεν τὴν ἀρετὴν, θεὸν ἔχομεν φίλον. 4. Στέργε, ὦ ἄνθρωπε, τὴν ἀρετὴν. 5. Τῇ τοῦ στρατοῦ ἀρετῇ καὶ τῇ τοῦ στρατηγοῦ γνώμῃ γίνεταί ἡ νίκη. 6. Νίκη μὲν οὐκ ἔστιν ἄνευ μάχης, εἰρήνη δ' οὐκ ἄνευ πολέμου. 7. Χαίρομεν τῇ νικῇ καὶ θαυμάζομεν τὴν τοῦ στρατηγοῦ γνώμην. 8. Μὴ πιστεύε τῇ τύχῃ.

13.

Feminina na α, gen. ας.

1. Ἡ στρατιὰ τὴν χώραν φυλάττει. 2. Ὁ στρατηγὸς ἄγει τὴν στρατιὰν εἰς τὴν μάχην. 3. Ὁ στρατιά, ἀνδρείως μάχου τοῖς πολεμοῖς. 4. Ἐν τῷ κινδύνῳ δεῖ τῇ στρατιᾷ βοήθειαν φέρειν. 5. Τῆς ἀρετῆς ἀρχὴ ἐστὶν ἡ θεοσεβεία. 6. Ἄνευ τῆς θεοσεβείας οὐκ ἔστιν ἀρετὴ.

7. Ἀρχὴν σοφίας νόμιζε τὸν θεοῦ φόβον.

14.

Feminina na α, gen. ης. Pluralis.

1. Τὴν Εὐρώπην καὶ τὴν Ἀσίαν ἡ θάλαττα περιέχει. 2. Θαυμάζομεν τὴν θάλατταν καὶ τὰ τῆς θαλάττης ζῶα. 3. Ἐν τῇ θαλάττῃ γίνονται αἱ ναυμαχίαι. 4. Αἱ μὲν νικαὶ τῇ στρατιᾷ δόξαν καὶ τιμὴν φέρουσιν, αἱ δ' ἦτται αἰσχύνην. 5. Ἄνευ μαχῶν καὶ νικῶν οὐκ ἔστιν εἰρήνη. 6. Ἡ εἰρήνη τὰς τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας τρέφει. 7. Ἐν πόνοις καὶ μάχαις ἄγουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν βίον. 8. Λυπῶν ἰατρός ἐστὶν ἀνθρώποις χρόνος.

15.

Masculina na ης, ας.

1. Τοῦ στρατιώτου ἐστὶν ἀνδρείως μάχεσθαι. 2. Ὅσοπερ τῷ στρατιώτῃ ἡ ἀνδρεία, οὕτω τῷ δικαστῇ ἡ δικαιοσύνη πρέπει.

3. Τὸν μὲν στρατιώτην δεῖ τὴν δειλίαν, τὸν δὲ δικαστὴν τὴν ἀδικίαν φεύγειν. 4. Ὡστρατιῶτα, μὴ φεύγε τοὺς πολεμίους· ὧ δικαστά, φεύγε τὴν ἀδικίαν. 5. Τῷ νεανίᾳ πρέπει τὴν γλῶτταν κατέχειν. 6. Ὡσπερ τοῖς στρατιώταις ἡ ἀνδρεία, οὕτω τοῖς δικασταῖς ἡ δικαιοσύνη δόξαν καὶ τιμὴν φέρει. 7. Τῇ τῶν στρατιωτῶν ἀνδρείᾳ καὶ τῇ τῶν δικαστῶν δικαιοσύνῃ οἱ πολῖται πιστεύουσιν.

16.

1. Bojażń Boga jest początkiem mądrości. 2. Męstwo wojska przynosi krajowi sławę i zwycięstwo, tchórzostwo zaś hańbę i klęskę. 3. Mężnie walczcie z nieprzyjaciółmi, żołnierze; żołnierzom bowiem przystoi męstwo. 4. Obowiązkiem sędziego jest strzedz sprawiedliwości. 5. Ufamy sprawiedliwości sędziów. 6. Ozdobą młodzieńca jest skromność. 7. Obywatele cieszą się męstwem żołnierzy, sprawiedliwością sędziów i skromnością młodzieńców.

17.

Imperf. act. Augm. syll.

1. Πολλάκις ἐθανμάζομεν τὴν τῶν Σπαρτιατῶν ἀνδρείαν. 2. Ἄεὶ ἐπίστευον τοῖς φίλοις. 3. Οἱ παλαιοὶ θεοῖς καὶ θεαῖς ἔθνον. 4. Γενναίως ἐφέρετε, ὧ στρατιῶται, πόρους καὶ τοὺς τοῦ πολέμου κινδύνους. 5. Ὡσπερ ἐγίννωσκες, οὕτως ἔλεγες. 6. Κῦρος, ὁ τοῦ Δαρείου υἱός, ἐπεβούλευε τῷ ἀδελφῷ καὶ στρατιὰν συνέλεγεν ἐπὶ τὸν ἀδελφόν. 7. Οἱ βάρβαροι τοὺς τῶν ἀγρῶν καρποὺς διέφθειρον καὶ τὰς κόμας κατέκαιον.

18.

Augm. temp. Ἦν, ἦσαν.

1. Οἱ δεσπότες πολλάκις οὐ μόνον τοὺς πολῖτας, ἀλλὰ καὶ τοὺς θεοὺς ὑβρίζον. 2. Οἱ Σκύθαι τοῖς θεοῖς οὕτε βωμοὺς οὐδ' ἱερὰ ἴδρουν. 3. Τῶν Περσῶν ἦρχε δεσπότης. 4. Οἱ θεοὶ

ἡσθιον ἀμβροσίαν. 5. Ὁ στρατηγὸς τοὺς στρατιώτας εἰς τὴν μάχην παρώξυνεν. 6. Οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς Θηβαίοις ἀμαθίαν ὠνείδιζον. 7. Ἐν ταῖς Θερμοπύλαις ἦν μάχη τῶν Σπαρτιατῶν πρὸς τοὺς Πέρσας. 8. Ἐν τῷ πρὸς τοὺς Πέρσας πολέμῳ οἱ Σπαρτιάται σύμμαχοι ἦσαν τῶν Ἀθηναίων.

19.

Περὶ τῶν Μουσῶν.

1. Οἱ παλαιοὶ ἐθεράπευον τὰς Μούσας, τῆς ᾠδῆς καὶ τῆς μουσικῆς καὶ τῆς σοφίας θεάς. 2. Ἐνόμιζον δὲ τὰς τῶν Μουσῶν οἰκίας ἐν ταῖς τοῦ Παρνασσοῦ κορυφαῖς εἶναι ἐγγὺς τῶν Δελφῶν. 3. Ἦσαν δ' ἐννέα Μοῦσαι τὸν ἀριθμὸν τῶν δὲ Μουσῶν ἢ μὲν Μελπομένη τῆς τραγωδίας θεὰ ἦν, ἢ δὲ Θάλεια τῆς κωμωδίας, ἢ δὲ Τερψιχόρα τῆς χορείας. 4. Τὰ τῶν Μουσῶν ἱερὰ οἱ παλαιοὶ ὠνόμαζον Μουσεῖα. 5. Ἐθνον δὲ ταῖς Μούσαις μάλιστα οἱ ποιηταί.

20.

1. Jak myślałem, tak zawsze mówiłem. 2. Ufamy i zawsze ufaliśmy Bogu. 3. Starożytni stawiali bogom świątynie i przynosili dary. 4. Cyrus panował nad Persami. 5. Ateńczycy nazywali Persów barbarzyńcami. 6. Wódz zbierał wojsko przeciw nieprzyjaciołom. 7. Leonidas był wodzem Spartańczyków w bitwie pod Termopilami. 8. Muzy były boginiami.

21.

Adiectiva na ος, α, ον i ος, η, ον.

1. Καλὸς ἦν ὁ τῶν Σπαρτιατῶν ἐν ταῖς Θερμοπύλαις θάνατος. 2. Καλὴ μὲν ἐστὶν ἢ τοῦ Λεωνίδου, αἰσχρὰ δ' ἢ τοῦ Ἐφιάλτου δόξα. 3. Πολλάκις πικρὸν φάρμακον τοῖς ἀνθρώποις τὸν βίον σφάζει. 4. Πιστὸς καὶ ἀληθινὸς φίλος ἡδονὴ ἐστὶ τοῦ βίου. 5. Πιστὸν καὶ ἀληθινὸν φίλον μᾶλλον βούλομαι ἢ πλοῦτον. 6. Ὁ μὲν ἀγαθὸς τοῖς θεοῖς καὶ τοῖς ἀνθρώποις

φίλος ἐστίν, ὁ δὲ κακὸς ἐχθρὸς. 7. ὦ φίλε, στέργε τὸ ἀγαθόν, φεῦγε τὸ κακόν, φυλάττου τὸ αἰσχρόν.

8. Κακὸν φέρουσι καρπὸν οἱ κακοὶ φίλοι.

22.

1. Ὁ θάνατος κοινὸς ἐστὶ τοῖς ἀγαθοῖς καὶ τοῖς κακοῖς. 2. Ὁ πόλεμος τοῖς ἀνθρώποις πολλῶν κακῶν αἰτίας ἐστίν. 3. Πολλάκις μικραὶ ἡδοναὶ μακρὰς λύπας φέρουσιν. 4. Καὶ οἱ σοφοὶ καὶ οἱ μῶροι ἐκ τῶν λόγων γιγνώσκονται. 5. Τοῖς παλαιοῖς πολλὰ ἦν μαντεῖα, τὰ δὲ μαντεῖα ἱερὰ ἦν τῶν θεῶν. 6. Δικαίων ἔργα δίκαια. 7. Εὐχέσθε θεῶ· δικαίων γὰρ εὐχῶν ἀκούει θεός. 8. Αἱ κακαὶ ὀμιλίαι διαφθείρουσι τοὺς ἀγαθοὺς τρόπους.

23.

Participium praes. med. i pass.

1. Ὁρεγόμενος τῶν καλῶν καὶ φυλαττόμενος τὰ αἰσχροὶ φίλον ἔχεις θεόν. 2. Ἡ στρατιὰ διὰ τῆς πολεμίας πορευομένη πολλοὺς ἔφερε πόνους. 3. Τὸ τέκνον μανθάνειν βουλόμενον στέργεται ὑπὸ τῶν διδασκάλων. 4. Τοῦ τὰ δίκαια εὐχομένου ὁ θεὸς ἐπακούει. 5. Τὰ καλῶς λεγόμενα τοῖς ἀνθρώποις ἀρέσκει. 6. Οἱ τοῖς νόμοις μὴ πειθόμενοι ὑπὸ τῶν δικαστῶν κολάζονται. 7. Ἄρχεσθαι δεῖ μάθάνειν τοὺς τῶν ἄλλων ἄρχειν βουλομένους.

24.

Adiectiva na os, on.

1. Τοῦ ἀνθρώπου ἡ μὲν ψυχὴ ἀθάνατος ἐστὶ, τὰ δ' ἄλλα θνητά. 2. Τοὺς μὲν δικαίους οἱ θεοὶ στέργουσι, τοὺς δ' ἀδίκους κολάζουσιν. 3. Ἡ μὲν σπουδὴ τῷ ἀνθρώπῳ ὠφέλιμος ἐστίν, ἡ δὲ ῥαθυμία βλαβερά. 4. Ἡ τοῦ θανάτου φυγὴ ἀδύνατος ἐστίν. 5. Χρὴ τὸν στρατηγὸν ἔμπειρον εἶναι τοῦ πολέ-

μον. 6. Ἡ στρατιὰ διὰ τῆς πολεμίας πορευομένη ἄδυμος ἦν ἄβατος γὰρ ἦν ἡ χώρα. 7. Ἄλυπον βλον οἱ θεοὶ μόνοι ἄγουσιν.

25.

1. Τῶν ἀνθρώπων οἱ μὲν ἀγαθοὶ καὶ χρηστοὶ εἰσιν, οἱ δὲ κακοὶ καὶ πονηροί· καὶ οἱ μὲν δίκαιοι, οἱ δ' ἄδικοι, οἱ μὲν φιλόπονοι, οἱ δὲ ῥάθυμοι, οἱ μὲν φρόνιμοι, οἱ δ' ἀνόητοι. 2. Οὐδ' οἱ κακοὶ τοῖς ἀγαθοῖς, οὐδ' οἱ ἀνόητοι τοῖς φρονίμοις φίλοι εἰσίν· στέργουσι γὰρ αἰεὶ οἱ ὅμοιοι τοὺς ὁμοίους. 3. Παντοῖα δ' ἐστὶ καὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων ἔργα· τὰ μὲν γὰρ καλὰ ἐσσι, τὰ δ' αἰσχρά, τὰ μὲν ὄσια, τὰ δ' ἀνόσια, τὰ μὲν ὠφέλιμα, τὰ δὲ βλαβερά. 4. Διώκετε, ὦ νεανῖαι, τὰ καλὰ καὶ ἀγαθὰ, φεύγετε δὲ τὰ κακὰ καὶ αἰσχρά.

26.

1. Długi pokój jest pożyteczny dla sztuk. 2. Czyny sprawiedliwych miłe są Bogu, niesprawiedliwych zaś nienawistne. 3. Tych, którzy praw nie słuchają (part.), należy karać. 4. Ludzie są śmiertelni, bogowie nieśmiertelni. 5. Nieśmiertelną jest sława Leoni-dasa. 6. Wielu ludzi posiada bogactwo, lecz nie posiada wiernych i prawdziwych przyjaciół. 7. Niesprawiedliwych próśb Bóg nie słucha.

27.

Feminina O-deklinacyi.

1. Μακρὰ καὶ χαλεπή ἐστὶν ἡ τῆς ἀρετῆς ὁδός. 2. Ἡ μὲν εἰς Ἄιδου εἴσοδος ῥαδία, ἡ δ' ἐξοδος ἀδύνατος ἦν. 3. Μεταξὺ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Εὐρώπης πολλαὶ εἰσι νῆσοι. 4. Οἱ ἀνθρωποι καὶ ἐν τῇ ἠπειρῷ καὶ ἐν ταῖς νήσοις τὰς οἰκίας ἔχουσιν. 5. Τῆς Πελοποννήσου ἡρχόν ποτε οἱ Ἑρακλεῖδαι. 6. Αἱ νόσοι πολλάκις τοῖς ἀνθρώποις θανάτου αἰτιαὶ εἰσιν ὁρθῶς οὖν τὰς νόσους θανάτου ἀγγέλους λέγομεν.

28.

Contracta O- i A-deklinacyi.

1. Ὁ ἄνθρωπος νοῦν ἔχει, τῷ δὲ νῶ διαφέρει τῶν ἄλλων ζῴων. 2. Τοὺς τῶν ἀνθρώπων νοῦς ἐκ τῶν λόγων γινώσκουμεν. 3. Ἀπλοῦς μὲν ὁ τοῦ δικαίου ἀνθρώπου λόγος, διπλοῖ δ' οἱ τοῦ ἀδίκου λόγοι. 4. Τοῖς μὲν εὖνοις πίστευε, φυλάττου δὲ τοὺς κακόνους. 5. Μέταλλά ἐστὶν ὁ χρυσοῦς καὶ ὁ ἄργυρος καὶ ὁ χαλκὸς καὶ ὁ σιδήρος. 6. Τὰ μὲν τῶν στρατιωτῶν ὄπλα ἦν χαλκᾶ ἢ σιδηρᾶ, τὰ δὲ τῶν στρατηγῶν πολλάκις ἀργυρᾶ ἢ χρυσαῖ.

29.

Περὶ Ἀθηνᾶς καὶ Ἑρμοῦ.

1. Ἐν τῇ Ἀττικῇ γῆ πολλὰ ἦν τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τοῦ Ἑρμοῦ ἱερά. 2. Ἡ μὲν Ἀθηνᾶ τῆς σοφίας καὶ τῶν τεχνῶν, ὁ δ' Ἑρμοῦ τῆς ἀγορᾶς θεὸς ἦν. 3. Οὐδὲ τὸν πόλεμον ἔφευγεν ἡ Ἀθηνᾶ· παρῆν γὰρ ἐν τῇ μάχῃ τοῖς φίλοις, ὁ δ' Ἑρμοῦς ἔπεμπε τοῖς ἀνθρώποις ὕπνον καὶ τοὺς νεκροὺς ἐκ τῆς γῆς εἰς Ἄϊδου ἤγευ. 4. Τῆς Ἀθηνᾶς δῶρον ἦν ἡ ἐλλάα, τὸν δ' Ἑρμοῦ οἱ ποιηταὶ τῆς λύρας εὐρετὴν εἶναι ἐνόμιζον.

30.

1. Smutek jest ciężką chorobą duszy. 2. Lekarze niezawsze rozpoznają choroby ludzi. 3. Morze otacza nie tylko wyspy, lecz także ląd stały. 4. W (κατά z acc.) kraju Persów prowadziły piękne drogi. 5. Rozum jest darem Boga. 6. Mówią, że mądrość złote wydaje owoce. 7. Smutek koją życzliwe słowa przyjaciół (pass.). 8. Ziemia attycka była własnością Ateny. 9. Starożytni uważali Hermesa za posłańca bogów.

4 31.

Imperfectum med. i pass.

1. Ἐπειθόμην ταῖς τῶν ἀγαθῶν ἀνθρώπων βουλαῖς· διόπερ νῦν εὖ πράττω. 2. Οὐκ ἐφυλάττου τοὺς κακοὺς συμβούλους·

νῦν δὲ κακῶς πράττεις. 3. Κῦρος, ὁ τοῦ Καμβύσου, ἐν τοῖς Πέρσαις ἐπαιδεύετο. 4. Οἱ προδοταὶ ἀεὶ θανάτῳ ἐκολάζοντο ὑπὸ τῶν πολιτῶν. 5. Ὡ στρατιῶται, ἀνδρείως ἐμάχεσθε τοῖς πολεμίοις, γενναίως δ' ἐφέρετε τοὺς τοῦ πολέμου κινδύνους. 6. Οὐκ ἐβουλόμεθα, ὦ πολῖται, στρατεῦσθαι ἐπὶ τὸν τύραννον νῦν δὲ τῷ τυράννῳ δουλεύομεν.

Deklinacya spólgłoskowa.

32.

a) Tematy na ρ i ν. Singularis.

1. Τοῦ μὲν ῥήτορός ἐστι τοῖς πολῖταις περὶ τῶν κοινῶν συμβουλεύειν, τοῦ δ' ἡγεμόνος τὴν στρατιὰν ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἄγειν. 2. Τῷ μὲν ῥήτορι ἡ σωφροσύνη πρόκειται, τῷ δ' ἡγεμόνι ἡ ἀνδρεία καὶ ἐμπειρία. 3. Ὡ ῥήτορ, τὸν ῥήτορα δεῖ ἀεὶ χρηστὰ καὶ ὠφέλιμα συμβουλεύειν τοῖς πολῖταις· ὦ ἡγεμόν, ἄγε τὴν στρατιὰν εἰς νίκην. 4. Τὸ ἕαρ τοῖς ἀνθρώποις ἡδονὴν φέρει. 5. Τὸ πῦρ τοῖς Πέρσαις ἱερὸν ἦν. 6. Τὸν μὲν χρυσὸν ἐν τῷ πυρὶ γινώσκουμεν, τοὺς δὲ φίλους ἐν τοῖς κινδύνοις. 7. Παροιμία ἐστίν· χεῖρ χεῖρα νίξει.

33.

Pluralis. Adiectiva na ων, ον.

1. Τῶν ἐν Ἀθήναις ῥητόρων οἱ μὲν ἀεὶ χρηστὰ καὶ ὠφέλιμα συνεβούλευον τοῖς πολῖταις, οἱ δὲ πρὸς ἡδονὴν τοῦ δήμου ἔλεγον. 2. Οἱ Ἀθηναῖοι πολλάκις οὐ τοῖς χρηστοῖς, ἀλλὰ τοῖς κακοῖς ῥήτορσιν ἐπίστευον. 3. Δεῖ τοὺς ῥήτορας εἰς τὴν σωτηρίαν τῶν πολιτῶν βλέπειν. 4. Τοῖς Ἑλλησιν ἦσαν πολλοὶ πρὸς τοὺς Πέρσας ἀγῶνες. 5. Ἐν τοῖς ἀγῶσι περιεγίννοντο οἱ Ἑλληνες τῶν βαρβάρων· εἶχον γὰρ σώφρονας καὶ τοῦ πολέμου ἐμπειροὺς ἡγεμόνας. 6. Οὐκ ἀεὶ εὐδαίμονες οἱ σώφρονες.

34.

Περὶ Ἀρίωνος.

1. Ἀρίων ὁ καθαροῦ φίλος ἦν Περιάνδρῳ, σώφρονι καὶ εὐδαίμονι τῆς Κορίνθου τυράννῳ. 2. Ὁ μὲν οὖν Περιάνδρος πέμπει τὸν Ἀρίωνα εἰς τὴν Ἰταλίαν, ὃ δὲ καθαροῦ συλλέγει πολλοὺς θησαυροὺς· πολλάκις γὰρ ἄθλον τῶν μουσικῶν ἀγῶνων ἐφέρετο. 3. Ὡς δὲ μετὰ πολλοὺς μῆνας εἰς Κόρινθον πάλιν ἐπορεύετο, ναῦται Κορίνθιοι τὸν μὲν Ἀρίωνα εἰς τὴν θάλατταν ῥίπτουσι, τοὺς δ' Ἀρίωνος θησαυροὺς ἀρπάζουσιν. 4. Ἄλλ' οὐ φεύγουσι δίκην ὃ γὰρ Ἀρίων σφίζεται ὑπὸ δελφίνος εἰς Κόρινθον, οἱ δὲ ναῦται ὑπὸ τοῦ Περιάνδρου θανάτῳ κολάζονται.

35.

1. Podziwiamy roztropnego i doświadczonego wodza. 2. Żołnierze ufają roztroprnym wodzom. 3. W Atenach było wielu mowców. 4. Uczciwi mowcy radzili Ateńczykom zawsze rzeczy pożyteczne, Ateńczycy jednak często przewrotnych mowców słuchali. 5. Wiosna sprawia ludziom wiele przyjemności. 6. Ogień niszczy często mieszkania ludzi (pass.). 7. Zapasy muzyczne przynosiły lutnistom sławę i bogactwo.

36.

b) Tematy gardłowe i wargowe.

1. Τοῖς Ἕλλησιν ἀρχὴν τῆς μάχης ἐσήμαιεν ὁ κήρυξ τῇ σάλπιγγι. 2. Ἡ τοῦ κήρυκος σάλπιγξ ἦν χαλκῆ ἢ ἀργυρᾶ. 3. Τῶν στρατιωτῶν οἱ μὲν ὀπλῖται ἐμάχοντο ἐν ταῖς φάλαγγιν, οἱ δὲ γυμνήται πρὸ τῶν φαλάγγων. 4. Καὶ οἱ μὲν ὀπλῖται εἶχον θώρακας, οἱ δὲ γυμνήται οὐ. 5. Ἐν ταῖς Ἀθήναις πολλὰ γλαυκὲς ἐτρέφοντο, ἢ γὰρ γλαυξ τῆς Ἀθηναῖς ἱερὰ ἦν. 6. Ὑπὸ τῶν Ἀράβων καλοὶ ἵπποι τρέφονται. 7. Τῶν γυπῶν καὶ τῶν ἀετῶν ὄνυχες ἰσχυροὶ εἰσιν.

37.

Indic. i inf. fut. act. i med. v. pura i muta.

1. *Εἰ τοῖς κόλαξι πιστεύσετε, δυστυχήσετε.* 2. *Ξέρξης τοὺς Ἑλληνας δουλώσειν ἤλπιζεν.* 3. *Τὸν ξένον ἠδέως δεξιόμεθα καὶ τιμήσομεν.* 4. *Εἰ οἱ πολέμοι λύσουσι τὴν εἰρήνην, συλλέξομεν τὴν στρατιὰν καὶ στρατευσόμεθα ἐπ' αὐτούς.* 5. *Ἀνδρεία στρατιὰ εἰς φυγὴν τρέπει τοὺς πολεμίους.* 6. *Οὐ μόνον οἱ Ἕλληνες, ἀλλὰ καὶ οἱ βάρβαροι εἰς Δελφοὺς ἐπορεύοντο μαντευσόμενοι τὸν ἐκεῖ θεόν.*

38.

Ind. i inf. aor. I. act. v. pura i muta.

1. *Δαρεῖος ἐστράτευσεν ἐπὶ τοὺς Σκύθας.* 2. *Οἱ πολέμοι ἔλυσαν τὴν εἰρήνην.* 3. *Οὐδέποτε τοὺς φίλους ἠδίκησα, πολλάκις δ' ὠφέλησα.* 4. *Οἱ Ἕλληνες τοὺς Πέρσας καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ἐνίκησαν.* 5. *Οἱ ποιηταὶ τοὺς Ἑλληνας παιδεῦσαι λέγονται.* 6. *Κροῖσος πολλὰ καὶ λαμπρὰ δῶρα ἔπεμψε τῷ ἐν Δελφοῖς θεῷ.* 7. *Θουκυδίδης συνέγραψε τὸν τῶν Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων πόλεμον.* 8. *Ξέρξης τοὺς Ἑλληνας δουλώσαι βουλόμεμος ἀναρίθμητον στρατιὰν συνέλεξεν.*

39.

Κόραξ καὶ ἀλώπηξ.

1. *Κόραξ τυρὸν ἔκλεψε καὶ ἐφ' ὕψηλοῦ δένδρου κατήσθιεν.* 2. *Ἀλώπηξ δ' ὡς τὸν κόρακα ἐκ τῆς γῆς ἐνόησεν, „ὦ κόραξ“, ἔφη, „ὡς καλὴν ἔχεις μορφὴν· εἰ δὲ καὶ φωνὴν ὁμοίαν ἔχεις τῇ μορφῇ, ἄξιός σὺ ἄρχειν οὐ μόνον τῶν ἄλλων κοράκων, ἀλλὰ καὶ γυπῶν καὶ ἀετῶν“.* 3. *Ὁ οὖν κόραξ, ὡς ἤκουσε τὸν ἐπαινον τῆς ἀλώπεκος, φωνὴν ἐξέπεμψεν ἅμα δ' ὁ τυρὸς ἐκπίπτει αὐτῷ εἰς τὴν γῆν.* 4. *Τότε δ' ἀλώπηξ τὸν μὲν τυρὸν εὐθύς ἀρπάζει, τὸν δὲ κόρακα προσαγορεύει „ὦ κόραξ, φωνὴν μὲν ἔχεις, νοῦν δ' οὐ· οἱ γὰρ σοφοὶ οὐ πιστεύουσι τοῖς κόλαξιν“.*

40.

1. Atena miała złoty pancerz. 2. Nie w spiżowych pancerzach, lecz w męstwie żołnierzy jest ocalenie. 3. Strzeż się pochlebców! 4. Będziemy ufać zawsze przyjaciołom, nigdy zaś pochlebcom. 5. Wódz spodziewał się, (że) pokona i do uciezki zmusi nieprzyjaciół. 6. Hellenowie nieraz pokonali i do uciezki zmusili szyki Persów. 7. Cyrus zebrał przeciw bratu wojsko (z) Persów i Hellenów, spodziewał się bowiem, (że) brata zwycięży i będzie panował zamiast niego.

41.

c) Tematy zębowe.

1. Ἡ ἐλπίς σφάλλει μὲν πολλάνικς, ἀπολείπει δ' οὐδέποτε τὸν ἄνθρωπον. 2. Πικρόν ἐστι σφάλλῃσθαι τῆς ἐλπίδος. 3. Τῇ πατριδί ὀφείλουσιν οἱ πολῖται πολλὰ ἀγαθὰ· χρῆ οὖν τοῦς πολίτας στέργειν τὴν πατρίδα. 4. Οἱ ἄνθρωποι ἐν ἀτυχίαις ταῖς ἐλπίσι σφύζονται. 5. Οἱ τῶν Ἑλλήνων στρατιῶται ἐν μὲν τοῖς ποσὶ κνημῖδας, ἐν δὲ ταῖς χερσὶν ἀσπίδα καὶ ἀκόνητια εἶχον. 6. Ἡ ἐσπέρα τῆς μὲν ἡμέρας τελευτή ἐστι, τῆς δὲ νυκτὸς ἀρχή. 7. Οἱ Πέρσαι ἐκ παλῶν ἐμάνθανον τὴν δικαιοσύνην. 8. Ὡ παῖ, τοῖς παισὶ πρόπει σιγή.

42. ξ

Barytona zak. na -ις.

Περὶ τῆς ἀχαριστίας.

1. Παροιμία ἐστὶ χάρις χάριν, ἔρις δ' ἔριν τίκει. 2. Πολλοὶ δ' ἄνθρωποι οὐ μόνον ἀμνήμονές εἰσι τῆς χάριτος, ἀλλὰ καὶ βλάπτουσι πολλάνικς τοῦς εὐεργέτας. 3. Μάλιστα δ' ἀχαριστοὶ ἦσαν οἱ Ἀθηναῖοι· ἀνδρείους γὰρ καὶ χρηστοῦς πολίτας ἐκ τῆς πατρίδος ἐξέβαλλον, οἷον Ἀριστελῶν καὶ Μιλτιάδην καὶ Κίμωνα καὶ ἄλλους πολλοῦς, οἱ τὴν πατρίδα πλεῖστα ὠφέλησαν. 4. Οἱ Πέρσαι ἰσχυρῶς ἐκόλαζον τοῦς ἀχαριστοῦς.

43.

Neutra z tematem na τ.

1. Τὸ τοῦ ἀνθρώπου σῶμα θνητόν ἐστιν. 2. Τοῦ μὲν σώματος κόσμος ἐστὶν ἡ ῥώμη, τῆς δὲ ψυχῆς ὁ νοῦς. 3. Οἱ ἡγεμόνες ἄγουσι τὸ στρατεύμα ἐπὶ τοὺς πολεμίους. 4. Ἡ τῶν ἡγεμόνων διαφορὰ κινδύνους φέρει τῷ στρατεύματι. 5. Οὐχ ὁ πλοῦτος καὶ τὰ χρήματα, ἀλλ' ἡ ἀρετὴ καὶ τὰ μαθήματα βέβαιά ἐστι κτήματα. 6. Τὰ μαθήματα ἀποτρέπει τοὺς νέους ἀμαρτημάτων. 7. Χρὴ ἀεὶ τοὺς πολίτας τοῖς πράγμασι προσέχειν τὸν νοῦν. 8. Χειμῶνος πολλὰ ὕδατα γίνεταί.
9. Πολλῶν τὰ χρηματ' αἴτι' ἀνθρώποις κακῶν.

44.

Περὶ τῆς τῶν Ἀθηναίων παιδείας.

1. Οἱ Ἀθηναῖοι τῆς παιδείας μάλιστα φροντίσαι λέγονται.
2. Οἱ τῶν Ἀθηναίων παῖδες πρῶτον μὲν τὰ γράμματα ἐμάνθανον, ἔπειτα δ' ἀνεγίνωσκον ποιήματα ἐνδόξων ποιητῶν, μάλιστα δὲ τὰ τοῦ Ὀμήρου. 3. Ἐμάνθανον δὲ καὶ τὴν μουσικὴν καὶ ἄλλα ὠφέλιμα μαθήματα, τὰ δὲ σώματα ἐν τοῖς γυμνασίοις ἐγύμναζον. 4. Ἦγον δὲ τοὺς παῖδας εἰς τὸ γυμνάσιον καὶ εἰς διδασκάλου οἱ παιδαγωγοί.

45.¹⁰

1. Nadzieje ochraniają człowieka w nieszczęściach. 2. Wielu ludzi nie poczuwa się do wdzięczności względem dobroczyńców. 3. W świątyniach bogów znajdowały się złote i srebrne trójnogi. 4. I chłopcom i młodzieńcom ciało ćwiczyć należy. 5. Miłujcie, uczniowie, naukę; nauka bowiem jest źródłem mądrości. 6. Nie z majątku cnota, lecz z cnoty majątek powstaje. 7. Podziwiamy i zawsze podziwiać będziemy piękne utwory Homera.

Tematy na ντ. Adiect. ἐκών, ἄκων.

1. Δικαίου ἄρχοντός ἐστι φυλάττειν τοὺς νόμους. 2. Χρὴ τοὺς πολίτας τοῖς ἄρχουσι πείθεσθαι. 3. Θεράπευε τὸν γέροντα. 4. Ἡ τῶν Σπαρτιατῶν γερονσία γερόντων ἦν βουλή. 5. Τοῖς λέουσι καὶ τοῖς ἐλέφασι δεινὴ ῥώμη ἐστίν. 6. Τοὺς τῶν ἐλεφάντων ὀδόντας θανμάζομεν.

7. Οἱ ἀγαθοὶ πολῖται ἐκόντες τοῖς νόμοις πείθονται. 8. Ἡ γῆ ἐκοῦσα τοῖς ἀνθρώποις τὴν καθ' ἡμέραν τροφήν παρέχει. 9. Ἄκουσα διδάσκειν χαλεπὸν.

Part. praes. fut. i aor. I. act.

1. Νέστωρ ἤδη γέρων ὢν σὺν τοῖς Ἑλλήσιν ἐπὶ τὴν Τροίαν ἐστράτευσεν. 2. Οὐχ ὁ πολλά, ἀλλ' ὁ σοφὰ λέγων καλῶς λέγει. 3. Μαθηταὶ ὄντες μανθάνετε σπουδαίως. 4. Διδασκάλου λέγοντος ἡσυχίαν ἄγειν δεῖ τοὺς μαθητάς. 5. Καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τοὺς ἀρχομένους χρὴ πείθεσθαι τοῖς νόμοις. 6. Ἐν τοῖς κινδύνοις σπεύδομεν εἰς τὰ ἱερὰ ἰκετεύοντες θεόν. 7. Οἱ σύμμαχοι ἐνίκησαν τοὺς πολεμίους, νικήσαντες δ' ἔθυσαν τοῖς θεοῖς.

8. Φεῦγ' ἡδονὴν φέρουσαν ὕστερον βλάβην.

πᾶς, ἅπας.

1. Πᾶς μὲν οὐρανός, πᾶσα δὲ γῆ ἐγκωμιάζει θεόν· ὁ γὰρ θεὸς δημιουργὸς καὶ κτρίος ἐστὶ παντὸς τοῦ κόσμου. 2. Πάντες ἀνθρώποι τοῦ θεοῦ τέκνα εἰσὶ καὶ πάντων φροντίζει θεός. 3. Πάσης τέχνης ἡ ἀρχὴ χαλεπὴ ἐστίν. 4. Πλάτων λέγει πάντα τὸν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὑπὸ τῆς γῆς χρυσὸν οὐκ ἀντάξιον εἶναι τῆς ἀρετῆς. 5. Φυλάττου τοὺς κόλακας μηδὲ παντὶ ἀνθρώπῳ πίστευε. 6. Πασῶν τοῦ βίου λυπῶν καὶ φροντίδων τελευτῆ

ἔστιν ὁ θάνατος· κοινὸς γάρ ἐστιν ἅπασιν ἀνθρώποις τοῖς τε πλουσίοις καὶ τοῖς πένησι, τοῖς τε γέροισι καὶ τοῖς παισίν.

7. Πᾶσι τοῖς παισίν ἡδονὴν παρέχει τὰ ὄπλα.

8. Λύπης ἀπάσης γίγνεται ἰατρὸς χρόνος.

49.

Ind., inf. i part. aor. I. med. v. pura i muta.

1. Νυκτὸς γιγνομένης ἐπαύσαντο οἱ στρατιῶται μάχης καὶ φόβου. 2. Ὡ Λεωνίδα, ἀθάνατον τῷ θανάτῳ ἐκτήσω δόξαν. 3. Καλήν, ὦ στρατιῶται, ἐκτήσασθε δόξαν νικήσαντες καὶ εἰς φυγὴν τρέψαντες τοὺς πολεμίους. 4. Εὐχεσθε θεῶ, ὦ φίλοι, καλὸν γὰρ σὺν θεῶ διεπραξάμεθα ἔργον. 5. Δαρεῖος ἐγγὺς ὢν τοῦ θανάτου μετεπέμψατο Κῦρον ἀπὸ τῆς Λυδίας, ἧς σατράπην ἐποίησεν αὐτόν. 6. Οὐ ῥᾶδιόν ἐστι πιστοὺς κτήσασθαι φίλους· κτησάμενοι οὖν θησαυρὸν ἔχειν νομίζετε. 7. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐψηφίσαντο στρατεύσασθαι ἐπὶ τὸν Φίλιππον καὶ βοηθῆσαι τοῖς Ὀλυνθίοις.

50.

Περὶ Κάδμου.

1. Κάδμος παῖς ἦν Ἀγήνορος, τοῦ Φοινίκων ἀρχοντος. 2. Ἐπεὶ δὲ Ζεὺς τὴν Εὐρώπην, τὴν τοῦ Κάδμου ἀδελφὴν, ἤρπασεν, ἔπεμψεν Ἀγήνωρ τὸν υἱὸν ζητήσοντα καὶ ἀνάξοντα τὴν Εὐρώπην εἰς τὴν πατρίδα. 3. Κάδμος οὖν πορευόμενος διὰ πάσης τῆς Ἑλλάδος παραγίγνεται εἰς Δελφοὺς ἀνερωτήσων τὸν ἐκεῖ θεὸν περὶ τῆς ἀδελφῆς. 4. Ὁ δὲ θεὸς ἐκέλευσεν αὐτὸν τὴν μὲν ἀδελφὴν εἶναι, τὰς δὲ Θήβας ἐν τῇ Βοιωτίᾳ κτίσαι. 5. Κάδμος οὖν τὸν χρησιμὸν ἀκούσας ἤκεν εἰς τὴν Βοιωτίαν καὶ ἔκτισε τὰς Θήβας.

51.

1. Młodzieńcy powinni szanować starców. 2. Bądźcie posłuszni władzom. 3. W zimie noce są długie. 4. We wszelkiem

nieszczęściu trzeba ufność mieć w Bogu. 5. Bóg jest panem i sędzią wszystkich ludzi. 6. Bojaźń Boga jest źródłem wszelkich cnót. 7. Hellenowie w zapasach z Persami piękną pozyskali sławę. 8. Na rozkaz wodza (gen. abs.) żołnierze zaprzestali walki i złożyli bogom ofiary. 9. Cyrus, zamierzając wyruszyć przeciw bratu, przyzwał do siebie Klearcha i innych wodzów helleńskich.

52.

d) πατήρ, μήτηρ, θυγάτηρ, Δημήτηρ.

Θεράπευε τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα.

1. Ὁ θεὸς κελεύει τοὺς παῖδας θεραπεύειν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα· οἱ γὰρ πατέρες καὶ αἱ μητέρες πάντα τὰγαθὰ παρέχουσι τοῖς υἱοῖς καὶ ταῖς θυγατράσιν. 2. Ἡ μὲν γὰρ μήτηρ τρέφει καὶ φυλάττει τὰ τέκνα, ὁ δὲ πατήρ πολλοὺς πολλακίς φέρει πόρους τῆς τροφῆς ἔνεκα καὶ τῆς παιδείας. 3. Χάριν οὖν δεῖ τοὺς παῖδας ἔχειν τῷ τε πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ. 4. Ὡς δ' οἱ ἀγαθοὶ παῖδες κόσμος εἰσὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς, οὕτως οἱ κακοὶ αἰσχύνῃ φέρουσι τοῖς τε πατράσι καὶ ταῖς μητράσιν· ὁ δὲ θεὸς τοὺς κακοὺς καὶ πονηροὺς παῖδας δεινῶς κολάζει.

5. Περσεφόνην, τῆς Δήμητρος θυγατέρα, Πλούτων λέγεται ἐκ τῆς γῆς ἀρπάσαι καὶ εἰς Ἄιδου κομίσασθαι.

53.

e) Tematy na 5.

1. Θνητόν ἐστι πᾶν τὸ ἀνθρώπων γένος. 2. Χρῆ ἐν πᾶσι πράγμασιν εἰς τὸ τέλος βλέπειν. 3. Ἐλπίς κακοῦ κέρδους ἀρχή ἐστι τῆς πονηρίας. 4. Οὐ τῷ τῶν στρατιωτῶν πλήθει οὐδὲ τῷ τῶν τειχῶν ὕψει, ἀλλὰ τῇ ἀνδρείᾳ τὴν πατρίδα σφύζομεν. 5. Ἦν ποτε χρόνος, ὅτε θεοὶ μὲν ἦσαν, θνητὰ δὲ γένη οὐκ ἦν. 6. Ἐν τοῖς ὑψηλοῖς ὄρεσι διάγει πολλὰ ἄγρια θηρία. 7. Οἱ τῶν ἐθνῶν τρόποι παντοιοῖοί εἰσιν ὥσπερ οἱ λόγοι. 8. Τὰ τῆς ἀληθείας ἔπη ἀπλᾶ ἐστίν.

54.

Adiect. na ης.

1. Παλαιά ἐστὶν ἡ παροιμία ὑγιῆς ψυχῆ ἐν ὑγιεῖ σώματι.
2. Ψευδές ἐστὶ πᾶν τὸ κολάκων γένος.
3. Εὐκλεοῦς πατρὸς οὐκ αἰεὶ εὐκλεῆς υἱός.
4. Εὐγενῶν πατέρων παῖδας εὐγενεῖς εἶναι νομίζομεν.
5. Οἴκτιρε, ὦ παῖ, τὸν ἀτυχῆ ἄνθρωπον.
6. Πολλοὶ μὲν εἰσὶν οἱ τῶν εὐτυχῶν φίλοι, ὀλίγοι δ' οἱ τῶν δυστυχῶν.
7. Τοῖς μὲν εὐσεβέσι καὶ δικαίοις ἀνθρώποις οἱ θεοὶ εὐμενεῖς εἰσι, τοῖς δ' ἀσεβέσι δυσμενεῖς.
8. Οἱ Ἀθηναῖοι πολλὰς τριήρεις εἶχον.
9. Χρὴ αἰεὶ τάληθῆ λέγειν.

55.

Nom. propr. zak. na ης ἰ κλης.

1. Δημοσθένης μὲν δεινὸς ῥήτωρ ἦν, Θεμιστοκλῆς δ' εὐκλεῆς στρατηγός.
2. Τοῦ μὲν Δημοσθένους θαυμάζομεν τοὺς λόγους, τοῦ δὲ Θεμιστοκλέους τὰ ἔργα.
3. Σωκράτης διὰ παντὸς τοῦ βίου τοὺς πολίτας εἰς ἀρετὴν προὔτρεπεν· οἱ δ' Ἀθηναῖοι οὐ μόνον οὐκ ἐπειθοῦτο Σωκράτει, ἀλλὰ καὶ θάνατον αὐτοῦ κατεψηφίσαντο.
4. Λαμπροὶ εἰσὶν οἱ τοῦ Ἡρακλέους δώδεκα ἀδελφοί, οἷς τὴν ἀθανασίαν πρὸς τῶν θεῶν ἐκτήσατο· οἱ γὰρ ποιηταὶ τὸν Ἡρακλέα οὐ μόνον γίγαντας καὶ φοβεροὺς θήρας φονεῦσαι λέγουσιν, ἀλλὰ καὶ Κέρβερον ἐξ Ἄιδου εἰς τὸ φῶς κομίσαι καὶ ἄλλα ἀδύνατα ἔργα διαπραῖξαι.

56.

Neutra na ας.

Περὶ τοῦ γήρωσ.

1. Ἀληθής ἐστὶν ἡ γνώμη· χαλεπὸν τὸ γῆρας τοῖς ἀνθρώποις βάρος.
2. Οὐ γὰρ μόνον τὸ κάλλος φθείρει καὶ τὴν τοῦ σώματος ῥώμην, ἀλλὰ καὶ ἐγγὺς τοῦ θανάτου ἐστίν, φοβεροῦ ὄντος πᾶσιν ἀνθρώποις.
3. Ὅμως δὲ καὶ τοῦ γήρωσ οὐ μικρὰ

ἀγαθά ἐστίν. 4. Ἡ γὰρ σοφία καὶ σωφροσύνη καὶ ἐμπειρία
τιμὴν καὶ κόσμον παρέχουσι τῷ γήρῳ, συμφέρουσι δ' ὡς μά-
λιστα εἰς τὸ ῥαδίως καὶ εὐθύμως φέρειν τὰ τοῦ γήρως χαλεπά.
5. Ὡς δὲ τοῖς νέοις ἡ σπουδὴ, οὕτω τοῖς γέροισι φιλία ἐστίν
ἢ ἡσυχία. 6. Ὁρθῶς οὖν τὸ μὲν γήρας τῷ χειμῶνι, τὴν δὲ
νεότητα τῷ ἔαρι παρεικάζομεν.

7. Ἦσυχον καὶ εὐδαιμον γήρας καλοῦ καὶ σώφρονος βίου
γέρας ἐστίν.

57.

1. Słuchaj ojca i matki. 2. Hellenowie czcili Demetrę, matkę
ziemi, i córkę jej Persefonę. 3. Szczęśliwych ojców nie zawsze
szczęśliwi bywają synowie. 4. Unikaj szpetnego zysku; szpetne
bowiem zyski przynoszą hańbę. 5. Nie wysokie mury, lecz mę-
stwo obywateli ocala ojczyznę (pass.). 6. Dobrzy chłopcy mówią
zawsze prawdę. 7. Trójwiosłowce ateńskie były postrachem dla
Persów.

58.

Tematy samogłoskowe:

a) zakończone na *υ*, *ου*, *ω*.

1. Ἐν τοῖς ποταμοῖς καὶ ἐν τῇ θαλάττῃ παντοῖοι ἰχθύες
εἰσίν. 2. Τὸ μὲν τοῦ ἀνθρώπου αἷμα θερμόν ἐστι, τὸ δὲ τοῦ
ἰχθύος ψυχρόν. 3. Μῶρός ἐστιν, ὅς τῇ τοῦ σώματος ἰσχύι
ἐπαίρεται. 4. Αἱ μὲν νόσοι τὴν τοῦ σώματος ἰσχὴν φθείρουσιν,
αἱ δὲ κακαὶ ἐπιθυμίαι τὴν τῆς ψυχῆς δῶμην καταλύουσιν.
5. Παλαιός ἐστιν ὁ μῦθος περὶ τῆς τῶν βατράχων καὶ μυῶν
μάχης.

6. Ἴπποι καὶ βόες ἀφέλιμα θηρία εἰς τοῖς ἀνθρώποις.
7. Οἱ Ἕλληρες ἔθνον τοῖς θεοῖς βοῦς, οἱ δὲ Σκύθαι ἵππους.
8. Οἱ παλαιοὶ οὐ μόνον θεοὺς ἐθεράπευον, ἀλλὰ καὶ ἥρωας
ἦσαν δ' οἱ ἥρωες ἔκγονοι θεῶν τὴν τε ἰσχὴν καὶ τὴν ἀνδρείαν
τοῖς θεοῖς ὅμοιοι.

Περὶ τῆς ἡμετέρας χώρας.

1. Ἐν τῇ ἡμετέρᾳ χώρᾳ καὶ ποταμοὶ εἰσι μεστοὶ ἰχθῦων καὶ ὕλαι πλήρεις θηρῶν ἢ δὲ γῆ οὐ μόνον παντοίους καρποὺς φέρει, ἀλλὰ καὶ ἔνδον ἄλας καὶ σίδηρον καὶ ἄλλα μέταλλα ἔχει.
2. Ἔστι δὲ καὶ πεδία καὶ ἄλση καὶ ὄρη ἱκανὰ τρέφειν καὶ ἵππους καὶ βοῦς καὶ οἴς καὶ σῦς.
3. Πάντ' οὖν ἔχοντες τὰ πρὸς βίον ἀναγκαῖα χάριν ἔχομεν θεῶ, ὅτι τὴν ἡμετέραν πατριῶδα παντοίοις ἀγαθοῖς ἐκόσμησεν.

b) Tematy na o (j), nom. sing. ω.

Περὶ Νιόβης.

1. Νιόβη, τῇ τῶν Θηβαίων βασιλείᾳ, ἑπτὰ ἦσαν υἱοὶ καὶ ἑπτὰ θυγατέρες· ὑπερήφανος τοίνυν ἦν διὰ τὸ πλῆθος καὶ τὸ κάλλος τῶν τέκνων.
2. Ὅτ' οὖν ποτε αἱ Θηβαῖαι Λητοῖ, τῇ Ἀπόλλωνος καὶ Ἀρτέμιδος μητρὶ, ἔθνον, ἐκόλυσεν αὐτὰς Νιόβη θεραπεύειν τὴν θεάν, δυοῖν μόνον παιδοῖν μητέρα οὔσαν.
3. Ἄλλ' οὐ φεύγει δίκην ἢ γὰρ Λητὼ τῇ Νιόβῃ ἀχθομένη ἐκέλευσε τὸν μὲν Ἀπόλλωνα τοὺς τῆς Νιόβης υἱούς, τὴν δ' Ἀρτέμιδα τὰς θυγατέρας κατατοξεῦσαι.
4. Τότε δὲ Νιόβη δακρῦουσα „Ὡς δεινῶς“, ἔφη, „ὦ Λητοῖ, ἐκόλασας τὴν ἐμὴν ὑπερηφανίαν“.
5. Οἱ δὲ θεοὶ κατοικτίροντες τὸ τῆς Νιόβης πάθος μεταβάλλουσιν αὐτὴν εἰς λίθον.

c) Tematy na i i ε, υ i ε.

1. Ἡ τῶν Ἀθηναίων πόλις ἐγγὺς τῆς θαλάττης ἦν, ἐναντία δὲ Σαλαμῖνι τῇ νήσῳ.
2. Οἱ Ἀθηναῖοι τὰς Ἀθήνας μόννας ἀνόμαζον ἄστυ.
3. Δημοσθένης λέγει τοὺς νόμους τῆς

πόλεως ψυχὴν εἶναι. 4. Οἱ ἀνδρεῖοι στρατιῶται οὐ λείπουσιν ἐν τῇ μάχῃ τὴν τάξιν, ἀλλ' ἢ νικήσουσιν ἢ τελευτήσουσι μένοντες ἐν τῇ τάξει. 5. Ἐξέρις ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατευσόμενος πρόσβεις ἔπεμψεν εἰς τὰς τῶν Ἑλλήνων πόλεις, γῆν καὶ ὕδωρ αἰτήσοντας. 6. Ταῖς πόλεσιν αἱ μὲν στάσεις πολλὰ κακὰ φέρουσιν, ἢ δ' ὁμόνοια δύναμιν καὶ εὐδαιμονίαν. 7. Μὴ ἐκ τῶν λόγων, ἀλλ' ἐκ τῶν πράξεων τοὺς ἀνθρώπους κρίνετε· πολλάκις γὰρ αἱ πράξεις ἐναντίαι εἰσὶ τοῖς λόγοις.

62.

Περὶ τῆς τῶν Ἀθηναίων ἀκροπόλεως.

1. Ὡσπερ ἐν ἄλλαις πολλαῖς τῶν Ἑλλήνων πόλεσιν, οὕτω καὶ ἐν ταῖς Ἀθήναις ἀκρόπολις ἦν φύσει ἰσχυρά· ἐν δὲ τῇ ἀκροπόλει Ἀθηναῖς καὶ Ποσειδῶνος παλαιὰ ἦν ἱερά. 2. Ἀθηναῖ γὰρ καὶ Ποσειδῶν ἠριζόν ποτε περὶ τῆς τῶν Ἀθηναίων ἀρχῆς· καὶ ἢ μὲν Ἀθηναῖ ἐλάαν ἐφύτευσεν ἐν τῇ ἀκροπόλει, ὁ δὲ Ποσειδῶν ἀλμυρὸν ὕδωρ ἐκ τῆς γῆς ἀνέπεμψεν. 3. Δικάσαντες δ' οἱ ἄλλοι θεοὶ τό τε ἄστυ καὶ τὴν χώραν τῇ Ἀθηναῖ ἐπέδίκασαν. 4. Ὑστερον δὲ Περικλῆς ἐκόσμησε τὴν ἀκρόπολιν λαμπροῖς καὶ μεγαλοπρεπέσιν ἔργοις, οἷα ἦν τὰ Προπύλαια καὶ ὁ Παρθενὼν καὶ τὸ Ἑρεχθεῖον.

63.

1. W morzu i w rzekach żyją różne ryby. 2. Wieśniacy hodują nie tylko konie i woły, lecz także owce i świnie. 3. Nie chęć się z siły ani z piękności ciała. 4. Na zamku ateńskim znajdowała się wspanała świątynia Ateny i Pozejdona. 5. Liczne miasta helleńskie były warowne z natury. 6. Nie ze słów, lecz z czynów poznaje się usposobienie człowieka. 7. Apollo i Artemis byli dziećmi Latony. 8. Starożytni nie tylko bogom, lecz także bohaterom składali ofiary.

64.

Adiect. na υς, εια, υ.

1. Βραχύς ἐστὶν ὁ τῶν ἀνθρώπων βίος. 2. Ἐν τῇ ἡμέτερα χώρα μακρὸς μὲν ἐστὶν ὁ χειμῶν, βραχὺ δὲ τὸ ἔαρ.
3. Πολλάκις βραχεῖα ἡδονὴ μακρὰν λύπην τίκει. 4. Ὅμηρος τὸν Νέστορα γλυκὺν Πυλίων ἀγορητὴν προσαγορεύει. 5. Οὐκ αἰεὶ πείθει ὁ μακρὰ λέγων, πολλάκις δὲ καὶ βραχέος λόγου δεινὴ ἐστὶν ἡ δύναμις. 6. Ταχύς νοῦς πολλάκις ἐστὶν ἐν σώματι βραδεῖ.
7. Θαυμάζομεν τοὺς τῶν Ἀράβων ἵππους· ταχεῖς γάρ εἰσι καὶ ἰσχυροί. 8. Μὴ πιστεue τοῖς γλυκέσι κολάκων λόγοις.
9. Αἱ τῶν εὐρέων καὶ βαθέων ποταμῶν διαβάσεις οὐ ῥιθιδίαι εἰσιν. 10. Ἀρχὴ ἡμῶν παντός.

65.

d) Tematy na ευ.

1. Ὁ βασιλεὺς ἡγεμῶν ἐστὶ τοῦ δήμου· χρὴ οὖν τὸν βασιλέα τῆς τῶν πολιτῶν σωτηρίας φροντίζειν. 2. Ἀγαμέμνωνος καὶ Ἀχιλλέως ἔρις τοῖς Ἀχαιοῖς δεινῶν κακῶν αἰτία ἦν. 3. Οἱ γονεῖς φροντίζουσι τῶν παιδῶν· χρὴ οὖν τοὺς παῖδας χάριν ἔχειν τοῖς γονεῦσιν. 4. Οἱ τῶν Περσῶν βασιλεῖς ἐστρατεύοντο ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἔχοντες ἐν τῷ στρατοπέδῳ οὐ μόνον ἱερέας, ἀλλὰ καὶ μάντις καὶ ἐρμηneas. 5. Ἐπεὶ ὁ στρατηγὸς ἤκουσεν ἐγγὺς εἶναι τοὺς πολεμίους, τοὺς μὲν ὀπλίτας ἐν τῷ μέσῳ τῆς στρατιᾶς, τοὺς δὲ συμμαχοὺς ἐν τῷ δεξιῷ, τοὺς δ' ἰππέας ἐν τῷ ἀριστερῷ κέρα ἔταξεν.

66.

Περσεὺς φονεύει τὴν Μέδουσαν.

1. Περσεῖ, ἐφήβῳ ὄντι, ἐπέταξε Πολυδέκτης, ὁ τροφεὺς αὐτοῦ, τὴν τῆς Μεδοῦσης κεφαλὴν κομίσαι. 2. Ἦν δ' ἡ Μέδουσα μόνη τῶν Γοργόνων θνητῆ. 3. Εἶχον δ' αἱ Γοργόνες

ὄφεις ἀντὶ τριχῶν, ὀδόντας δ' ὡς συῶν, χεῖρας δὲ χαλκᾶς, πτέρυγας δὲ χρυσᾶς· ἡ δὲ τῶν Γοργόνων ὄφεις τὸν προσβλέποντα εἰς λίθον μετέβαλλεν. 4. Οὐ ῥάδιον οὖν ἦν τὸ τοῦ Περσέως ἔργον ὅμως δ' ὁ ἦρωσ τὴν Μέδουσαν ἐφόνευσεν. 5. Ἡ μὲν γὰρ Ἀθηναῖα παρεῖχεν αὐτῷ θείαν ἀσπίδα, ὁ δ' Ἑρμῆς κράνος, ὃ αὐτὸν ἠφάνιζεν. 6. Ἐκόμισεν οὖν τῷ Πολυδέκτῃ τὴν τῆς Μεδούσης κεφαλὴν, ἣν Ἀθηναῖα τῇ ἀσπίδι προσάψαι ἐλέγετο.

67.

1. W kraju naszym znajdują się wysokie góry i głębokie rzeki. 2. Starcy mają nogi powolne, ale umysł bystry. 3. Początki nauk są wprawdzie przykre, lecz owoce słodkie. 3. Śmierć jest wspólną i ubogim i królom. 5. Jazda Cyrusa pokonała i do ucieczki zmusiła jazdę królewską. 6. Zaszczyty rodziców uważane bywają za piękny skarb dla dzieci. 7. Z pomiędzy bohaterów, którzy pod Troją walczyli, podziwiamy najbardziej Achillesa z powodu (ἐπί z dat.) męstwa i Odysseusa z powodu mądrości.

67. Starożytni afali wroźbitom i studrati nad koptaniki.

Substantiva anomala.

68.

α) ἀνήρ, γυνή.

1. Ὁ μὲν ἀνὴρ πράττει τὰ τῆς πόλεως, ἡ δὲ γυνὴ φροντίζει τοῦ οἴκου. 2. Ἄλλη μὲν ἐστὶν ἡ τοῦ ἀνδρὸς φύσις, ἄλλη δ' ἡ τῆς γυναικός. 3. Ὁ ἀνὴρ, τοῖς ἀνδράσι τιμὴν φέρει ἡ ἀρετὴ ὡς γύναι, ταῖς γυναιξὶ πρόπει ἡ εὐκοσμία. 4. Ἐν τοῖς Λίβυσι ἀνὴρ μὲν ἀνδρῶν βασιλεῦσαι λέγεται, γυνὴ δὲ γυναικῶν. 5. Οἱ δίκαιοι καὶ ἐσοθλοὶ ἄνδρες αἰεὶ τάληθῆ λέγουσιν. 6. Αἱ Ἀμαζόνες γυναικῆς μὲν ἦσαν, ἀνδρῶν δ' εἶχον τὴν ἀρετὴν. 7. Οἱ βάρβαροι πόλιν ἐκπολιορκήσαντες τοὺς μὲν ἄνδρας ἀπέκτεινον, τὰς δὲ γυναικᾶς καὶ τοὺς παῖδας εἰς δουλείαν ἤγον.

b) Ἄρης, Ζεύς, υἱός, ναῦς.

1. Οἱ τῶν Ῥωμαίων ποιηταὶ Ἄρεως υἱὸν λέγουσιν εἶναι τὸν Ῥωμύλον, ὁ δ' Ἄρης παῖς ἦν Διός. 2. Τὸν Δία προσαγορεύει Ὀμηρος θεῶν καὶ ἀνδρῶν πατέρα. 3. Ὁ Ζεῦ, τὸ σὸν κράτος οὐ μόνον ἀνθρώποις, ἀλλὰ καὶ θεοῖς φοβερὸν ἦν. 4. Τῆς νεῶς ἡγεμὼν ὁ κυβερνήτης ἐστίν. 5. Εἴ τις καλὸν μὲν ἔχει σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν κακὴν, καλὴν μὲν ἔχει ναῦν, τὸν δὲ κυβερνήτην κακόν. 6. Ἡ τῶν Ἀθηναίων δύναμις οὐκ ἐν τῷ στρατεύματι ἦν, ἀλλ' ἐν ταῖς ναυσίν. 7. Οἱ Διόσκουροι σωτήρες ἐνομιζόντο τῶν ναυτῶν καὶ τῶν νεῶν. 8. Ἐν τῇ περὶ Σαλαμίνα ναυμαχίᾳ ὀλίγοι μὲν ἦσαν τῶν Ἑλλήνων νῆες, πολλαὶ δὲ τῶν Περσῶν ὅμως δ' ἐνίκησαν οἱ Ἕλληνες τοὺς Πέρσας, πολλὰς δὲ τῶν βαρβάρων ναῦς κατέδυσαν. 9. Εὐπειθεῖς υἱεῖς ἠδονὴ εἰσι τῶν γονέων.

c) δόρυ, γόνυ, κύων, οἶς.

1. Τὸν θεὸν ἱκετεύοντες οἱ ἀνθρώποι εἰς τὰ γόνατα καταπίπτουσιν. 2. Οἱ ὀπλιταὶ δόρασι καὶ ξίφεσιν ἀπέκτεινον τοὺς πολεμίους. 3. Ἀχιλλεὺς δόρατι κατέσφαξε τὸν Ἔκτορα. 4. Ἦν Κύρῳ τὸ σημεῖον ἀετὸς χρυσοῦς ἐπὶ δόρατος μακροῦ. 5. Ὡσπερ λύκος ὅμοιος κυνί, οὕτω κόλαξ ὅμοιος φίλῳ. 6. Φυλάττεσθε, ὦ παῖδες, χαλεποὺς κύνας. 7. Τοῦ μὲν ἵππου τὰ ὦτα βραχέα ἐστί, τοῦ δ' ὄνου μακρά. 8. Τῆς μὲν ἡμέρας οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν ὄνων ὑπερέχουσι, τῆς δὲ νυκτὸς τὰ ὦτα τῶν ὀφθαλμῶν.

Περὶ τῆς τῶν κυνῶν πίστεως.

1. Ἄνδρα τινὰ πλούσιον κυνὶ συμπορευόμενον ἐφόνευσαν οἱ Πύρρου τοῦ βασιλέως στρατιῶται μαρτύρων οὐ παρόντων.

2. Ἐπεὶ δ' οἱ φονεῖς ἀπεχώρησαν, ἐφύλαττεν ὁ κύων τὸν τοῦ δεσπότητος νεκρὸν. 3. Ὀλίγαις δ' ἡμέραις ὕστερον ἐντυγχάνει τῷ νεκρῷ ὁ Πύρρος καὶ τὸν μὲν νεκρὸν κελεύει θάψαι, ὁ δὲ κύων ἔπεται τῷ βασιλεῖ εἰς τὸ στρατόπεδον. 4. Μετὰ δ' ὀλίγον χρόνον ἐξέτασις γίνεταί τῶν στρατιωτῶν πάρεστι δὲ καὶ ὁ κύων. 5. Νοήσας δὲ τοὺς τοῦ δεσπότητος φονεῆς εὐθὺς μετ' ὀργῆς ἐκτρέχει ἐπ' αὐτούς, πολλάκις δ' εἰς τὸν βασιλέα μεταστρεφόμενος κατήγορος γίνεταί τοῦ φόνου. 6. Συλλαμβάνονται οὖν οἱ φονεῖς κελεύοντος τοῦ βασιλέως καὶ θανάτῳ κολάζονται.

72.

Περὶ Ἀρτεμισίας.

1. Ἀρτεμισία, ἡ τῆς Ἀλικαρνασσοῦ βασιλεία, ἐστρατεύσατο μετὰ Ξέρξου ἐπὶ τοῦς Ἕλληνας· ἐν δὲ τῇ περὶ Σαλαμίνα ναυμαχίᾳ καλὰ τῆς ἀνδρείας παρείχετο τεκμήρια. 2. Ἐπεὶ δ' αἱ τῶν Ἑλλήνων νῆες τὰς τῶν Περσῶν ναῦς εἰς φυγὴν ἔτρεψαν καὶ ἐδίωκον, καὶ ἡ Ἀρτεμισία ἐν κινδύνῳ ἦν ὑπ' Ἀττικῆς νεὼς διωκομένη· τῆς γὰρ φυγῆς ἐκόλουν αὐτὴν ἄλλαι φίλαι νῆες ἔμπροσθεν οὖσαι. 3. Τότε δ' ἐμπίπτει ἡ βασιλεία φίλιαν νηὶ καὶ καταδύει αὐτήν· ὁ δὲ τριηράρχης τῆς Ἀττικῆς νεὼς νομίσας Ἑλληνίδα εἶναι τὴν τῆς Ἀρτεμισίας ναῦν ἐπαύσατο διώκων αὐτήν. 4. Οὕτως ἔσωσεν Ἀρτεμισία τὸν βίον.

73.

πολύς, μέγας.

1. Πολὺς ὕπνος οὐκ ὠφέλειαν, ἀλλὰ βλάβην φέρει τῷ ἀνθρωπίνῳ σώματι. 2. Πολτάκις ἀναλίσκουσιν οἱ ἄνθρωποι πολλὸν χρόνον καὶ πολλὴν ἐπιμέλειαν εἰς τὰ μικρὰ καὶ ὀλίγου ἄξια. 3. Τῶν μαθητῶν οἱ μὲν ταχέως τὰ δέοντα μανθάνουσιν, οἱ δὲ μετὰ πολλοῦ πόνου. 4. Οἱ ἄγγελοι ἦμον ἀγγέλλοντες,

ὅτι οἱ πολέμοιοι πολλὸν στρατεύματα ἄγουσιν. 5. Μὴ ἐν πολλοῖς ὀλίγα λέγε, ἀλλ' ἐν ὀλίγοις πολλὰ. 6. Τὸν τῶν Περσῶν βασιλέα οἱ Ἕλληνας μέγαν ὠνόμαζον. 7. Ἡ τοῦ στρατηγοῦ ἀρετὴ ἐκ μεγάλου κινδύνου τὴν στρατιὰν ἔσωσεν. 8. Ὅμηρος προσγορεῦει Ἀχιλλέα μέγα κῦδος Ἀχαιῶν. 9. Μεγάλοι πόνοι μεγάλης δόξης πηγὴ εἰσιν. 10. Τὰ μεγάλα τῆς τύχης δῶρα οὐκ ἔστιν ἀσφαλῆ.

74.

Περὶ τοῦ Ἀΐδου.

1. Τόπον μέγαν καὶ σκοτεινὸν ὑπὸ τῇ γῆ οἱ ποιεῖται Ἀΐδην λέγουσιν· διάγουσι δ' ἐκεῖ μετὰ τὸν θάνατον αἱ τῶν ἀνθρώπων ψυχαί. 2. Περιέχουσι δ' ἐκείνην τὴν χώραν μεγάλοι καὶ φοβεροὶ ποταμοί, ὄσον Στύξ καὶ Ἀχέρων καὶ Λήθη, διὰ δὲ τῆς Στυγὸς ἄγει τὰς ψυχὰς Χάρων μεγάλῳ πλοίῳ, τὰς ἐκ τῆς γῆς παραγιγνομένας. 3. Μετὰ δὲ τὴν τῆς Στυγὸς διάβασιν ἀθροίζονται αἱ ψυχαὶ ἐν μεγάλῳ λειμῶνι, ἐνθα ὑπὸ τῶν ἐν Ἀΐδου δικαστῶν κρίνονται. 4. Καὶ οἱ μὲν ἀγαθοὶ εἰς τὸ Ἥλύσιον πεδίου, τῆς αἰεὶ εὐδαιμονίας, οἱ δὲ κακοὶ εἰς Τάρταρον, τῆς τίσεως καὶ κολάσεως τόπον, ἀποπέμπονται. 5. Ἀρχεὶ δ' ἐκεῖ Πλούτων, ὁ τοῦ Διὸς ἀδελφός, σὺν τῇ γυναικὶ Περσεφόνῃ, τῆς Δήμητρος θυγατρὶ, ἣν ποτε ἐκ τῆς γῆς ἤρπασεν.

75.

1. Jest obowiązkiem męża dzielnie walczyć w obronie kraju, niewiasty zaś strzedz domu. 2. Podczas burzy (gen.) nie w okrętach mają ufność żeglarze, lecz w Bogu. 3. Po bitwie pod Salaminą tryery ateńskie ścigały okręty Persów i wiele z nich zatopiły. 4. Psy są wiernymi stróżami domów. 5. Hoplici w prawej ręce trzymali włócznie, w lewej zaś tarcze. 6. W Europie jest wiele wielkich i wspaniałych miast. 7. Ateńczycy przez długi czas przewodzili nad Hellenami.

Stopniowanie przymiotników.

76.

a) Comp. *τερος, εσιτερος*; superl. *τατος, εστατος*.

1. Χρησμός ἦν Ἀπόλλωνος· Σοφὸς μὲν Σοφοκλῆς, σοφώτερος δ' Ἐδριπίδης, ἀνδρῶν δὲ πάντων σοφώτατος Σωκράτης.
 2. Ἀρετῆς καὶ σοφίας οὐκ ἔστι κτῆμα οὔτε βεβαιότερον οὔτε τιμιώτερον. 3. Βίου πονηροῦ θάνατος εὐκλεέστερος. 4. Σωκράτης ἐνόμιζε τοὺς θεοὺς ταῖς παρὰ τῶν εὐσεβεστάτων τιμαῖς μάλιστα χαίρειν. 5. Τί φίλιερον, τί δὲ γλυκύτερον τῆς πατρίδος τοῖς ἀνθρώποις ἐστίν; 6. ὦ φίλτατε, στέργε τὴν πατρίδα. 7. Ἐν ταῖς ἀτυχίαις πολλάκις οἱ ἄνθρωποι σωφρονέστεροί εἰσιν ἢ ἐν ταῖς εὐτυχίαις. 8. Ἀριστείδης καὶ Σωκράτης καὶ Ἐπαμεινώνδας πενέστατοι ἦσαν. 9. Οἱ πλουσιώτατοι τῶν ἀνθρώπων οὐκ ἀεὶ εὐδαιμονέστατοί εἰσιν. 10. Πασῶν θεῶν χαριεστάτη μὲν ἦν Ἀφροδίτη, σοφωτάτη δ' Ἀθηναῖα.

77.

b) Comp. *ιων*, superl. *ιστος*.

1. Ἡδὺς μὲν τῷ παιδί ὁ παρὰ τοῦ ἐταίρου ἔπαινος, ἠδίων δ' ὁ παρὰ τοῦ διδασκάλου, ἡδίστος δ' ὁ παρὰ τῶν γονέων. 2. Ἄνθρωπος ἀνθρώπῳ πολλάκις ἐχθίων τοῦ λύκου. 3. Οὐκ ἔστι κτῆμα κάλλιον φίλου. 4. Ἡ μὲν σοφία πάντων κάλλιστον, ἡ δ' ἀμαθία πάντων αἰσχιστον. 5. Ταχεῖα μὲν ἢ φωνή, θαῖτον δὲ τὸ φῶς, τάχιστος δ' ὁ νοῦς. 6. Τῶν ἐν Τροίᾳ ἠρώων ὁ μὲν Ἀχιλλεὺς κάλλιστος ἦν, ὁ δὲ Θεοσίτης πάντων αἰσχιστος. 7. Ἀναρχίας μείζον οὐκ ἔστι κακόν. 8. Οἱ γονεῖς τοῖς παισὶ μέγιστοι εὐεργέται εἰσίν. 9. Μείζους ἠδονὰς οὐκ ἔχουσιν οἱ γονεῖς ἢ καλοὺς κάγαθούς παῖδας.

78.

1. Sława jest trwalszą i cenniejszą posiadłością niż bogactwo, lecz najtrwalszą i najcenniejszą jest cnota. 2. Śmierć za ojczyznę

uważaną bywa u wszystkich ludów za najpiękniejszą i najslawniejszą. 3. Ubodzy bywają często szczęśliwsi od bogatych. 4. Wiele jest rzeczy szpetnych, lecz najszpetniejszym jest kłamstwo. 5. Cóż jest szybsze nad myśl? 6. Niewola jest dla obywateli największym nieszczęściem. 7. Unikaj niesprawiedliwości; nad niesprawiedliwość bowiem niema większego złego.

Stopniowanie niewzorowe.

79.

a) ἀγαθός, κακός, μικρός.

1. Οὐτ' ἰατρὸς οὔτε σύμβουλος οὔδεις τοῦ χρόνου βελτίων ἐστίν. 2. Οἱ τῆς πατρίδος φίλοι τοῖς πολίταις οὐ τὰ ἥδιστα, ἀλλὰ τὰ βέλτιστα συμβουλεύουσιν. 3. Οἱ τῶν ἀρίστων Περσῶν παῖδες ἐπὶ ταῖς τοῦ βασιλέως θύραις ἐπαιδεύοντο. 4. Κρείττον τοῦ πλούτου ἢ σοφία, κράτιστον δ' ἢ ἀρετή. 5. Μέτρον ἄριστον πάντων. 6. Οὐδὲν χαλεπώτερον ἢ ἄρχεσθαι ὑπὸ τῶν χειρόνων, πολλάκις δ' οἱ χείρονες τῶν βελτιόνων ἄρχουσιν. 7. Ὁ μὲν ἥλιος μείζων, ἡ δὲ σελήνη μείων ἐστὶ τῆς γῆς. 8. Οἱ μὲν μικροῖαται οὐκ ἀεὶ ἀσθενέστατοι, οἱ δὲ μέγιστοι οὐκ ἀεὶ κράτιστοί εἰσιν. 9. Ὁ θάνατος κοινός ἐστι καὶ τοῖς χειρότοις καὶ τοῖς βελτίστοις.

80. = 178

b) πολὺς, ὀλίγος, ῥάδιος. Defectiva.

1. Οἱ μὲν πλούσιοι πλείους ἔχουσι φίλους ἢ οἱ πένητες· ἀληθέστεροι δ' οἱ τῶν πενεστέρων φίλοι. 2. Ὁ πόλεμος φέρει τοῖς ἀνθρώποις πλείστα καὶ μέγιστα κακά, ἡ δ' εἰρήνη πλείστα ἀγαθά. 3. Ἐν τῷ ἐν Δελφοῖς ἱερῷ πλέω ἦν ἀναθήματα ἢ ἐν τοῖς ἄλλοις τῆς Ἑλλάδος ἱεροῖς. 4. Οἱ Ἀθηναῖοι, καίπερ πλήθει ἐλάττονες ὄντες, ἐνίκησαν τοὺς Πέρσας ἐν Μαραθῶνι διὰ τὴν ἀνδρείαν. 5. Ὀλιγιστοὶ τῶν ἀνθρώπων εὐδαιμονές εἰσιν.

6. Ῥᾶόν ἐστιν ἄρχειν ἐκόντων ἢ ἀκόντων. 7. Ἡ βραχυτάτη ὁδὸς οὐκ αἰεὶ ῥάσιτη ἐστίν. 8. Ὁ μὲν Ἀστυάγης ὕστατος βασιλεὺς τῶν Μήδων, Κῦρος δ' ὁ ἀρχαῖος πρῶτος βασιλεὺς τῶν Περσῶν ἦν. 9. Καὶ ἐν ἐσχάτοις κινδύνοις καὶ ἐν μεγίσταις συμφοραῖς χρὴ πιστεύειν Θεῷ.

81.

Περὶ Κύρου τοῦ νεωτέρου.

1. Ξενοφῶν ὁ συγγραφεὺς λέγει, ὅτι Κῦρος ὁ νεώτερος, Δαρείου τοῦ Περσῶν βασιλέως υἱός, Ἀρταξέρξου δ' ἀδελφός, βασιλικώτατος ἦν καὶ ἀρχειν ἀξιώτατος. 2. Ἐπι παῖς ὢν, ὅτ' ἐπαιδεύετο μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ τῶν ἄλλων παίδων τῶν ἀρίστων, πάντων πάντα κράτιστος ἐνομιζέτο. 3. Οὐ γὰρ μόνον εὐφυέστατος, ἀλλὰ καὶ φιλομαθέστατος καὶ φιλοπονώτατος ἦν· φίλτατος δ' ἦν οὐ μόνον τοῖς ἡλικιώταις, οἷς πάντα ἐχαρίζετο, ἀλλὰ καὶ τοῖς πρεσβυτέροις· ἡδέως γὰρ ἐπέλειθο αὐτοῖς, ἀκριβῶς δὲ διέπραττε πάντα, ἃ αὐτῷ προσέτατον.

82.

1. Ἐπεὶ δ' ὕστερον σατραπῆς ἦν τῆς Λυδίας καὶ Φρυγίας τῆς μεγάλης καὶ Καππαδοκίας, ἀληθέστατος εἶναι ἐνομιζέτο καὶ πιστότατος, ὥστε οὐ μόνον αἱ πόλεις, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄνδρες παντελῶς ἐπίστευον αὐτῷ· αἰσχιστον γὰρ πάντων ἐνόμιζε τὸ ψεῦδος. 2. Εὐνούστατος δ' ἦν τοῖς ἀγαθοῖς, φοβερώτατος δὲ τοῖς κακοῖς· καὶ τοὺς μὲν ἀγαθοὺς εὐδαιμονεστάτους καὶ πλουσιωτάτους, τοὺς δὲ κακοὺς τῶν ἀμεινόνων δούλους ἐβούλετο εἶναι. 3. Οὐ θαυμαστὸν οὖν, ὅτι πλείους ἐκτήσατο φίλους ἢ ἄλλος τις. 4. Νομιζῶν δ' εὐδαιμόνας φίλους μέγιστον καὶ κάλλιστον ἀνδρὶ κόσμον εἶναι, δῶρα αὐτοῖς πλεῖστα πολλάκις ἔπεμπεν. 5. Πάντες οὖν καὶ οἱ Πέρσαι καὶ οἱ Ἕλληνες, οἱ τῷ Κύρῳ συνῆσαν, ἐθαύμαζον καὶ ἔστεργον αὐτόν.

1. Najlepszym lekarzem smutku jest dla ludzi czas, najlepszą zaś lekarką wszystkich chorób śmierć. 2. Najznakomitsi z pomiędzy Hellenów byli częstokroć najbiedniejsi. 3. Zeus był najpotężniejszym z pomiędzy wszystkich bogów. 4. Łatwiej rozkazać (aor.) niżli wykonać (aor.). 5. Cyrus Młodszy bardzo wielu (superl.) posiadał przyjaciół, o wiele więcej, niż jego brat Artaxerxes, król Persów. 6. W Sparcie mniej było obywateli niż w Atenach; Sparta bowiem była mniejsza od Aten.

Liczebniki.

84.

a) Liczebniki główne.

1. *Κρείττον ἐστὶν ἓνα φίλον ἔχειν πολλοῦ ἀξίον ἢ πολλοῦς μηδενὸς ἀξίους.* 2. *Ἐν μὲν στόμα, δύο δ' ἔχομεν ὄτα· χρὴ οὖν πολλὰ μὲν ἀκούειν, ὀλίγα δὲ λέγειν.* 3. *Νιόβη, ἡ τῶν Θηβαίων βασίλεια, μήτηρ οὔσα ἐπὶ τὰ υἱέων καὶ ἐπὶ τὰ θυγατέρων τὴν Αἰτῶν ὑβριζε, μητέρα οὔσαν ἑνὸς υἱοῦ καὶ μιᾶς θυγατρὸς.* 4. *Τρεῖς δικασταὶ δικάσαι λέγονται ἐν Ἀίδου· Μίνως, Ῥαδάμανθυς, Αἰακός.* 5. *Τριῶν τῶν ἐν Ἀθῆναις λιμένων Πειραιεὺς μέγιστος καὶ κάλλιστος ἦν.* 6. *Ἡ τῶν Ἑλλήνων ὀλυμπίας χρόνος ἦν τεττάρων ἐτῶν.* 7. *Οἱ Κᾶρες καὶ οἱ Κρηῖτες καὶ οἱ Καππάδοκες ἀπιστοὶ καὶ ὠνητοὶ ἐνομιζόντο ὑπὸ πάντων· παροιμία οὖν ἦν παρὰ τοῖς Ἑλλησι· τρία κάππα κάκιστα.*

85.

1. *Τρεῖς ἦσαν αἱ Χάριτες, ἐννέα δ' αἱ Μοῦσαι.* 2. *Οἱ Ἕλληνες δέκα ἔτη ἐμάχοντο τοῖς Τρωσίν.* 3. *Ἡ Ἀττικὴ δραχμὴ ἦν ὀβολῶν ἕξ, ἡ δὲ μνα δραχμῶν ἑκατόν, τὸ δὲ τάλαντον μνῶν ἐξήκοντα.* 4. *Ἔτος χρόνος ἐστὶ δώδεκα μηνῶν ἢ τριακοσίων ἐξήκοντα πέντε ἡμερῶν.* 5. *Ἐν Σαλαμῖνι εἶχον οἱ Ἕλλη-*

νες ὀκτὼ καὶ ἑβδομήκοντα καὶ τριακοσίας ναῦς, οἱ δὲ Πέρσαι εἰς χίλλας. 6. Ἐν τῇ Κύρου τοῦ νεωτέρου στρατιᾷ ὀπλῖται μὲν τῶν Ἑλλήνων ἦσαν σύμπατες μύριοι καὶ χίλιοι, πελτασταὶ δ' ἀμφὶ τοὺς δισχιλίους. 7. Ἐν τῇ ἐν Πλαταιαῖς μάχῃ ὁ τῶν Ἑλλήνων ἀριθμὸς ἦν εἰς δέκα μυριάδας, τῶν δὲ βαρβάρων εἰς πεντήκοντα.

86.

b) Liczebniki porządkowe i przysłówki liczebne.

1. Ῥωμύλος πρῶτος τῶν Ῥωμαίων βασιλεὺς ἦν. 2. Τὴν παιδείαν τοῖς ἀνθρώποις δεύτερον ἤλιον εἶναι λέγουσιν. 3. Οἱ ποιηταὶ τὴν μὲν πρώτην γενεὰν χρυσοῦν, τὴν δὲ δευτέραν ἀργυροῦν, τὴν δὲ τρίτην χαλκῆν, τὴν δὲ τετάρτην σιδηροῦν ὀνομάζουσιν. 4. Ἡ ἐν Μαραθῶνι μάχη ἦν τῷ τρίτῳ ἔτει τῆς δευτέρας καὶ ἑβδομηκοσιτῆς ὀλυμπιάδος, ἢ δ' ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχία τῷ δεκάτῳ ἔτει μετὰ τὴν ἐν Μαραθῶνι μάχην. 5. Ὁ παρασάγγης τριάκοντα σταδίων ἦν τὸ ὄν σταδίων τριακοστὸν μέρος ἦν τοῦ παρασάγγου. 6. Καὶ ἅπαξ ψεῦδος λέξαι αἰσχρόν. 7. Δὺς παῖδες οἱ γέροντες, παροιμία ἐστίν. 8. Τρεῖς καὶ τετράκις εὐδαίμονες, οἷς τῶν κακῶν ἐλεύθερος βίος.

87.

Περὶ τῆς Ξέρξου στρατιᾶς.

1. Ξέρξης τὴν Ἑλλάδα καταστρέψασθαι βουλόμενος ἀναρίθμητον στρατιὰν συνέλεξεν, ὅσων οὐδεὶς πώποτε ἄλλος βασιλεὺς. 2. Τοῦ μὲν γὰρ πεζοῦ στρατοῦ τὸ πλήθος ἦν ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν μυριάδες, τῶν δὲ τριήρων ἀριθμὸς ἑπτὰ καὶ διακόσαιοι καὶ χίλιοι. 3. Ἐν δὲ ταῖς τριήρεσι καὶ ταῖς ἄλλαις ναυσὶν ἄνδρες ἦσαν εἰς τὰς δύο καὶ πεντήκοντα μυριάδας. 4. Ἦγεν οὖν εἰς τὴν Εὐρώπην ἀμφὶ τὰς τριάκοντα καὶ διακοσίας μυριάδας στρατιωτῶν. 5. Ὅμως δὲ καὶ ἐν τῇ περὶ Σαλαμῖνα ναυμαχίᾳ καὶ ἐν τῇ ἐν Πλαταιαῖς μάχῃ ἐνίκησαν

τοὺς Πέρσας οἱ Ἕλληνας, καίπερ πολλὸ ἐλάττωτες ὄντες· ἀνδρείως γὰρ ἐμάχοντο τοῖς βαρβάροις.

18 88.

1. Wierzymy, że Bóg jest jeden. 2. W jednym dniu często więcej można zrobić (aor.), niż w dwóch lub trzech innych. 3. Z czterech pór roku najpiękniejszą jest wiosna. 4. Z pomiędzy siedmiu mędrców Solon uważany był za najmędrszego. 5. Ateńczyk Trasybulos położył koniec panowaniu trzydziestu tyranów w Atenach. 6. Wódz nasz wyruszył przeciw nieprzyjaciołom mając piechoty około dwadzieścia tysięcy, jazdy zaś około dwa tysiące. 7. Trzy razy wyprawiali się Persowie przeciw Hellenom; byli zaś wodzami w pierwszej wyprawie Mardoniusz, w drugiej Datys i Artafernes, w trzeciej Xerxes. 8. Bitwa pod Salaminą odbyła się w pierwszym roku siedmdziesiątej piątej olimpiady.

Z a i m k i.

89. = 638

Zaimki osobiste i dzierżawcze.

a) Singularis.

1. Ἐν τῷ δικαστηρίῳ ἔλιξε Σωκράτης πρὸς τοὺς δικαστὰς· Ἐγὼ μὲν, ὦ ἄνδρες δικασταί, οὐδένα οὐδὲν διδάσκω. 2. Εἰ δέ τις ἐμοῦ διαλεγόμενου ἀκούειν ἐθέλει, οὐδὲν ἀντιλέγω, ἀλλ' ἐξουσίαν παρέχω τῷ βουλομένῳ. 3. Προσέρχονται δ' οὖν ἐμοὶ πολλοὶ τε νέοι καὶ ἄνδρες πρεσβύτεροι ἀκοῦσαι βουλόμενοι τῶν ἐμῶν λόγων καὶ διαλέγονταί μοι. 4. Ἄλλ' οὔτε διδάσκω τι αὐτοῖς οὔτε χρήματα πράττομαι, ὥστε οὐδὲν ἀληθὲς λέγουσιν οἱ κατήγοροί μου διαβάλλοντές με καὶ λέγοντες διαφθεῖρειν ἐμὲ τοὺς νέους.“ 5. Ὁ Σώκρατες, σὺ μὲν προὔτρεπες τοὺς πολίτας εἰς τὴν ἀρετὴν, οἱ δὲ πολῖται οὐ μόνον οὐκ ἐπειθοιόσοι, ἀλλὰ καὶ θάνατον κατεψηφίσαντό σου οὐ βουλόμενοι ἀκούειν τῶν σῶν λόγων. 6. Σὲ δ' αἰεὶ θανυμάσσονται οἱ ἄνθρωποι ἐπὶ τῇ σοφίᾳ καὶ τῇ ἀρετῇ.

90.

b) Pluralis.

Στρατηγοῦ τινος πρὸς τοὺς στρατιώτας λόγος.

1. Πρὸ τῆς μάχης ἔλεξεν ὁ στρατηγὸς πρὸς τοὺς στρατιώτας· „Ἄνδρες στρατιῶται, οὐχ ἡμεῖς, ἀλλ' οἱ πολέμοιοι τοῦ πολέμου αἴτιοι εἰσιν, οἱ τῶν ὄρκων καὶ τῶν σπονδῶν μηδὲν φροντίζοντες τὴν μὲν χώραν ἡμῶν διαφθείρουσι, τοὺς δ' ἡμετέρους πολίτας ἀποκτείνουσιν ἢ εἰς δουλείαν ἄγουσιν. 2. Τιμωρῆσονται οὖν τοὺς ὑβριστὰς αὐτοὶ οἱ θεοὶ καὶ βοηθήσουσιν ἡμῖν ἐν τῇ μάχῃ. 3. Ἡμᾶς δὲ χρὴ ἀνδρείως μάχεσθαι ὑπὲρ τῆς πατρίδος, εἰ μὴ βουλόμεθα ἀνάξιοι φαίνεσθαι τῶν ἡμετέρων προγόνων. 4. Ἄρ' οὐ γινώσκετε, ὅτι ὑμεῖς νῦν μόνοι πᾶν ἔρομα τῆς πόλεως καὶ πᾶσα ἐλπίς; 5. Ἐν ὑμῖν, ὦ ἄνδρες, ἔστι σῶσαι τὴν πατρίδα, εἰς ὑμᾶς βλέπουσι νῦν καὶ αἱ ὑμέτεραι γυναῖκες καὶ τὰ ὑμέτερα τέκνα καὶ πᾶσα ἡ πόλις.“

91. = 690.

Αὐτός ἰ ὁ αὐτός.

1. Ὁ διδάσκαλος αἰεὶ τὰ βέλτιστα τοῖς μαθηταῖς συμβουλεύει· χρὴ οὖν τοὺς μαθητὰς πείθεσθαι αὐτῷ. 2. Ὁ μὲν Ζεὺς ἦρχε τοῦ οὐρανοῦ, τῶν δ' ἀδελφῶν αὐτοῦ ὁ μὲν Ποσειδῶν κύριος ἦν τῆς θαλάττης, ὁ δὲ Πλούτων τοῦ Ἄιδου. 3. Ὁ τοῖς ἄλλοις ἠμωρίαν ὀνειδίζων πολλάκις αὐτὸς οὐκ ἔχει νοῦν. 4. Αὐτὸ τὸ τοῦ Ἀχιλλέως ὄνομα τοῖς Τρωσὶ φόβον ἐνέβαλλεν. 5. Ὀλίγοι τῶν ἀνθρώπων οἱ αὐτοὶ εἰσιν ἐν εὐτυχίᾳ καὶ ἀτυχίᾳ. 6. Οὐ ταῦτόν ἐστι τὸ λέγειν καὶ τὸ πράττειν. 7. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐνίστε τῆς αὐτῆς ἡμέρας περὶ τῶν αὐτῶν οὐ ταῦτὰ ἐψηφίσαντο.

92.

Zaimki zwrotne, ἄλλος ἰ pron. reciprocum.

1. Ἐγὼ μὲν πράττω τὰ ἑμαντοῦ, σὺ δὲ πράττεις τὰ σαντοῦ· δεῖ δ' ἕκαστον πράττειν τὰ ἑαυτοῦ. 2. Σοφὸς τις ἔλεξεν·

ἐγὼ μὲν οὐδένα φόβον ἔχω περὶ τῆς ἐμῆς οὐσίας, τὰ γὰρ ἐμαυτοῦ ἐν ἐμαυτῷ αἰεὶ περιφέρω. 3. Κράτει σαντοῦ, ὦ νεανία, μηδέποτε δὲ δοῦλον ποιεῖ σαντὸν τῶν ἡδονῶν. 4. Αὐτὸν νικῆσαι καλλίστη νίκη ἐστίν. 5. Ἡ τύχη πολλάκις βέλτιον ἡμῶν ἐπιμέλεται ἢ ἡμεῖς ἡμῶν αὐτῶν. 6. Οἰκτιρομεν, ὦ φίλοι, τὴν ὑμετέραν τύχην, ὑμεῖς δ' ἑμῖν αὐτοῖς τὴν τοῦ κακοῦ αἰτίαν ἐπάγεσθε. 7. Οἱ ἄνθρωποι τὰ μὲν πλεῖστα αὐτοὶ αἰτιοὶ εἰσι τῆς ἑαυτῶν ἀτυχίας· πολλοὶ δ' οὐχ αὐτοῖς, ἀλλὰ τοῖς πράγμασι τὴν αἰτίαν ἐπιφέρουσιν. 8. Αἰσχρόν ἐστι ἄλλα μὲν πράττειν, ἄλλα δὲ λέγειν. 9. Στέργετε ἀλλήλους, ὦ ἀδελφοί, καὶ πιστεύετε ἀλλήλοις.

93.

Κύρου ἀποθνήσκοντος πρὸς τοὺς παῖδας λόγος.

1. Κύρος, ὁ τῶν Περσῶν βασιλεὺς, ἐγγυς ὄν τοῦ θανάτου παρεκάλεσε τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας καὶ ἔλεξε πρὸς αὐτούς· „Ἐγὼ μὲν, ὦ παῖδες, ἐκ πολλῶν σαφῶς γινώσκω, ὅτι ἐμοὶ τὸ τοῦ βίου τέλος ἤδη πάρεστιν. 2. Ἀπερχόμενος οὖν ἀφ' ὑμῶν, βουλόμενος δ' εὐδαίμονας ὑμᾶς εἶναι, παρακελεύομαι ὑμῖν στέργειν καὶ θεραπεύειν ἀλλήλους, ὡς προσήκει τοῖς ἀδελφοῖς. 3. Οὔτε γὰρ φίλος οὐδεὶς πιστότερος οὔτε σύμβουλος οὐδεὶς ἀληθέστερος τοῦ ἀδελφοῦ. 4. Εἰ δ' ὑμεῖς μὴ ἀγαπήσετε μηδὲ θεραπεύσετε ἀλλήλους, τίς ἄλλος ἀνθρώπων ἀγαπήσει ὑμᾶς; 5. Ἄρ' οὐ πάντων οἰκειότατοι οἱ ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ τρεφόμενοι καὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν γονέων ἀσπαζόμενοι καὶ τὴν αὐτὴν μητέρα καὶ τὸν αὐτὸν πατέρα προσαγορευόντες; 6. Κηδέσθε οὖν καὶ ἐπιμέλεσθε ἀλλήλων, ὦ παῖδες· οἱ γὰρ τῶν ἀδελφῶν μὴ κηδόμενοι πολλάκις ἑαυτοὺς ἔβλαψαν.“

19 94.

1. Zawsześmy wam, przyjaciele, dobrze radzili, wy jednak nie chcieliście nas słuchać. 2. Ocal, Boże, nas i naszych przyja-

ciół, w Twojej bowiem mocy ocalić ludzi z niebezpieczeństw. 3. Nie mówcie mi, że bogactwo lepsze jest od nauki, albowiem nie przekonacie mnie. 4. Poetów kochają Muzy, kocha i sam Febus. 5. Mędrzec całe swoje mienie zawsze z sobą nosi. 6. Przyjacielu, sam sobie przypisz winę swojego nieszczęścia. 7. Nie uczycie się, dzieci, ani dla rodziców (dat.), ani dla nauczycieli, lecz dla samych siebie. 8. Wielu ludzi ani sobie ani innym nie przynosi pożytku.

95.

Zaimki względne i wskazujące.

1 Οὐχ οὗτος πλούσιός ἐστιν, ὅς πολλὰ ἔχει, ἀλλ' ἐκεῖνος, ᾧ τὰ αὐτοῦ ἀρέσκει. 2. Οὐ τούτῳ τῷ φίλῳ μάλιστα πιστεύομεν, ὅς ἡμᾶς κολακεῖ, ἀλλ' ἐκείνῳ, ὅς ἀεὶ ἡμῖν πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν λέγει. 3. Γοργώ, Λάκαινα γυνή, τῷ νιῷ ἐπὶ στρατείαν πορευομένῳ τὴν ἀσπίδα ἐγχειρίζουσα ἔλεξεν ἢ ταύτην ἢ ἐπὶ ταύτης. 4. Οὗτοι οἱ πολῖται εὐδαιμονέστατοί εἰσιν, ὧν ἡ πόλις δικαιοτάτους ἔχει τοὺς νόμους, αὗται δ' αἱ πόλεις ὀλβιώταται, ἐν αἷς οἱ πολῖται μάλιστα πείθονται τοῖς νόμοις. 5. Ὁ μὲν στρατηγὸς ταύταις ταῖς νίκαις μάλιστα χαίρει, αἷς μεγίστην ἐκτήσατο δόξαν, ὁ δὲ στρατιώτης ταύτας τὰς στρατείας ἐν μνήμῃ μάλιστα φυλάττει, ἐν αἷς ἐγγύτατα ἦν τοῦ θανάτου. 6. Περὶ ὧν ἕκαστος μάλιστα σπουδάζει, ταῦτ' αὐτῷ κάλλιστα ἔχει. 7. Τοῖς πολίταις περὶ τοῦ πολέμου βουλευομένοις ἤδη ἀρίστη ἐφαίνεται βουλή· εὐθὺς στρατεύεσθαι ἐπὶ τοὺς πολεμίους.

96.

Zaimek pytajny.

Θεράπευε θεόν.

1. Τίς μεῖζων, τίς κρείττων, τίς βελτίων θεοῦ; 2. Τίνος δ' ἔργα μεγαλοπρεπέστερα καὶ θαυμαστότερα, τίνι δὲ χάριν μεῖζω ὀφειλομεν ἢ θεῷ, ὅς τοῖς ἀνθρώποις οὐ μόνον τὸν βίον,

ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ πρὸς τὸν βίον ἀναγκαῖα ἀφθόνηως παρέχει, αἰεὶ δ' αὐτῶν ὡς ἄριστος πατήρ τῶν ἑαυτοῦ τέκνων φροντίζει; 3. *Τί δ' ἡμεῖς ἀντὶ τούτων θύσομεν αὐτῷ;* 4. *Τίσι λόγοις, τίσιν ῥησὶν χρὴ ἡμᾶς ἐγκωμιάζειν τοῦτον, οὗ κλέους πλήρης μὲν ἐστὶν ὁ οὐρανός, πλήρης δ' ἡ γῆ καὶ ἡ θάλασσα;* 5. *Χάριν θεῷ ἔχειν καὶ τιμὴν τὴν μεγίστην ἀπονέμειν χρὴ πάντας ἡμᾶς, εἰ μὴ ἀχάριστοι καὶ ἄδικοι εἶναι βουλόμεθα.*

97.

Zaimek nieokreślony i względny *ὅστις*.

Σωκράτης τὴν Ἀλκιβιάδου ὄβριον παύει.

1. Ἀλκιβιάδης ἐπήρετό ποτε τοῖς ἑαυτοῦ χρήμασι καὶ ἀγροῖς. 2. Ταῦτ' ἀκούσας ὁ Σωκράτης αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς ἄλλους, οἵτινες παρήσαν, πρὸς πίνακά τινα ἄγει, ἐν ᾧ ἦν περίοδος τῆς γῆς. 3. Ἐκεῖ δ' ὁ Σωκράτης λέγει „Τίς ὑμῶν ἀναγνωρίζει τι τούτων, ἃ φανερά ἐστὶν ἐν τούτῳ τῷ πίνακι;“ 4. Καὶ ὁ μὲν „Ἦδε ἡ χώρα ἐστὶν ἡ Ἑλλάς.“ Ὁ δὲ „Τοῦτο μὲν τὸ πέλαγός ἐστι τὸ Ἴωνικόν, ἐκεῖνο δὲ τὸ Αἰγαῖον.“ Ἄλλος δὲ τις „Ἀῖται μὲν αἱ νῆσοί εἰσιν αἱ Κυκλάδες, ἐκεῖναι δ' αἱ Σποράδες.“ 5. Τότε δὲ Σωκράτης πρὸς τινα λέγει „Ποῦ δ' ἐστὶν ἡ Ἀττικὴ;“ „Ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ.“ „Τίνας ποταμούς βλέπετε; Λέγετε ὀνόματά τινων.“ 6. „Οὗτος μὲν ὁ ποταμός ἐστὶν ὁ Ἰλισός, ἐκεῖνος δ' ὁ Κηφισός.“ 7. „Σὺ δέ, ὦ Ἀλκιβιάδη, λέγε, ποῦ εἰσιν οἱ σοὶ ἀγροί;“ 8. Τότε δ' Ἀλκιβιάδης οὐδὲν εἶχε λέξαι ὁ δὲ Σωκράτης „Εἰ οἱ σοὶ ἀγροὶ μηδὲν εἰσι μέρος τῆς Ἀττικῆς, τί ὁβρίζεις;“

98.

Correlativa i inne.

1. Οἷος ὁ βίος, τοιοῦτος καὶ ὁ θάνατος, οἷοι δ' οἱ λόγοι, τοιαῦται καὶ αἱ πράξεις. 2. Ὅσους δακτύλους ἔχομεν ἐν ταῖς

χερσί τοσοῦτους ἔχομεν ἐν τοῖς ποσίν. 3. Ὅσῳ κρείττων ψυχὴ σώματος, τοσοῦτω μᾶλλον χρὴ ἡμᾶς τῆς ψυχῆς ἐπιμέλεισθαι ἢ τοῦ σώματος. 4. Τοιοῦτος δῆτωρ βέλτιστός ἐστιν, ὅστις ἐν ὀλίγοις ἔπεισι τὰ πλεῖστα καλῶς λέγει. 5. Δεῖ τοὺς πολίτας φροντίζειν, ὅποια τῇ πόλει συμφέρει. 6. Ἄγρις ὁ βασιλεὺς ἔλεγεν, ὅτι τοῖς Λακεδαιμονίοις οὐ τοῦτο μέλει, ὅπόσοι εἰσὶν οἱ πολέμιοι, ἀλλ' ὅπου εἰσὶν. 7. Οἱ στρατιῶται τῇ μὲν ἑτέρῃ χειρὶ εἶχον τὴν ἀσπίδα, τῇ δ' ἑτέρῃ τὸ δόρυ. 8. Τῶν ἐμῶν ἀδελφῶν οὐδέτερος περιέστιν ἀμφοτέροι δ' ὑπὲρ τῆς πατρίδος μαχόμενοι ἐτελεύτησαν. 9. Μιλιτιάδης καὶ Θεμιστοκλῆς τὰ πλεῖστα ἀφέλησαν τὴν πατρίδα, οὐδὲ ῥάδιον λέξαι, ὁπότερος αὐτῶν μείζονος δόξης ἀξίός ἐστιν.

99.

1. Nie tego męża słuchać należy, który (rzeczy) najprzyjemniejsze radzi, lecz tego, który najlepsze. 2. Co Bóg rozkazuje, to przedewszystkiem czynić należy. 3. To jest pierwsze i największe prawo: kochaj wszystkich ludzi jak samego siebie. 4. Cóż jest droższego nad ojczyznę? 5. Komu winniśmy większą wdzięczność niż rodzicom? 6. Jeśli ktoś mówi, że bogactwo więcej warte niż cnota, myli się. 7. Im więcej darów Bóg komuś udziela, do tem większej względem Boga powinien się poczuwać wdzięczności.

100.

Περὶ τῆς Ὀρόντου κρίσεως.

1. Ὀρόντας Πέρσης ἦν ἀνὴρ ἐν τῷ Κύρου τοῦ νεωτέρου στρατεύματι, γένει τε προσήκων βασιλεῖ καὶ τὰ πολέμια λεγόμενος ἐν τοῖς ἀρίστοις Περσῶν. 2. Οὗτος ὁ Ὀρόντας εὐνοῦστερος ὢν βασιλεῖ ἐπεβούλευε Κύρῳ καὶ ἐπιστολὴν ἔγραψε παρὰ βασιλέα, ὅτι ἤξει πρὸς αὐτὸν ἰππέας τοῦ Κύρου ἔχων ὡς πλεῖστους· ἐνῆν δ' ἐν τῇ ἐπιστολῇ καὶ τῆς πρόσθεν φιλίας

ὑπομνήματα καὶ πίστεως. 3. Ταύτην τὴν ἐπιστολὴν ἐνεχείρισε πιστῶ, ὡς ᾤετο, ἀνδρὶ· οὗτος δὲ πάντα ἀναφαίνει Κῦρος. 4. Κῦρος οὖν συλλαμβάνει Ὀρόνταν συγκαλέσας δ' εἰς τὴν ἑαυτοῦ σκητὴν Πέρσας τοὺς ἀρίστους τῶν περὶ αὐτὸν ἑπτά, τῶν δ' Ἑλλήνων Κλέαρχον μόνον, ᾧ μάλιστα ἐπίστευεν, ἐκέλευσε τοὺς ἄλλους τῶν Ἑλλήνων στρατηγούς ἐτοιμοὺς ἔχειν τοὺς ὀπλίτας περὶ τὴν σκητὴν.

101.

Dokończenie.

1. Παρόντος δὲ καὶ τοῦ Ὀρόντου ἤρξε Κῦρος τοῦ λόγου ὧδε· „Παρεκάλεσα ὑμᾶς, ἄνδρες φίλοι, ὅπως μεθ' ὑμῶν βουλευόμενος, ὃ τι δίκαιόν ἐστι πρὸς θεῶν καὶ ἀνθρώπων, τοῦτο πράξω περὶ Ὀρόντου τουτουῖ. 2. Οὗτος γὰρ ὑπήκοος ὢν ἐμοῦ πρῶτον μὲν ἐπολέμησεν ἐμοὶ τὴν ἐν Σάρδεσιν ἀκρόπολιν ἔχων, ὕστερον δὲ φιλίαν ποιησάμενος πρὸς ἐμὲ κακῶς ἐποίησε τὴν ἐμὴν χώραν, ὅτ' ἐπὶ τοὺς Μυσοὺς ἐστράτευσεν· νῦν δὲ τὸ τρίτον ἤδη φανερός ἐστιν ἐπιβουλεύων ἐμοὶ μηδὲν ἀδικήσαντι αὐτόν. 3. Ἑμῶν δὲ σὺ πρῶτος, ᾧ Κλέαρχε, λέγε ἡμῖν, ὃ τι σοὶ δοκεῖ“. 4. Κλέαρχος δ' ἔλεξε τάδε· „Συμβουλεύω ἐγὼ τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐπὶ θάνατον ἄγειν ὡς τάχιστα· οὐ γὰρ δίκαιόν ἐστιν αἰεὶ φυλάττεσθαι αὐτὸν καὶ σὲ καὶ ἡμᾶς τοὺς φίλους σου.“ 5. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἄλλοι οἱ παρόντες τὴν αὐτὴν εἶχον γνώμην, ἐκέλευσε Κῦρος τοὺς φύλακας ἐπὶ θάνατον ἄγειν τὸν Ὀρόνταν.

Odmiana słów na ω.

102.

Coni. (opt.) i imper. praes. act.

1. Οὐδεὶς πιστεύει ψεῦστη, κἂν ἀληθεύῃ. 2. Ὄταν εἴ πρᾶτιης, πολλοὺς ἔχεις φίλους. 3. Οἱ φιλάργυροι, οὐδ' εἰς πλεῖστα ἔχουσιν, ἱκανὰ ἔχειν νομίζουσιν. 4. Διὰ τοῦτο δύο μὲν

ἔχομεν ὄτα, στόμα δ' ἔν, ἵνα πλέω μὲν ἀκούωμεν, ἤττω δὲ λέγωμεν. 5. Πόλλ' ἂν λέγοιμί σοι περὶ τῆς σοφίας, τί ἐστίν, εἰ σχολὴν ἔχοις. 6. Πῶς ἂν μᾶλλον ἀρέσκοιμεν θεῶ ἢ ὡς μίλιστα πειθόμενοι αὐτῶ; 7. Ἀποτρέποιτε, ὦ θεοί, τὸ δεινὸν ἀφ' ἡμῶν. 8. Μὴ φεύγωμεν, ὦ ἑταῖροι, ἐκ τῆς μάχης, ἀλλὰ καλῶς ἀποθνήσκωμεν ὑπὲρ τῆς πατρίδος. 9. Οὐχ ὁ πλουσιώτατος, ἀλλ' ὁ σωφρονέστατος πλείστην τιμὴν ἐχέτω. 10. Τῶν ἀνδρῶν ἀγορευόντων οἱ νεανίαί σιγὴν ἐχόντων.

103.

Coni., opt. i imper. praes. med. i pass.

1. Οὐ πάντα ἔξεστί μοι πράττειν, ἃ ἂν βούλωμαι. 2. Ἀστυάγης ἔλεξε πρὸς Κῦρον παῖδα ὄντα: „Ἐὰν παρ' ἐμοὶ μένης, καὶ ἵπποις τοῖς ἐμοῖς χρήσῃ καὶ ἄλλοις, ὅπόσοις ἂν βούλη.“ 3. Πῶς ἄξιός ἀρχεῖν, ὃς ἂν μὴ πεῖθῃται τοῖς νόμοις; 4. Θανυμάζοντός τινος, ὅτι οἱ Σπαρτιᾶται οὕτως ὀλίγον οἶνον πίνοιεν, Λεωτυχίδης: „Οὕτως ὀλίγον“, ἔφη, „πίνομεν, ἵνα μὴ ἄλλοι ὑπὲρ ἡμῶν βουλευώνται, ἀλλ' ἡμεῖς ὑπὲρ ἄλλων. 5. Εἶθ' ἄξιοι φαίνοισθε, ὦ νέοι, τῶν ὑμετέρων προγόνων. 6. Δημάρατος ἔλεξε πρὸς Ξέρξην ἐν ταῖς Θερμοπύλαις: „ὦ βασιλεῦ, μὴ οἴου ῥαδίαν εἶναι τὴν νίκην νῦν γὰρ ἂν πρὸς τοὺς ἀνδρειοτάτους ἄνδρας μάχοιο. 7. Μηδενὶ χαριζέσθω ὁ δικαστῆς παρὰ τὸ δίκαιον. 8. Οἱ μὲν γεραίτεροι βουλευέσθων, οἱ δὲ νεώτεροι πειδέσθων.

104.

Ἀρτάβανος συμβουλεύει Ξέρξην μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα.

1. Ξέρξης τοὺς Ἀθηναίους τιμωρήσασθαι καὶ τὴν Ἑλλάδα καταστρέφασθαι βουλόμενος συνέλεξε Περσῶν τοὺς ἀρίστους, ἵνα γνώμας αὐτῶν ἀκούοι περὶ τῆς στρατείας. 2. Ἐπεὶ δ' αὐτῶν

τὸν βουλόμενον γνώμην ἀποφαίνεσθαι ἐκέλευσεν, ἣν ἔχοι, ὁ μὲν Μαρδόνιος συνεβούλευεν ὡς τάχιστα παρασκευάσαι τὴν στρατείαν, Ἀρτάβανος δ' ὁ τοῦ Ἰστάσπου ἔλεξε τάδε: „ὦ βασιλεῦ, ἐγὼ δ' οὐκ ἂν συμβουλευοίμι σοι στρατεύεσθαι ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας· ἐπικίνδυνον γάρ ἐστι τὸ πρᾶγμα· 3. Μέλλεις γάρ, ὦ βασιλεῦ, ἐπ' ἄνδρας στρατεύσεσθαι, οἱ κατὰ τε θάλατταν καὶ κατὰ γῆν ἄριστοι λέγονται εἶναι, οὐδέ σε, οἶμαι λανθάνει, ὅσα ἤδη κακὰ ἔπραξαν ἡμᾶς. 4. Καλῶς οὖν βουλεύου, πρὶν στρατεύσασθαι· τὸ γὰρ εὔβουλεύεσθαι κέρδος μέγιστον εὐρίσκω ὄν. 5. Εἰ δὲ δεῖ πάντως ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τούτους στρατεύεσθαι, Μαρδόνιος στρατευέσθω στρατιὰν ἔχων, ὁπόσῃν ἂν βούληται, σὺ δέ, ὦ βασιλεῦ, ἐν τοῖς Πέρσαις μένε.

105.

1. Wielu mamy przyjaciół, gdy (δταν) nam się dobrze powodzi. 2. Jeśli (ἐάν) ktoś ma piękne ciało, a duszę złą, piękny ma okręt, a sternika złego. 3. Szlachetny mąż nie skłamię (opt. z ἄν). 4. Nie wierzymy tym, którzy nam schlebiają. 5. Szalejemy wszyscy, gdy (δταν) się gniewamy. 6. Któżby (mógł) skrzywdzić (aor.) swego dobroczyńcę? 7. Mężni żołnierze nie przestaną (opt. z ἄν) walczyć, zanim albo polegną (aor.) albo nieprzyjaciół zmuszą do ucieczki. 8. Dzieci niechaj zawsze rodziców słuchają. 9. Oby wszyscy

δυνατὸν εἴη ὅτι πάντως πρᾶγμα πρᾶγμα.

Verba contracta.

106.

Praes. i impf. act. słów na εω.

1. Κράτει πανταχοῦ γλώττης. 2. Μία χελιδὼν οὐ ποιεῖ ἕαρ. 3. Μὴ ποιεῖτε κακῶς τοὺς εὐεργετήσαντας ὑμᾶς. 4. Τοῖς μὲν νοσοῦσι τοὺς ἰατροὺς δεῖ βοηθεῖν, τοῖς δ' ἀτυχοῦσι τοὺς φίλους. 5. Οὐ φιλοῦσιν οἱ θεοὶ τοὺς μέγα φρονοῦντας. 6. Τῶν δυστυχοῦντων εὐτυχῆς οὐδεὶς φίλος, τῶν δ' εὐτυχοῦντων πάν-

- τες εἰσὶ συγγενεῖς. 7. Οἱ Ἀθηναῖοι πολλὰ ἔτη ἐπολέμουν τοῖς Σπαρτιάταις καὶ τοῖς συμμάχοις αὐτῶν. 8. Μὴ ποιεῖτε ταῦτα, ἃ ἂν ἄλλοις ποιοῦσιν ἐγκαλοῖτε. 9. Ὁ τοὺς φίλους ἀληθῶς φιλῶν οὐ μόνον λόγοις, ἀλλὰ καὶ ἔργοις ὠφελήσει αὐτούς. 10. Τίς ἂν ἐπαινοῖη παῖδας, οἳ ἂν μὴ φιλῶσι τοὺς γονέας; 11. Πολλοὶ σε μισήσουσιν, ἔὰν σαντὸν μόνον φιλήῃς.
12. Βέλτιοτε, μὴ τὸ κέρδος ἐν πᾶσι σκόπει.

107.

Praes. i impf. med. i pass. slow na εω.

1. Δεῖ τὸν στρατιώτην φοβεῖσθαι μᾶλλον τὸν στρατηγὸν ἢ τοὺς πολεμίους. 2. Μηδεὶς αἰρεῖσθω τὸ ἥδιον μᾶλλον ἢ τὸ βέλτιον. 3. Ὁ βασιλεὺς αἰρεῖται, οὐχ ἵνα αὐτόν, ἀλλ' ἵνα τοὺς πολίτας εὐτυχεῖς ποιῇ. 4. Τοὺς ἀγαθοὺς μὴ μόνον ἐπαινεῖτε, ἀλλὰ καὶ μιμῖσθε. 5. Σικελία ἢ νῆσος τὸ πάλαι Τρινακρία ἐκαλεῖτο. 6. Πονηρὸν ἄνδρα μηδέποτε ποιοῦ φίλον σαντοῦ. 7. Τοὺς τυράννους οἱ πολῖται ἐφοβοῦντο μὲν, οὐκ ἐφίλουν δέ. 8. Ὁ μηδὲν ἀδικῶν οὐδενὸς δεῖται νόμου. 9. Παντὸς ἔργου ἀπὸ τοῦ θεοῦ ποιῶμεθα τὴν ἀρχήν. 10. Σαντὸν μόνον φιλῶν ὑπὸ πολλῶν ἂν μισοῖο.

11. Μιμοῦ τὰ σεμνά, μὴ κακοὺς μιμοῦ τρόπους.

108.

Σωκράτης καὶ Λῦσις.

Σ. Ἡ σφόδρα φιλεῖ σε, ὦ Λῦσι, ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ;

Λ. Πάνυ γε, ὦ Σώκρατες.

Σ. Βούλονται δ' ἂν σ' εὐδαιμονέστατον εἶναι;

Λ. Πῶς γὰρ οὐ;

Σ. Εἰ οὖν φιλοῦσί σε καὶ βούλονται σ' εὐδαιμονεῖν, ἄρ' ἐξεστί σοι, ἃ ἂν βούλη, ποιεῖν;

Λ. Οὐ δῆτα.

Σ. Διὰ τί δ', ὦ Λῦσι, διακωλύουσί σε ποιεῖν, ἃ ἃ βούλῃ;

Λ. Οὐκ ἔχω, ὅ τι λέγω, ὦ Σώκρατες.

Σ. Λέγε δέ μοι τόδε· εἰ καθαρίζειν ἢ τὸ σῶμα γυμνάζειν βούλοιο, διακωλύοιέν σ' ἂν ὁ πατήρ καὶ ἡ μήτηρ;

Λ. Οὐ δῆτα.

Σ. Ἐὰν δ' ἐπὶ τινος τοῦ πατρὸς ἀρμάτων ὀχεῖσθαι ἢ περὶ τὸν τῆς μητρὸς ἰστόν τι ποιεῖν ἐπιθυμῆς, πότερον διακωλύουσί σε, ἢ οὐ;

Λ. Πάνυ γε, ὦ Σώκρατες.

Σ. Τί δ' αἰτιὸν ἐστίν, ὦ Λῦσι, ὅτι ταῦτα μὲν σε διακωλύουσιν, ἐκεῖνα δ' οὐ διακωλύουσιν;

Λ. Ὅτι, οἶμαι, περὶ ἐκείνων μὲν ὀρθῶς φρονῶ, περὶ τούτων δ' οὐ.

Σ. Ἀληθῆ λέγεις.

109.

1. Przyjaciołom zawsze dobrze czynić należy. 2. Któżby nieszczęśliwym nie spieszył z pomocą? 3. Bracia niechaj się wzajemnie kochają i wspierają. 4. Zły człowiek, choćby był w szczęściu, jest godny politowania. 5. Obyśmy wszyscy byli szczęśliwi! 6. Bóg nie potrzebuje nikogo, mędrzec tylko Boga. 7. Odważni żołnierze nie lękają się śmierci. 8. Młodzieńcy spartańscy lękali się hańby więcej niż śmierci. 9. Naśladuj, młodzieńcze, piękne przodków swoich czyny.

110.

Praes. i impf. act. słów na αω.

1. Τίμα, ὦ παῖ, τοὺς γονεάς· θεὸς γὰρ κελεύει τοὺς γονεάς τιμᾶν. 2. Ἀγαμέμνων, ὁ τῶν Ἀχαιῶν ἡγεμὼν, πάντων μάλιστα τὸν Νέστορα ἐτίμα διὰ τὴν σωφροσύνην καὶ διὰ τὸ γῆρας. 3. Κῦρος τὸν βασιλέα ἐν τῇ μάχῃ νοήσας· „Τὸν ἄνδρα ὀρθῶ“ ἀνεφώνησε καὶ εὐθὺς φέρεται ἐπ' αὐτὸν καὶ τιτρώσκει διὰ τοῦ θώρακος. 4. Σωκράτης πρὸς τινὰ ἐρωτῶντα αὐτόν,

τῖνι διαφέρει τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, „Οἱ μὲν ἄλλοι“, ἔφη, ζῶσιν, ἵνα ἐσθίωσιν, ἐγὼ δ' ἐσθίω, ἵνα ζῶ.“ 5. Οἱ Ἀθηναῖοι μάλιστα ἐτίμων Ἀθηναῖαν καὶ Ποσειδῶνα καὶ Ἑρμῆν. 6. Τοὺς ἀνθρώπους ἐξαπατῶνς ἂν ψευδέσι λόγοις, ἀλλ' οὐ τὸν θεόν. 7. Θεμιστοκλῆς νέος ἔτι ὢν ἔλεγεν, ὅτι αὐτὸν τὸ τοῦ Μιλιάδου τρόπαιον, τοῦ ἐν Μαραθῶνι νικήσαντος, οὐκ ἐφή καθεύδειν.

8. Οὐκ ἔστι τοῖς μὴ δρῶσι σύμμαχος θεός.

111.

Praes. i impf. med. i pass. slōw na aw.

1. Ἰπ' ἐσθλῶν ἀνδρῶν ἀγαπᾶσθαι καὶ τιμᾶσθαι μεγάλη δόξα ἐστίν. 2. Οἱ γέροντες ὑπὸ τῶν νέων τιμᾶσθων. 3. Μετὰ τὴν τῆς Τροίας ἄλωσιν Ὀδυσσεὺς πολὺν χρόνον καὶ ἐν τῇ γῆ καὶ ἐν ταῖς θαλάτταις ἐπλανᾶτο. 4. Οὐ χρυσῶ οὐδ' ἀργύρῳ κτώμεθα τοὺς φίλους, ἀλλὰ τῷ τῆς ψυχῆς κάλλει. 5. Πῶς ἂν ῥᾶον κτώμεθα τοὺς φίλους ἢ εὐεργετοῦντες καὶ ὠφελοῦντες αὐτούς; 6. Ὁ τοῖς χρήμασι μὴ χρώμενος οὐδὲν διαφέρει τοῦ μηδὲν ἔχοντος. 7. Πολλοὶ ἀνθρώποι σπουδαίως μὲν κτῶνται τὰ χρήματα, κτησάμενοι δ' οὐ χρῶνται αὐτοῖς καλῶς. 8. Οἱ βάρβαροι ἐν πολλαῖς μάχαις ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐνικῶντο. 9. Τὰ τῶν ἡττωμένων χρήματά ἐστι τῶν νικῶντων. 10. Ὁργὴν ἑταίρου καὶ φίλου πειρῶ φέρειν.

112.

Οὐδὲν γλυκύτερον τῆς πατρίδος.

1. Οὐδὲν τιμιώτερον καὶ ἀγιώτερον καὶ γλυκύτερόν ἐστι τῆς πατρίδος. 2. Αὕτη γὰρ ἡμᾶς γεννᾷ καὶ τρέφει καὶ παιδεύει, αὕτη τὰ μέγιστα ἡμᾶς εὐεργετεῖ. 3. Δεῖ οὖν ἡμᾶς ἀγαπᾶν καὶ τιμᾶν τὴν πατρίδα ἅπαντα ποιῶντας, ἃ ἂν κελεύῃ. 4. Ὅταν δὲ κινδυνεύουσαν αὐτὴν καὶ βοηθείας δεομένην ὁρῶμεν, ὀρμώμεθα ἐπὶ τοὺς πολεμίους καὶ γενναίως μαχώμεθα καί, εἰ δεοί,

τελευτῶμεν ὑπὲρ τῆς πατρὸδος· κάλλιον γὰρ ἐν πολέμῳ τελευτῆσαι ἢ μετὰ τὴν ἤτιαν αἰσχρῶς ζῆν. 5. Τοὺς μὲν γὰρ νικῶντας ἀγαπῶσι πάντες καὶ τιμῶσι, τοὺς δ' ἠττωμένους μισοῦσι καὶ λοιδοροῦσιν. 6. Ἀγαπᾶτε οὖν, ὦ νεανίαι, τὴν πατρίδα μηδέ τις ὑμῶν τολμῆη ποτ' αὐτὴν ὀπωσοῦν βλάψαι.

24 113.

1. Miłą jest rzeczą widzieć uczniów uczących się pilnie. 2. Co nie przystoi, tego ani nie słuchaj, ani nie oglądaj. 3. Nie żyjemy, aby jeść, lecz jemy, aby żyć. 4. Kochając i szanując rodziców nie tylko podobasz się ludziom, lecz także Bogu. 5. Cyrus najbardziej z pomiędzy Hellenów cenit Klearcha. 6. Zyskawszy majątek, starajmy się go dobrze używać. 7. W Lacedemonie otaczano starców największą czcią (pass.).

114.

Praes. i impf. act. słów na *ow*.

1. Ὁ χρόνος πάντα τὰ ἄδηλα δηλοῖ. 2. Ὡν τὰς δόξας ζηλοῖς, μιμοῦ τὰς πράξεις. 3. Γενναίου πολίτου ἐστὶν αἰεὶ μετὰ παρῆρησίας δηλοῦν τὴν γνώμην, ἤντινα ἔχει. 4. Πάντες ἀξιοῦμεν κατὰ τοὺς νόμους ζῆν. 5. Οἱ ποιηταὶ πολλάκις ὁμοιοῦσι τὰ τῶν ἀνθρώπων γένη τοῖς τῶν δένδρων φύλλοις. 6. Οἱ Ἕλληνες ἐστεφάνουν τὰ τῶν θεῶν ἀγάλματα. 7. Τοὺς ἀγαθοὺς ζηλῶν μάλιστα ἔν δηλοῖ τὴν σαντοῦ σωφροσύνην. 8. Οἱ νόμοι μὴ μόνον ζημιούντων τοὺς ἀδίκους, ἀλλὰ καὶ ὠφελούντων τοὺς δικαίους. 9. Τοὺς γεραιτέρους οἱ Λακεδαιμόνιοι μεγίστων τιμῶν ἡξίουν· οὐδὲν γὰρ ἤτιον αὐτοὺς ἡδοῦντο ἢ τοὺς πατέρας. 10. Ζήλου τὸν ἐσθλὸν ἀνδρα καὶ τὸν σώφρονα.

115.

Praes. i impf. med. i pass. słów na *ow*.

1. Μὴ θυμοῦ δικαίως ζημιούμενος. 2. Οἱ τοὺς εὐεργέτας κακῶς ποιοῦντες ἰσχυρῶς ζημιούσθων. 3. Ὑπὸ τῶν σοφῶν

ὁ μὲν λόγος ὁμοιοῦται τῷ ἀργύρῳ, ἡ δὲ σιγὴ τῷ χρυσῷ. 4. Μὴ εἶκε ταῖς ἐπιθυμίαις, ἀλλ' ὡς ἀνδρείοτατα αὐταῖς ἐναντιοῦ· οἱ γὰρ ταῖς ἐπιθυμίαις μὴ ἐναντιοῦμενοι δουλοῦνται ὑπ' αὐτῶν. 5. Οἱ ἐν τοῖς τῶν Ἑλλήνων ἀγῶσι νικήσαντες ἐστεφανοῦντο· αὕτη γὰρ μεγίστη τιμὴ ἦν. 6. Οἱ τῶν ἀνθρώπων τρόποι μᾶλλον ἐκ τῶν ἔργων δηλοῦντ' ἢ ἐκ τῶν λόγων. 7. Φεύγετε, ὦ πολλοί, τὰς σιτάσεις, μὴ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν δουλώσθε. 8. Ὑπὸ τῆς ἀνάγκης πάντα δουλοῦνται ταχύ.

116.

Λέων, ἀλώπηξ καὶ ἔλαφος.

1. Λέων νοσῶν καλεῖ τὴν ἀλώπεκα καὶ λέγει· „Εἰ ἐθέλεις με ζῆν, τὴν ἔλαφον τὴν μεγίστην, τὴν ἐν τῇ ὕλῃ οἰκοῦσαν, γλυκέσι λόγοις ἐξαπατήσασα, ἄγε εἰς τὰς ἐμὰς χεῖρας· ἀποθνήσκω γὰρ ὑπὸ λιμοῦ.“ 2. Ἡ οὖν ἀλώπηξ ἀναζητήσασα τὴν ἔλαφον ἐν τῇ ὕλῃ· „Χαῖρε“, ἔφη, „ἀγαθὰ σοι δηλῶ· ὁ βασιλεὺς ἡμῶν νοσεῖ καὶ ἐγγὺς ἐστὶ τοῦ ἀποθνήσκειν.“ 3. Ἐβουλευέτο οὖν, ποῖον τῶν θηρίων μετ' αὐτὸν βασιλεύσει, ἠγείτο δὲ σὲ πάντων ἀξιωτάτην εἶναι τῆς βασιλείας καὶ τὸ εἶδος ὑψηλὴν οὔσαν καὶ πολλὰ ἔτη ζῶσαν καὶ κέρα ἔχουσαν μεγαλοπρεπῆ. 4. Μὴ οὖν φοβοῦ μηδ' ἐναντιοῦ, ἀλλ' ὡς τάχιστα σπεῦδε πρὸς τὸν τελευτῶντα.“ 5. Καὶ ἡ ἔλαφος ἐπίστευε τῷ κόλακι· ὁ δὲ λέων αὐτῇ εἰσερχομένη σὺν σπουδῇ ἐφορμήσας ἠδὲ δεῖπνον ἐαυτῷ παρεσκευάσατο.

6. Ὁ μῦθος δηλοῖ, ὅτι οἱ τῶν ἀρχῶν καὶ τιμῶν ἐπιθυμοῦντες τοὺς κινδύνους οὐ καιανοοῦσιν.

25 117.

1. Prawa nie tylko karzą źle czyniących, lecz także wspierają sprawiedliwych. 2. Aleksander, król macedoński, najbardziej ze wszystkich podziwiał Achillesa. 3. Przyrównujemy często młodość do wiosny, a starość do zimy. 4. Śmierć ujarzmia

zarówno młodych jak i starych. 5. Obyśmy zawsze podziwiali i naśladowali piękne czyny przodków. 6. W Sparcie nawet królowie bywali karani, gdy popełnili (part.) coś złego. 7. Życie ludzkie możnaby trafnie przyrównać (pass.) do snu. 8. Piękną jest rzeczą być wieńczonym przez obywateli z powodu męstwa.

118.

Ἡρακλῆς τὴν τῆς ἀρετῆς ὁδὸν αἰρεῖται.

1. Ἡρακλῆς ἐπεὶ ἐκ παιδῶν εἰς ἤβην ὤρματο, ἐν ἀπορίᾳ ἦν, εἴτε τὴν δι' ἀρετῆς ὁδὸν τέμνει ἐν τῷ βίῳ, εἴτε τὴν δι' ἡδονῆς. 2. Ἀποροῦντι δ' αὐτῷ καὶ ἐν ἡσυχίᾳ περὶ τούτων ἐνθυμουμένῳ φαίνονται δύο γυναῖκες καλαὶ καὶ μεγάλαι. 3. Ὡς ἢ μὲν ἑτέρα προστρέχουσα λέγει· „Ὅρῶ σε, ὦ Ἡράκλεις, ἀποροῦντα, ποῖαν ὁδὸν ἐν τῷ βίῳ τέμνης. 4. Ἐὰν οὖν ἐμοὶ ἔπεισοι εἰδέλῃς, τὴν ἡδίστην τε καὶ ῥάστην ὁδὸν ἐγὼ σε ἄξω. 5. Βιώσῃ δ' εὐδαίμων καὶ ἀπειρος λυπῶν καὶ φροντίδων· ἃ δ' οἱ ἄλλοι ἐργάζονται, τούτοις σὺ χρήσῃ οὐδὲν πονοῦμενος αὐτός.“ 6. Καὶ Ἡρακλῆς ἀκούσας ταῦτα· „ὦ γύναι“, ἔφη, „ὄνομα δέ σοι τί ἐστιν;“ 7. Ἡ δέ· „Οἱ μὲν ἐμοὶ φίλοι,“ ἔφη, „καλοῦσί με Εὐδαιμονίαν, οἱ δὲ μισοῦντές με ὀνομάζουσι Κακίαν.“

119.

Ciąg dalszy.

1. Καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἑτέρα γυνὴ προσέρχεται αὐτῷ καὶ λέγει· „Καὶ ἐγὼ ἦκω πρὸς σέ, ὦ Ἡράκλεις· οὐ γὰρ ἀπειρος οὖσα τῶν σῶν γονέων καὶ τῆς σῆς φύσεως τὰ ἄριστα σοι συμβουλεύσειν ἐλπίζω. 2. Οὐδ' ἐξαπατήσω σε προοιμίῳ ἡδονῆς, ἀλλὰ τὰ ὄντα διηγῆσομαι μετ' ἀληθείας. 3. Τῶν γὰρ ὄντων ἀγαθῶν καὶ καλῶν οὐδὲν ἄνευ πόνου καὶ ἐπιμελείας οἱ θεοὶ παρέχουσι τοῖς ἀνθρώποις· ἀλλ' εἴτε τοὺς θεοὺς εὐμενεῖς εἶναι σοι βούλει, θεραπεύειν χρὴ τοὺς θεοὺς, εἴτε ὑπὸ φίλων ἐδέλῃς ἀγαπᾶσθαι, τοὺς φίλους χρὴ εὐεργετεῖν, εἴτε ὑπὸ τινος

πόλεως ἐπιθυμεῖς τιμᾶσθαι, ὠφελεῖν χρῆ τὴν πόλιν, καὶ τὰ ἄλλα ὁμοίως. 4. Πείθου οὖν ἐμοὶ μηδὲ φεῦγε πόνους καὶ κινδύνους, εἰ ὡς ἀληθῶς εὐδαιμονεῖν ἐθέλεις.“

120.

Dokończenie.

1. „Εἰ δὲ μανθάνειν ἐπιθυμεῖς, τίς ἐγώ εἰμι, ἐγώ σοι φράσω. 2. Ἄρετή ἐστι τὸ ἐμὸν ὄνομα· σύνειμι δὲ θεοῖς, σύνειμι δ' ἀνθρώποις τοῖς ἀγαθοῖς· ἔργον δὲ καλὸν οὔτε θεῖον οὔτ' ἀνθρώπινον χωρὶς ἐμοῦ γίγνεται. 3. Τιμῶμαι δὲ μάλιστα καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις, ἀγαθῆ καὶ βεβαία σύμμαχος οὔσα αὐτοῖς καὶ τῶν ἐν εἰρήνῃ πόνων καὶ τῶν ἐν πολέμῳ ἔργων. 4. Πάντες δὲ δι' ἐμὲ φίλοι γίνονται θεοῖς, ἀγαπητοὶ δὲ φίλοις, τίμιοι δὲ πατρίσιν. 5. Μετὰ δὲ τὸν θάνατον οὐ μετὰ λήθης ἄτιμοί εἰσιν, ἀλλὰ μετὰ μνήμης τὸν αἰὲ χρόνον ὑμνούμενοι θάλλουσιν.“ 6. Καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἀκούσας ταῦτα οὐκ ὤκνει τῇ Ἄρετῇ ἔπεσθαι.

Inne słabe czasy i tryby v. pura i muta.

121.

Modi futuri act. i med. — Futurum Atticum.

1. Πιστεύομεν ὑμᾶς τοὺς πολεμίους τιμωρήσεσθαι, ὡς προσήκει ἀνδράσιν ἀγαθοῖς. 2. Οἱ Ἀθηναῖοι πιεζόμενοι ὑπὸ κακῶν πολλῶν ἀγγέλους ἔπεμψαν εἰς Λακεδαίμονα πράξοντας περὶ τῆς εἰρήνης. 3. Κύρος τοὺς ξένους ἐπὶ τὴν μάχην παροξύνων ἔλεγεν, ὅτι Ἕλληνας ὄντες τοὺς Πέρσας ῥαδίως νικήσοιεν καὶ εἰς φυγὴν τρέψοιεν. 4. Μακαριζῶ καὶ αἰὲ μακαριῶ τοὺς ὑπὲρ τῆς πατρίδος τελευτήσαντας. 5. Πλούτιζε τοὺς φίλους· τοὺς γὰρ φίλους πλουτίζων σαντὸν πλουτιεῖς. 6. Τὴν μὲν ὁμόνοιαν ἐν τῇ πόλει φυλάττοντες, ἰὰς δὲ στάσεις φεύγοντες, τὴν τε πατρίδα ὠφελήσομεν καὶ ἡμῖν αὐτοῖς πολλὰ ἀγαθὰ

ποριοῦμεν. 7. Ὁμολόγησαν οἱ πολέμοιοι μὴ τειχιεῖν τὴν αὐτῶν πόλιν. 8. Ὅδε ἦν ὁ τῶν Ἀθήνησι δικαστῶν ὄρκος· Περὶ ὧν μὲν νόμοι εἰσὶ, ψηφιοῦμαι κατὰ τοὺς νόμους, περὶ δ' ὧν μὴ εἰσὶ, σὸν γνώμη δικαιοτάτη.

122.

Coni., opt. i imp. aor. I. act.

1. Τιμᾶτε τὸν ἄνδρα, ὃν ἂν τιμῆσῃ ἡ πόλις.
2. Μὴ πράξετε μηδὲν αἰσχρόν· εἰ γὰρ αἰσχρόν τι πράξετε, καταφρονησοῦσιν ὑμῶν οἱ ἄνθρωποι.
3. Νικησον τὴν ὀργήν.
4. Βοηθήσατε τοῖς φίλοις.
5. Εἶθ', ὦ θεός, παύσειάς ποτε τὴν τῶν ἐχθρῶν ὕβριν.
6. Κρέων ἐπέταξε τοῖς θεράπουσι τὸ Πολυνεῖκουσ σῶμα φυλάξαι, ἵνα μηδεὶς θάψειεν· Ἀντιγόνη δέ, ἡ τοῦ Πολυνεῖκουσ ἀδελφή, κρύφα αὐτὸ κλέψασα ἔθαψεν.
7. Τὸν ἄφρονα οὐκ ἂν πείσαις.
8. Οἱ μὲν πολῖται φυλαξάντων τὴν πόλιν, οἱ δὲ στρατιῶται διωξάντων τοὺς πολεμίους.
9. Πράξον τὰ σαντοῦ, μὴ τὰ τῶν ἄλλων φρόνει.

123.

Coni., opt. i imp. aor. I. med.

1. Οὐ παύσομαι οὐδέποτε σπουδαίως μανθάνων· ἐὰν γὰρ παύσωμαι, ἐμαντὸν βλάψω.
2. Σὺ μὲν, ὦ φίλε, μὴ περὶ πλείστου τὰ χρήματα ποιοῦ· κτησάμενος γὰρ τάχ' ἂν κακῶς χρήσαιο αὐτοῖς.
3. Καλόν τι ἔργον διαπράξασθαι βουλόμενοι βουλευσώμεθα πρὸ τοῦ ἔργου.
4. Εἶθε μήποτε, ὦ νεανῖαι, κακοῦ ἔργου ἄψαισθε.
5. Εὐκλείδης ἀκούσας τοῦ ἀδελφοῦ λόγοντος· „Ἀποθνήσκοιμι ἂν, εἰ μὴ σε τιμωρησάμην,“ „Ἐγὼ δέ,“ ἔφη, „εἰ μὴ σε φιλεῖν ἐμὲ πείσαιμι.“
6. Οἱ τοῦ Κλεάρχου στρατιῶται πολλὰ χρήματα κτήσεσθαι ἠλπίζον, εἰ στρατεῦσαιντο ἐπὶ τὴν Ἀσίαν.
7. Λόγισαι, πρὶν ἀποκρίνεσθαι.
8. Πρὸ τῆς μάχης ὁ μὲν στρατηγὸς θυσάσθω, οἱ δὲ στρατιῶται τοῖς θεοῖς εὐξάσθω.

124.

Βάτραχοι αἰτιοῦντες βασιλέα.

104doh

1. Βάτραχοι λυπούμενοι ἐπὶ τῇ αὐτῶν ἀναρχία ἰκέτεον τὸν Δία, ὅπως αὐτοῖς βασιλέα πέμψειεν. 2. Ὁ δὲ χαρισάμενος αὐτοῖς ξύλον εἰς τὴν λίμνην ἐρρίψεν. 3. Καὶ οἱ βάτραχοι τὸ μὲν πρῶτον δεινῶ φόβῳ κατεχόμενοι οὐκ ἐτόλμησαν τῷ βασιλεῖ πλησιάσαι· ὕστερον δέ, ὡς ἀκίνητον ὄρωσι τὸ ξύλον, τοσοῦτον κατεφρόνησαν αὐτοῦ, ὥστε ἐπέβαινον καὶ ἐπεκαθέζοντο αὐτῷ. 4. Εἷς δὲ τις αὐτῶν σύλλογον ποιησάμενος ἔλεξεν ὧδε· „Ἐγωγε, ὦ φίλοι, τὸν τοιοῦτον ἀνάξιον ἂν νομίσαιμι ἡμῶν ἄρχειν· εἰ γὰρ τῷ τοιοῦτῳ δουλεύσαιμεν, μεγάλην αἰσχύνην περιάψαιμεν ἂν τῇ πόλει. 5. Πέμψωμεν οὖν πρέσβεις παρὰ τὸν Δία, ἵν' ἡμῖν τὸν ἄρχοντα μεταλλάξῃ.“ 6. Καὶ οὕτως ἐποίησαν. 7. Τότε δὲ Ζεὺς ἀγανακτήσας κατ' αὐτῶν ὕδραν αὐτοῖς ἐπέπεμψεν, ὅφ' ἦς συλλαμβανόμενοι κατησθίοντο.

125.

1. Nie szkódź (coni. aor.) i nie krzywdź nikogo. 2. Łatwiej zaszkodzić niż pomódz. 3. Niechaj cię nikt z ludzi nie nakłoni do popełnienia (inf.) czegoś szpetnego. 4. Obyście nigdy, uczniowie, nie przestawali uczyć się pilnie! 5. Xerxes spodziewał się, (że) zawładnie całą Helladą, gdyby zwyciężył Ateńczyków. 6. W niebezpieczeństwach módlmy się do Boga, a Bóg nas ocali. 7. Jakżeżby mógł wykonać (opt. z ἂν) piękny jakiś czyn ten, któryby się przed czynem dobrze nie namyślił? 8. Mędrzec nikogo przed śmiercią nie będzie mienił szczęśliwym. 9. Zacni obywatele nie będą nigdy głosować wbrew słuszności.

126.

Aor. I. pass. Indic.

105doh

1. Χάριν μεγάλην ἔχω τοῖς τε γονεῦσι καὶ τοῖς διδασκάλοις, ὅτι καλῶς ὑπ' αὐτῶν ἐπαιδεύθην. 2. Κῦρος ὑπὸ τοῦ πατρὸς κατεπέμφθη σατραπῆς τῆς Λυδίας καὶ τῆς Φρυγίας καὶ

τῆς Καππαδοκίας. 3. Ξενοφῶν θανατᾶζει, τίνι τρόπῳ ἐπελοθησαν οἱ Ἀθηναῖοι Σωκράτη ἀξιον εἶναι θανάτου. 4. Εὐξώμεθα τοῖς θεοῖς, ὧ φίλοι· ἐκ δεινῶν γὰρ κινδύνων ἐσώθημεν ὑπ' αὐτῶν. 5. Ἀνταλκίδας ὁ Λακεδαιμόνιος Ἀθηναίου τινὸς λέξαντος· „Ἦμεῖς ἀπὸ τοῦ Κηφισοῦ πολλάκις ὑφ' ἡμῶν ἐδιώχθητε,“ „ἡμεῖς δέ,“ ἔφη, „οὔποτε ἀπὸ τοῦ Εὐρώτου.“

127.

Ciąg dalszy. Inne tryby.

1. Ἐὰν μὲν δίκαια πράττης, μηδὲν φοβηθῆς, ἐὰν δ' ἀδίκαια, θεὸν φοβήθητι τὸν πάντ' ἐφορῶντα. 2. Οὐδ' ἂν τις ὑπ' ἄρχοντος ταχθῆ, ἐνταῦθα δεῖ μένοντα κινδυνεύειν. 3. Ἄνευ ὁμονοίας οὔτ' ἂν πόλις καλῶς πολιτευθῆ, οὔτ' ἂν οἶκος εὖ οἰκηθῆ. 4. Ἀνάχαρσις ὁ Σκύθης ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τινος, τί ἐστὶ πολέμιον ἀνθρώποις, „αὐτοί,“ ἔλεξεν, „ἐαυτοῖς.“ 5. Τὸ πραχθὲν οὐκ ἂν κωλύσαις. 6. Ῥώμη ὑπὸ Ῥωμύλου καὶ Ῥέμου κτισθῆναι λέγεται.

7. Πόνου μεταλλαχθέντος οἱ πόνοι γλυκεῖς.

128.

Futurum I. pass.

1. Πόλις ἄνευ νόμων ἐν βραχεῖ χρόνῳ καταλυθήσεται. 2. Ὁ μέλλεις πράττειν, μὴ πρόλεγε· ἀτυχήσας γὰρ γελασθήσῃ. 3. Ὅς ἂν τὴν πατρίδα καὶ τοὺς πολίτας σώσῃ, ὑφ' ἀπάντων θυμασθήσεται καὶ ὑμνηθήσεται. 4. Αἱ εὐπραξίαι δεινὰ εἰσι συγκρούσαι τὰ τῶν ἀνθρώπων ἀμαρτήματα· εἰ δέ τι πταίσει ὁ πονηρός, τότε ἀκριβῶς ἀποκαλυφθήσεται πάντα. 5. Λυπῶν καὶ φροντίδων οἱ ἀνθρώποι οὔποτε ἀπαλλαχθήσονται. 6. Τειρεσίας ὁ μάντις Ὀδυσσεῖ ἐμαντεύσατο, ὅτι μόνος ἐπ' ἀλλοτρίας νεὼς κομισθήσοιτο εἰς τὴν πατρίδα. 7. Πύρρῳς ἠλπιζε τοὺς Ῥωμαίους ἀπέλκρους ὄντας τῶν ἐλεφάντων φοβηθήσεσθαι καὶ ταραχθήσεσθαι ἐν τῇ μάχῃ.

— Περὶ τῶν Πεισιστρατιδῶν. 109

1. Μετὰ τὸν τοῦ Πεισιστράτου θάνατον ἦρχον τῶν Ἀθηνῶν οἱ υἱεῖς αὐτοῦ Ἴππίας καὶ Ἴππαρχος. 2. Ἐπεὶ δ' ὁ Ἴππαρχος ὑπὸ τῶν πολιτῶν διὰ ὄβριον τινὰ ἐφονεύθη, ὁ Ἴππίας φοβηθεὶς, μὴ καὶ αὐτὸς φονευθεῖη ἢ φυγαδευθεῖη, πιέζειν ἤρξατο τοὺς πολίτας, ἵνα φόβον αὐτοῖς ἐμποιήσειεν. 3. Οὕτως ἡ τυραννὶς ἤδη πάσαι μισουμένη ἔτι μᾶλλον ἐμισήθη. 4. Ἀπορούντων δὲ τῶν Ἀθηναίων, ᾧτινι τρόπῳ ἐλευθερώσαιεν ἂν τῶν τυράννων τὴν πόλιν, ἐκέλευσεν ἡ Πυθία τοὺς Λακεδαιμονίους βοηθῆσαι τοῖς Ἀθηναίοις· ἀνεπέισθη δὲ μεγάλοις καὶ τιμίοις δώροις τῶν Ἀλκμεωνιδῶν, οἳ ποτε ὑπὸ Πεισιστράτου ἐκ τῶν Ἀθηνῶν φυγαδευθέντες νῦν παντὶ τρόπῳ ἐμηχανῶντο, ὅπως αἱ Ἀθῆναι τῆς τυραννίδος ἀπαλλαχθήσονται.

Dokończenie. 170

1. Οἱ οὖν Λακεδαιμόνιοι, καίπερ ξένοι ὄντες τῶν Πεισιστρατιδῶν, τὸ τοῦ Θεοῦ περὶ πλείστου ποιούμενοι πρῶτον μὲν Ἀγχιμόλιον, ἄνδρα εὐδόκιμον, μετὰ στρατοῦ πολλοῦ ἔπεμψαν. 2. Ἐπεὶ δ' οὗτος ὑπὸ τῶν Θετταλῶν ἐνικήθη, οἳ τῷ τυράννῳ ἐβοήθησαν, Κλεομένης ὁ βασιλεὺς μετὰ μειζονος στρατοῦ εἰς τὴν Ἀττικὴν ἐπέμφθη, ὅφ' οἳ μὲν Θετταλοὶ ἐνικήθησαν, ὁ δ' Ἴππίας ἐν τῇ ἀκροπόλει κατειρχθεὶς ἐπολιορκήθη. 3. Φοβούμενος οὖν ὁ τύραννος περὶ τῶν ἑαυτοῦ παίδων κρύφα ἐξέπεμψεν αὐτοὺς ἔξω τῆς χώρας, ἵνα εἰς τὴν Ἀσίαν σωθῆιεν· οὗτοι δ' ἀλίσκονται ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων. 4. Τότε δ' ὁ τύραννος σπονδὰς ἐποιήσατο πρὸς τοὺς πολιορκοῦντας, ἵνα οἱ παῖδες ἀπολυθῆιεν· ἐκ δὲ τῶν σπονδῶν ἠναγκάσθη ἐκ τῆς Ἀττικῆς ἀποχωρῆσαι. 5. Οὕτως ἠλευθερώθησαν τῆς τυραννίδος οἱ Ἀθηναῖοι.

1. Cyrus wychowany został według (ἐν) praw perskich.
2. Agamemnon został przez innych książąt achajskich zmuszony córkę swoją ofiarować bogom.
3. Jeśli swych przyjaciół nie będziesz wspierał, nie będziesz i od nich wspierany.
4. Kto od lat dziecięcych otrzyma dobre wychowanie (coni. aor. pass. z ἄν), ten także jako mąż do (wszystkiego, co) piękne i dobre, dążyć będzie.
5. Za radą Temistoklesa zostały Ateny w krótkim czasie obwarowane.
6. Roztropny młodzieniec dobrych rad chętnie słuchać będzie, złym zaś nigdy nie ulegnie (πειθω fut. pass.).
7. Amasis udzielił następującej rady Polykratesowi: posłuchaj mnie i przedmiot najbardziej ci miły rzuć w głębiny morskie, aby ci bogowie nie zazdrościli szczęścia i nie rozgniewali się na ciebie.

132.

Ind. perf. I. act.

1. Φωκίων γέροντων ὃν ἔλεξεν „Πολλὰ συμβεβούλευκα τοῖς Ἀθηναίοις καὶ προσήκοντα, ἀλλ' οὐ πεπιστεύκασι τοῖς ἑμοῖς λόγοις.“
2. Πολέμου καταλυθέντος ὁ στρατηγὸς ἔλεξε πρὸς τοὺς συμμάχους· „Ἄνδρες σύμμαχοι, συνεστρατεύκατε ἡμῖν, πολλοὺς δὲ κινδύνους κεκινδυνεύκατε μεθ' ἡμῶν, ἀνδρείως μαχόμενοι περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας καὶ ἐλευθερίας· νῦν οὖν, ἐπεὶ νενικήκαμεν τοὺς πολεμίους, χάριν ἔχωμεν τοῖς θεοῖς, εἰσαεὶ δὲ φίλοι μένωμεν ἀλλήλοις.“
3. Θεὸς πάντ' ἐν τῷ κόσμῳ ἐπιμελῶς κατεσκεύακεν.
4. Ἐπὶ τοῖς ἔπεσι τεθναυμάκαμεν μάλιστα τὸν Ὀμηρον, ἐπὶ δὲ τῇ τραγωδίᾳ τὸν Σοφοκλέα.
5. Ἀρτάβανος συνεβούλευε Ξέρξῃ μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας, ἀλλ' οὐ πέπεικεν αὐτόν.

133.

Inne tryby. Plusqupf. act.

1. Ἡ Σφίγξ ἀπέκτεινεν ἕκαστον, ὃς μὴ λελύκοι τὸ αἶνιγμα αὐτῆς.
2. Ὀμηρος τὴν Ἑλλάδα τοῖς ἑαυτοῦ ἔπεσι πεπαιδευκῆναι λέγεται.
3. Τοὺς τετελευτηκότας μὴ κακολόγει, ἀλλὰ μακάριζε.

4. Ὁ παῖς ὁ εὖ πάντα κατεσκευακὸς κόσμος τῶν γονέων ἐστίν.
 5. Θαναμάζομεν ἔτι καὶ νῦν τὰ λαμπρὰ ἱερά, οἷς ποτε Περικλῆς
 τὰς Ἀθήνας ἐκεκοσμήκει. 6. Αἶας ἐστρατεύκει μετὰ τῶν ἄλλων
 Ἑλλήνων πρὸς τοὺς Τρῶας. 7. Διογένης ἐθαύμαζε τοὺς ῥήτορας
 ἐσπουδακέναι λέγειν μὲν τὰ δίκαια, πράττειν δ' οὐδαμά.
 8. Νέος πεφυκὸς πολλὰ χρηστὰ μάνθανε.

134.

Ind. perf. med. i pass.

1. Χάριον ἔχωμεν τοῖς τε γονεῦσι καὶ τοῖς διδασκάλοις, εἰ
 καλῶς πεπαιδευμένα. 2. Χαίρετε, ὦ πολῖται· νενίκησται οἱ
 πολέμιοι, ὁ δὲ πόλεμος πέπανται. 3. Τὸ μέλλον ὑπὸ θεοῦ
 κεκάλυπται. 4. Πολλὰ μὲν ἀνέλπιστα πράττεται, πολλὰ δὲ
 πέπρακται, πολλὰ δὲπραχθήσεται. 5. Μαχώμεθα γενναίως
 ὑπὲρ τῆς χώρας, ἐν ἧ τεθράμμεθα. 6. Σεσώσμεθα, ὦ ἑταῖροι,
 θεὸς δ' ἐστὶν ὁ ἡμᾶς σεσωκός. 7. Τῷ τοῦ Κύρου τάφῳ ὁ Καμ-
 βύσης ἐπιγράψαι ἐκέλευσε τάδε· „ὦ ἄνθρωπε, ἐγὼ Κύρος
 εἰμι ὁ Καμβύσου· κέκτημαι τὴν ἀρχὴν Πέρσαις· βεβασίλευκα
 τῆς Ἀσίας· μὴ οὖν φθονήσης μοι τοῦ μνήματος.“

135.

Inne tryby i plqurf. med. i pass.

1. Εὖ βεβούλευσο πρὸ τοῦ ἔργου. 2. Βουλευέου μὲν βρα-
 δέως διάπραττε δὲ ταχέως τὰ βεβουλευμένα. 3. Ξενοφῶν λέγει
 Κύρου τοῦ νεωτέρου μηδένα ὑπὸ πλειόνων πεφιλήσθαι οὐδ'
 Ἑλλήνων οὔτε βαρβάρων. 4. Ῥόδον τὴν νῆσον τὸ παλαιὸν
κεκροφθαι λέγουσιν ὑπὸ τῆς θαλάττης. 5. Αἱ Ἀθηναὶ ὑπὸ
 Κέκροπος ἐκτίσθαι λέγονται. 6. Σωκράτης πένης ἦν· ἐκέκτητο
 γὰρ οὐ πλέον ἢ μῶν ἀργυρίου. 7. Οἱ τῶν Ῥωμαίων νόμοι ἐν
 δέκα σανίσι γεγραμμένοι ἦσαν. 8. Ἐν Πλαταιαῖς ἐπὶ μὲν
 ἀριστεροῦ κέρατος οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπὶ δὲ δεξιοῦ οἱ Λακεδαιμόνιοι
τεταγμένοι ἦσαν.

Fut. III. pass., adiect. verb.

1. Ὡ τάλας ἐγὼ· πότε λελύσομαι, πότε ἀπηλλάξομαι τῶν ἐμῶν κακῶν; 2. Ἐὰν τοὺς πολίτας ἀμείνους ποιήσης, μέγιστος τῆς πόλεως εὐεργέτης ἀναγεγράφῃ. 3. Ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἄρξαι τοῦ ἔργου· καλῶς δέ σοι πάντα πεπράξεται. 4. Τί ποιητέον, ὦ φίλοι; 5. Εἰ βούλει σοι τοὺς θεοὺς εὐμενεῖς εἶναι, θεραπυτέον τοὺς θεοὺς, εἰ δ' ὑπὸ τῶν φίλων ἀγαπᾶσθαι ἐθέλεις, εὐεργετητέον τοὺς φίλους. 6. Οὐδὲν ἄλλο χρὴ τοῖς νέοις μᾶλλον παραινεῖν ἢ τὸ „πειστέον τοῖς νόμοις.“ 7. Εἰ βούλει εὐδαίμων εἶναι, σωφροσύνη μὲν σοι διωκτέα καὶ ἀσκητέα, ἀκολασία δὲ φευκτέα. 8. Θανμαστὰ ἐστὶ τὰ ἔργα θεοῦ. 9. Μετ' ὀργῆς τοῖς φρονίμοις πρακτέον οὐδέν.

1. Ateńczycy pierwsi oddali Herkulesowi cześć boską. 2. Labirynt, jak mówią, zbudował był Dedalus. 3. Mówią, że Hellenowie przez poetów wychowani zostali. 4. Filip uzyskał potęgę, jakiej nikt inny z Hellenów (nie uzyskał). 5. Wojsko dobrze uszykowane łatwo pokona nieprzyjaciół. 6. Nie tylko pisane prawa istnieją, lecz także niepisane, które ludzie od Boga otrzymali. 7. Przez Boga zostało wszystko na świecie dobrze obmyślane i urządzone. 8. Ten, który ojczyznę z niebezpieczeństw ocalił (part.), zostanie przez wszystkich obywateli czcياً otoczony. 9. Rzeczy piękne i dobre należy czynić, złych zaś unikać. 10. Podziwienia godne były czyny Heraklesa.

Περὶ Προμηθεύως.

1. Προμηθεὺς οὐ μόνον τοὺς ἀνθρώπους ἐξ ὕδατος καὶ γῆς πλάσαι λέγεται, ἀλλὰ καὶ πολλῶν ἀγαθῶν αὐτοῖς αἴτιος πεφυκέναι. 2. Τὸ γὰρ πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κλέψας, ὃ ποτε

Ζεὺς τοὺς ἀνθρώπους ἀφήρητο ὀργισθεῖς, αὐτοῖς πάλιν ἐκόμισεν. 3. Ἐνταῦθα δὲ Ζεὺς ἔτι μᾶλλον θυμωθεὶς προσέταξεν Ἡφαίστῳ τὸν Προμηθεά πέτρα τινὶ τοῦ Κανκάσου ὄρους προσηλῶσαι. 4. Ὁ οὖν Ἡφαιστος συνεργοῖς χρησάμενος Κράτει καὶ Βία, τοῖς αὐτοῦ ὑπηρέταις, εὐθὺς διέπραξε τὰ προστεταγμένα. 5. Τότε δὲ Προμηθεὺς δεδεμένος καὶ τῇ πέτρᾳ προσηλωθεὶς δεινὰ ἔπασχεν· αἰτὸς γὰρ καθ' ἐκάστην ἡμέραν παραγιγνόμενος κατήσθιε τὸ ἦπαρ αὐτοῦ ἀδξανόμενον διὰ νυκτός. 6. Τέλος δὲ τῶν παθῶν ὑφ' Ἡρακλέους ἀπηλλάχθαι λέγεται, ὃς τὸν μὲν αἰτὸν κατετόξευσε, τὸν δὲ Προμηθεά τῶν δεσμῶν ἔλυσε.

Verba liquida.

139.

Fut. act. i med.

1. Ἐὰν μὴ φυλάττης τὰ μικρά, ἀποβαλεῖς τὰ μείζονα.
2. Οἱ ἀνδρεῖοι στρατιῶται οὐ λείψουσι τὴν τάξιν, ἀλλὰ μενοῦσιν, οἷ ἂν ἕκαστον ὁ ἄρχων τάξῃ. 3. Λέγοντός τινος, ὅτι πολλοὶ εἰσιν οἱ πολέμιοι, Σπαρτιάτης τις „Καλόν γε,“ ἔφη, „πλείους γὰρ ἀποκτενοῦμεν.“ 4. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐν Μαραθῶνι νικήσαντες ἄγγελον ἔπεμψαν εἰς τὰς Ἀθήνας ἀγγελοῦντα τὴν νίκην.
5. Ἐρώτα, ὃ τι ἂν βούλῃ· ἀποκρινοῦμαί σοι. 6. Ὁ σπουδαῖος μαθητὴς αἰεὶ καλῶς ἀποκρινεῖται ἐρωτώμενος ὑπὸ τοῦ διδασκάλου.
7. Εὐτυχεῖς σὺν τῷ θεῷ φανοῦμεθα. 8. Ἄνευ ὁμονοίας μὴ ἐλπίζετε, ὦ πολῖται, ἀμυνεῖσθαι τοὺς πολεμίους.
9. Ἄει λέγων τάληθές οὐ σφαλῇ ποτε.

140.

Aor. I. act. i med.

1. Ἀχιλλεὺς πολλοὺς Τρῶας ἀπέκτεινε τιμωρούμενος ὑπὲρ τοῦ φίλου.
2. Μὴ χαλεπήνῃς δικαστῆ δικαίως κρίναντι· τοῦ

γὰρ δικαστοῦ ἐστὶ δικαίως κρίνειν. 3. Οὐ ῥιπίδιόν ἐστι διακρίναι τὸν κόλακα καὶ τὸν φίλον. 4. Σωκράτης ἔλεξε πρὸς τοὺς δικαστάς· „Εἰ τότε, ὅτε με οἱ ἄρχοντες ἔταπτον, ἐν τῇ τάξει ἔμεινα καὶ ἐκινδύνευσα, πῶς οὐκ ἂν μείναιμι νῦν τάπτοντος τοῦ Θεοῦ;“ 5. Ἀλέξανδρος ἀποθνήσκων οὐκ ἀπεφήνατο, ὅτινι καταλείποι τὴν ἀρχήν· διενείμαντο οὖν τὴν ἀρχὴν οἱ στρατηγοὶ αὐτοῦ. 6. Ἀπόφηναι, ὦ φίλε, μετὰ παρῶσις τὴν γνώμην, ἦντινα ἔχεις. 7. Μίλων ὁ ἀθλητὴς ταῦρον ἀράμενος ἐν Ὀλυμπίᾳ ἔφερε διὰ μέσου τοῦ σταδίου. 8. Τὰ ἀδύνατα οὐκ ἂν ἐπαγγείλαιο.

141.

Inne słabe czasy.

1. Ἐπεὶ τῷ στρατηγῷ ἢ τῶν πολεμίων φυγὴ ἠγγέλθη, ἱππέας ἔπεμψε διώξοντας αὐτούς. 2. Αἰσχύνθητε, ὦ παῖδες, τοὺς γέροντας ὡς τοὺς ὑμετέρους πατέρας. 3. Δεινὰ ἠγγέλκας ἡμῖν, ὦ ἄγγελε. 4. Οἱ τριάκοντα τῶν Ἀθηναίων πλείους διεφθάρκεσαν ἐν ὀκτὼ μηνὶ ἢ πάντες οἱ Πελοποννήσιοι ἐν δέκα ἔτεσιν. 5. Οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέκτειναν τοὺς πρέσβεις, οὓς Ξέρξης εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπεστάλκει γῆν καὶ ὕδωρ αἰτήσοντας. 6. Πολλὰ πόλεις σιάσει ἐφθαρμέναι εἰσίν. 7. Οἱ Ἀθηναῖοι μέγα στρατεύμα ἔχοντες ὠρμήθησαν εἰς Σικελίαν, ἠγεμῶν δὲ τοῦ στρατεύματος ἀπέσταλτο Ἀλκιβιάδης ὁ τοῦ Κλεινίου. kmia 8. Πάντα τὰ τῶν ἀνθρώπων χρήματα φθαρτά, ἢ δ' ἀρετὴ ἀθάνατος ἐστίν.

142.

Περὶ Βελλεροφόντου.

1. Βελλεροφόντης, τῆς Κορίνθου βασιλέως υἱός, ἄκων ἀποκτείνας τὸν ἀδελφὸν φεύγει ἐκ τῆς πατρίδος. 2. Ἐπεὶ δ' ἦκε πρὸς Προῖτον, τῆς Τίρυνθος βασιλέα, φίλον ὄντα πατρῶον, δεῖται αὐτοῦ καθῆραι αὐτὸν τοῦ φόνου. 3. Προῖτος οὖν ἐκά-

θηρεν αὐτόν, καθήρας δ' ἔλεξεν. „Ἀνδρὸς φίλου παῖς ὧν ἤκεις παρ' ἐμέ· μείνον οὖν παρ' ἐμοί, εἰ βούλει, οὐδενὸς δὲ χρήματος ἀπορήσεις.“ 4. Καὶ ὁ Βελλεροφόντης ἔμεινε παρὰ τῷ Προίτῳ. 5. Μετὰ δ' ὀλίγον χρόνον διαβάλλεται πρὸς τὸν βασιλέα, ὡς ἐπιβουλεύει αὐτῷ. 6. Ὁ οὖν Προίτος ἀπιστῶν μὲν τῷ ξένῳ, αἰδοῦμενος δ' ἀποκτεῖναι, πρὸς Ἰοβάτην, τῶν Λυκίων βασιλέα, ἀπέστειλεν αὐτὸν ἐπιστολὴν ἐγχειρίσαι κελεύσας, ἐν ἧ ἐνετείλατο τῷ Ἰοβάτῃ τὸν νεανίαν διαφθεῖραι.

143.

Dokończenie.

1. Κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον διέφθειρε τὴν τῶν Λυκίων χώραν ἡ Χίμαιρα, δεινὸν θηρίον, σῶμα μὲν λέοντος, οὐρανὸν δὲ δράκοντος, κεφαλὴν δ' αἰγὸς ἔχουσα, ἐκ δὲ τοῦ στόματος πῦρ ἀναπνέουσα. 2. Ταύτην οὖν τὴν Χίμαιραν ὁ Ἰοβάτης ἀποκτεῖναι ἐπέταξε τῷ Βελλεροφόντῃ, διαφθερεῖν ἐλπίζων τούτῳ τῷ τρόπῳ τὸν ξένον. 3. Ὁ δὲ Βελλεροφόντης τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν ἄρας ἠύχετο τῇ Ἀθηνᾷ· ἡ δὲ θεὰ ἔπεμψεν αὐτῷ τὸν Πήγασον, πτηνὸν ἵππον, ἐφ' ὃν ἀναπηδήσας ὁ Βελλεροφόντης αἴρεται εἰς ὕψος καὶ κατατοξεύει τὴν Χίμαιραν. 4. Ἐπεὶ δὲ μετὰ ταῦτα ἄλλα πολλὰ καὶ λαμπρὰ ἔργα ἐπέραναν, ἃ αὐτῷ ὁ Ἰοβάτης ἐπέταξε, μεγάλην δ' ἐκ τούτων ἐκτίησαι δόξαν, ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτὸν ἔλεξεν· 5. „Ὅρῳ σε ἄνδρα μὲν ὄντα δεινὸν καὶ ἀγαθόν, φίλον δὲ τοῖς θεοῖς· οὐ γὰρ ἂν ἄνευ θεῶν περάνειέ τις τὰ τοιαῦτα. 6. Μείνον οὖν παρ' ἐμοί, ἵνα τελευτήσαντός ποτ' ἐμοῦ τῶν Λυκίων ἄρχῃς.“

29 144.

1. Złoto nieraz popsuło (ludzi) nierozumnych, nigdy jednak nie popsuje rozumnych. 2. Strzeż rzeczy małych, abyś (δπως) nie utracił większych. 3. Posłańcy donieśli, że nieprzyjaciele, pokonawszy nasze wojsko, zniszczyli kraj i wielu ludzi pozabijali.

4. Gdyby cię ktoś pytał, co to jest mądrość, cóżbyś mu odpowiedział? 5. Nie lękajcie się, przyjaciele, lecz śmiało objawcie zdanie, jakie macie. 6. Łatwiej zapytać, niż odpowiedzieć, łatwiej polecić, niż wykonać. 7. Jeśli (ἐάν) od Boga rozpoczniesz dzieło, pięknie je wykonasz.

Tempora secunda.

145.

Aor. II. act.

1. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐξέβαλον Θεμιστοκλέα ἐκ τῆς χώρας, ὁ δ' ἔφυγε πρὸς βασιλέα. 2. Σόλων ἐπὶ σοφία καὶ ἀνδρεία μεγάλην δόξαν κατέλιπεν. 3. Φύσιν πονηρὰν μεταβαλεῖν οὐ φράδιόν ἐστιν. 4. Νιόβη μετὰ τὸν τῶν παίδων θάνατον τὰς Θήβας ἀπολιποῦσα πρὸς Τάνταλον τὸν πατέρα ἤκεν εἰς Σίπυλον. 5. Τὰ μὲν ἄλλα κακὰ ἐκφύγοις ἄν, τὸν δὲ θάνατον οὐκ ἔστιν ἐκφυγεῖν. 6. Φυλάττου, μὴ τῶν μεγάλων ὀρεγόμενος καὶ τὰ μικρὰ ἀποβάλλης. 7. Ὅτε Λεωνίδαο μετὰ τῶν τριακοσίων ἐν ταῖς Θερμοπύλαις ἐτελεύτησεν, ὁ δὲ Ξέρξης εἰς τοὺς Φωκέας τὸ στρατεύμα προῆγεν, οἱ Ἀθηναῖοι ἔλιπον τὴν πόλιν, γυναῖκας δὲ καὶ τέκνα ἤγαγον εἰς Σαλαμίνα.

8. Οὐδείς ἄλυπος τὸν βίον διήγαγεν.

146.

Aor. II. med.

1. Μιλτιάδης μόνος τῶν ἐνδόξων Ἀθηναίων κατελίπετο υἱὸν ὅμοιον τῷ πατρὶ ἢ καὶ μείζω αὐτοῦ. 2. Οἱ πολέμιοι εἰσέβαλον εἰς τὴν χώραν· ποῖ νῦν τραπώμεθα, ποῖ καταφύγωμεν, ὦ φίλοι; 3. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐν μικρῷ χρόνῳ τὴν πόλιν τείχει περιεβάλλοντο. 4. Ταχὺ πρὸς τὸ ἔργον τράπεσθε, ὦ νεανῖαι· οἱ γὰρ ταχὺ πρὸς τὸ ἔργον τρεπόμενοι ταχέως ἐξανύτουσιν αὐτό. 5. Εἶθε μήποτε εἰς φυγὴν τράποισθε, ὦ στρατιῶται,

πολὺ γὰρ κάλλιον ἐν τῇ μάχῃ τελευτῆσαι ἢ φυγεῖν. 6. Χρηστῶ ἀνδρὶ οὐκ ἔστι μείζων ἡδονὴ ἢ υἷον καταλιπέσθαι αὐτῶ ὄμοιον. 7. Οἱ Ἑλληγνες εἰσηγάγοντο πολλοὺς θεοὺς ἐξ ἀλλοτριῶν ἐθνῶν· ἡ δὲ τῶν Ῥωμαίων βουλή ἐκόλυσε θεοὺς ξένους εἰσαγάσθαι.

147.

Λύκος καὶ οἷς.

1. Λύκος οἷν ἐδίωκεν· ἡ δ' εἰς ἱερὸν τι κατέφυγεν. 2. Ὁ δὲ λύκος κατεσθίειν αὐτὴν βουλόμενος ἔλεξε τάδε· „Ἐγὼ μὲν συμβουλεύω σοι τὸ ἱερὸν ἀπολιπεῖν καὶ φυγεῖν· εἰ γὰρ μὴ φύγῃς, φοβοῦμαι, μὴ ὁ ἱερεὺς σε πρὸς τὸν βωμὸν ἀγάγῃ καὶ ἀποσφάξῃ. 3. Ἄλλ' ὡς τάχιστα τραποῦ καὶ φύγε· ὄρω γὰρ ἤδη τὸν ἱερέα προσερχόμενον.“ 4. Ἡ δ' οἷς πρὸς ταῦτα· „Ἄλλ' οὐ πείσεις με, ὦ κακοῦργε,“ ἔφη, „ἐνθὲνδε φυγεῖν καὶ ἄλλοσέ ποι τραπέσθαι· εἰ γὰρ τοῦτον τὸν τόπον, ὅς μοι ἀσφάλειαν παρέχει, ἀπολίπομι, οὐκ ἂν ἐκφύγοιμι τὸν θάνατον· οὐ γὰρ ἀγνοῶ, ὅτι εὐθὺς διασπάσεις με.“

148.

1. Tysafernes oczernił Cyrusa przed bratem, że gotuje mu zdradę. 2. Nikt z ludzi nie uszedł śmierci, wielu natomiast zostało po sobie nieśmiertelną sławę. 3. Zeus miał Likaona, króla Argiwów, z powodu (jego) bezbożności zamienić w wilka. 4. Waleczni żołnierze nie opuściliby swego stanowiska w walce z obawy (part.) przed śmiercią. 5. Trudną jest rzeczą przepędzić życie bez smutku. 6. Nie wielu sławnych ludzi pozostawiło synów do siebie podobnych. 7. Temistokles nakłonił Ateńczyków, (ażebym) miasto opuścili i na okręty się schronili, niewiasty zaś i dzieci na Salaminę przewieźli. 8. Nieprzyjaciele w bitwie pokonani zwrócili się do ucieczki. 9. Gdy wódz w bitwie poległ, wojsko poszło w rozsypkę.

Aor. II. pass. i mocne fut. pass.

1. Ἀλέξανδρος ἄριστος μὲν στρατηγός, οὐκ ἄριστος δ' ἄνθρωπος ἐφάνη. 2. Ἀχιλλεὺς καὶ Πάτροκλος ἐκ παίδων φίλοι ἦσαν· ὁμοῦ γὰρ ἐτράφησαν καὶ ἐπαιδεύθησαν. 3. Ἐν τῇ περὶ Σαλαμίνα ναυμαχίᾳ πολλὰ τῶν Περσῶν νῆες ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων διεφθάρησαν. 4. Δημοσθένης πρὸς Φωκίωνα λέξαντος· „Ἀποκτενοῦσί σε οἱ Ἀθηναῖοι, ἐὰν μανῶσιν,“ „Ἐμὲ μὲν,“ ἔφη, „ἐὰν μανῶσι, σὲ δέ, ἐὰν σωφρονῶσιν.“ 5. Αἰσχυνθεῖν ἄν, εἰ τῆς ἑαυτοῦ δόξης μᾶλλον φροντίζων φανεῖν ἢ τῆς κοινῆς σωτηρίας. 6. Οἱ μὲν τῆς πατρίδος εὐεργέται τιμηθέντων, οἱ δὲ προδότηι ἀποσφαγόντων. 7. Τοῦ Κρόνου τὰ ἑαυτοῦ τέκνα κατεσθίοντος ὁ Ζεὺς κλαπεῖς ὑπὸ τῆς μητρὸς καὶ εἰς Κρήτην κομισθεὶς ὑπ' αἰγὸς ἀνατραφῆναι λέγεται.

8. Ὁ τῆς σοφίας καρπὸς οὐ φθαρήσεται.

Ὁδοιπόροι καὶ ἄρκτος.

1. Δύο φίλοι τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἐπορεύοντο. 2. Ἄρκτου δ' αὐτοῖς ἐπιφανείσης ὑπερεξεπλάγησαν· ἐνόμιζον γὰρ αὐτίκα ὑπ' αὐτῆς διαφθαρήσεσθαι. 3. Ὁ μὲν οὖν ἕτερος ἐπὶ δένδρον ἀνέφυγεν, ὁ δ' ἕτερος μάτην δεηθεὶς ἐκεῖνου βοηθῆσαι αὐτῷ ἔρριπεν ἑαυτὸν χαμαῖε προσποιούμενος τοῦ βίου ἀπαλλαγῆναι· ἤκουσε γὰρ ποτε νεκροῦ μὴ ἄπτεσθαι τοῦτο τὸ ζῶον. 4. Ἡ μὲν οὖν ἄρκτος τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν ὠτων αὐτοῦ ὠσφραίνεται, ἔπειτα δὲ στραφεῖσα ἀπηλλάγη. 5. Ἀπαλλαγείσης δ' αὐτῆς ὁ ἕτερος ἀπὸ τοῦ δένδρου καταβαίνων ἠρώτησεν· „Τί δέ σοι πρὸς τὸ οὖς ἔλεγεν ἡ ἄρκτος;“ 6. Ὁ δ' ἀπεκρίνατο· „Συνεβούλευσέ μοι μὴ πιστεύειν φίλοις, οἳ τοὺς ἐταίρους ἐν κινδύνοις κατέλιπον.“

31 151.

1. Mężnie walczcie, żołnierze, i okażcie się godnymi waszych przodków. 2. Ajas oszalawszy, siebie samego miał zabić. 3. Dusza rozłączywszy się z ciałem, nigdy nie zaginie: jest bowiem nieśmiertelna. 4. Bóg przepowiedział Tebanom, że nie pierwaj się uwolnią od Sfinxa, aż (*πρὶν ἄν*) ktoś rozwiąże zagadkę. 5. Kiedy się ukazało wojsko królewskie przygotowane do walki, przelękli się Hellenowie, którzy byli z Cyrusem, gdyż sądzili, że nieuszykowanych do boju król łatwo pokona. 6. Ateńczycy spodziewali się, że po śmierci Filipa uwolnią się od macedońskiego panowania. 7. W bitwie morskiej pod Salaminą zniszczono czterdzieści okrętów helleńskich i około dwieście perskich.

152.

Mocne perf. i plquperf. act.

1. Δαίδαλος ὁ ἀρχιτέκτων ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Κρήτην πεφευγένας, ἐκεῖ δὲ τὸν λαβύρινθον κατεσκευακέναι λέγεται. 2. Σοφοκλῆς, ὡς λέγουσι, πλέω ἢ ἑκατὸν δράματα ἐγεγράφει. 3. Κροῖσος εἰς Δελφοὺς πρέσβεις ἐπεπέμφει περὶ τῆς στρατείας μαντευσομένους· πεποιθῶς δὲ τῷ τοῦ Ἀπόλλωνος χρησμῷ ἐπὶ τὸν Κῦρον ἐστρατεύσατο. 4. Οἱ Ἀθηναῖοι τῇ τοῦ Θεμιστοκλέους βουλῇ πεποιθότες τὴν πόλιν κατελελοίπεσαν καὶ εἰς τὰς ναῦς ἀπεπεφεύγεσαν. 5. Ὁ θεὸς ἐν τῇ τε φύσει καὶ τοῖς ἀνθρώποις πάντα ἄριστα διατέταχε καὶ παρεσκεύακεν. 6. Τὰς συμφορὰς τῶν κακῶς πεπραγόντων μὴ ὑβρίσης. 7. Ὡς Ἀθηναῖοι, ἀπεκτόνατε Σωκράτη, ἄνδρα σοφόν.

8. Πλούτῳ πεποιθὼς ἄδικα μὴ πειρῶ ποιεῖν.

153.

Nieprawidłowy augm. i redupl.

1. Τὸ τοῦ Μιλτιάδου τρόπαιον τὸν Θεμιστοκλέα οὐκ εἶα καθεῦδειν. 2. Οἱ Εἰλωτες τοῖς Σπαρτιάταις εἰργάζοντο τὴν γῆν. 3. Οἱ Πέρσαι εἶδιζον τοὺς υἱοὺς ἐκ παίδων αἰὲ τάληθῆ λέγειν.

4. Τῷ Ἀλεξάνδρῳ εἶποντο ἡδέως οἱ στρατιῶται, ὅποι βούλοιο, νικήσειν πεποιδότες πάντας τοὺς πολεμίους. 5. Ἀχιλλεύς Πατρόκλου θάνατον ἀκούσας οὐ κατεῖχε τὰ δάκρυα. 6. Ἀηκόατε ἐμοῦ, ὦ φίλοι, πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. 7. Σωκράτης πρὸς τοὺς δικαστὰς ἔλεξε· „Πέπεισμαι ἐγὼ μηδένα ἀδικεῖν ἀνθρώπων, ἀλλ' ὑμᾶς τοῦτο οὐ πείθω· ὀλίγον γὰρ χρόνον ἀλλήλοις διειλέγμεθα.“

8. Ὁ μὴ πεπλευκῶς οὐδὲν ἐώρακε κακόν.

6153 154^t

κρίνω, βάλλω, τελνώ.

1. Ἡ Ἀττικὴ χώρα Ἀθηναῖς ἐκρίθη ὑπὸ τῶν θεῶν, ὅτι πρῶτον τὴν ἐλάαν ἐν αὐτῇ ἐφύτευσεν. 2. Τὴν πόλιν, ἐν ἣ ἂν οἱ πολῖται τοῖς νόμοις μὴ πείθωνται, ἀθλιωτάτην εἶναι κεκρίκαμεν. 3. Ἡ σοφία ἄριστον κτῆμα κέκριται ὑπὸ πάντων τῶν σωφρόνων. 4. Πελοπίδας, στρατιώτου τινὸς ἀνδρείου διαβληθέντος πρὸς αὐτὸν ὡς βλασφημήσαντος αὐτόν, „Ἐγώ,“ ἔφη, „τὰ μὲν ἔργα αὐτοῦ βλέπω, τῶν δὲ λόγων οὐκ ἤκουσα.“ 5. Οἱ Ἀλκμεωνίδαι, οἱ ὑπὸ Πεισιστράτου ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἐξεβλήθησαν, παντὶ τρόπῳ ἐμηχανῶντο, ὅπως αἱ Ἀθῆναι τῆς τυραννίδος ἀπαλλαγῆσονται. 6. Ἡ Σφιγξ ἀπέκτεινεν ἕκαστον, ὃς μὴ λελύκοι τὸ αἶνιγμα τὸ ὑπ' αὐτῆς προσβληθέν. 7. Πάντα μὲν ἀποβεβλήκαμεν, ἢ δ' ἀνδρεία καὶ τὰ ξίφη ἡμῖν λέλειπται. 8. Προμηθεὺς δεδεμένος καὶ ἐν πέτρῳ τινὶ τοῦ Καυκάσου ὄρους ἐκτεταμένος δεινὰ ἔπασχεν.

32 155.

1. Arystofanes miał napisać czterdzieści komedyi. 2. Niejeden władca zbyt ufny w potęgę i bogactwa znieważał nie tylko ludzi, lecz także bogów. 3. Czyto w szczęściu, czy w nieszczęściu mąż roztropny i dzielny ani zbyt się nie cieszy, ani się nie smuci. 4. Herakles nie za rozkoszą postępował, lecz za cnotą. 5. Nie-

przyjaciele nie pozwalali wojsku naszemu wypocząć. 6. Leonidas i trzystu jego towarzyszy przez długi czas powstrzymywali Persów w Termopilach. 7. Nic godnego uwagi ani nie usłyszeliśmy w mieście, ani nie widzieliśmy. 8. Sokrates przez boga delfickiego miał zostać uznanym za najmędrszego. 9. Temistokles z kraju wygnany schronił się do króla perskiego. 10. Nie sądzcie, abyście nie byli sądzeni.

156.

Ἀστυάγης καὶ Κῦρος.

1. Ἀστυάγης, τῶν Μήδων βασιλεὺς, ἐωράκει ποτὲ ἐνύπνιον, ὡς ἐκ τῆς ἑαυτοῦ θυγατρὸς Μανδάνης, Καμβύσου δ' ἀνδρὸς Πέρσου γυναικὸς, ἄμπελος ἀνέτειλεν, ἢ τὴν Ἀσίαν ἐσκίασεν. 2. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο τὸ ἐνύπνιον ἔκριναν οἱ μάγοι, ὅτι μέλλει ὁ τῆς θυγατρὸς υἱὸς ἀντ' ἐκείνου βασιλεῦσαι, ἐπέταξεν Ἀρπάρω, ἀνδρὶ τῶν Μήδων πιστοτάτῳ, εἰς ὄρη ῥῖψαι τὸν τῆς Μανδάνης παῖδα, ἵνα διαφθαρείῃ. 3. Ὁ δ' ἐλέησας τὸν παῖδα αὐτὸς μὲν τὰ προστεταγμένα οὐ διέπραξε, βουκόλον δὲ τινα μεταπεμπόμενος ἔλεξε· „Τοῦτον τὸν παῖδα κελεύει σε βασιλεὺς ἀποκτεῖναι· ἐὰν δὲ μὴ ἀποκτείνῃς, ἀλλ' ὅπως οὖν ἐκώσῃς, θανάτῳ ζημιωθήσῃ.“ 4. Ταῦτα δὲ λέξας τὸν Μανδάνης παῖδα καλῆ ἑσθῆτι κεκοσμημένον τῷ βουκόλῳ ἐνεχείρισεν.

157.

Ciąg dalszy.

1. Ἡ δὲ τοῦ βουκόλου γυνὴ ἀκούσασα, ὅτι Ἀρπαγὸς Κῦρον διαφθεῖραι ἐπετετάχει, δακρύσασα ἔλεξε· „Τοῦτον τὸν παῖδα μὴ ἀποκτείνωμεν, ὃ βέλτιστε, ἀλλ' ἀντὶ τοῦ ἡμετέρου μᾶλλον τρέφωμεν, ὃς ἄρτι τετελεύτηκεν. 2. Μηδὲ φοβήθητι τὸν Ἀρπαγον· ἐὰν γὰρ νῦν τὸν τετελευτηκότα παῖδα τῇ τοῦ ἑτέρου ἑσθῆτι κοσμήσῃς καὶ ἐν ὄρεσι καταλίπῃς, Ἀρπαγὸς πεισθήσεται Κῦρον εἶναι τὸν ὑπὸ σου ῥιφθέντα.“ 3. Τούτῳ οὖν τῷ λόγῳ

τὸν ἄνδρα ἔπεισεν. 4. Καὶ ὁ μὲν τοῦ βουκόλου παῖς ὑπὸ τοῦ Ἄρπαγον ἐτέθραπτο, ὁ δὲ Κῦρος ἐν τῇ κώμῃ ἐτρέφετο παίζων μετ' ἄλλων ἡλικιωτῶν, οἱ αὐτῶ ὡς βασιλεῖ ἐπείθοντο· διέφερε γὰρ τῶν ἄλλων παιδῶν ῥώμῃ καὶ διανοίᾳ.

158.

Ciąg dalszy.

1. Συνέπαιζε δέ ποτ' ἄνδρὸς ἐν Μήδοις εὐδοκίμου παῖς, ὃν Κῦρος πληγαῖς ἐκόλασε διὰ τὸ μὴ πράξει τὸ προσταχθέν. 2. Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἀστυάγης μετεπέμψατο τὸν τε βουκόλον καὶ τὸν παῖδα αὐτοῦ. 3. Ἐπεὶ δὲ παρήσαν, Ἀστυάγης δεινῶς προσβλέψας τὸν Κῦρον ἠρώτησεν· „Πῶς σὺ, δούλου παῖς ὢν, ἐτόλμησας εὐδοκίμου ἀνδρὸς παῖδα κακῶς ποιῆσαι;“ 4. Ὁ δ' ἀπεκρίνατο· „ὦ δέσποτα, ἐγὼ δὲ ταῦτα δικαίως πέπραχα· ἐβασίλευσα γὰρ τῶν παιδῶν. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι παῖδες ἡδέως ἐπετέλουν τὰ ἐντεταλμένα, ἐκεῖνος δ' οὐ μόνον οὐκ ἐπέειθετο, ἀλλὰ καὶ κατεγέλα ἐμοῦ. Τίς δὲ βασιλεὺς οὐκ ἂν ὀργισθεῖη καταγελῶμενος ὑπὸ τῶν ἀρχομένων;“ 5. Ἀστυάγης δὲ τὸν τε ἔλευθέριον τοῦ παιδὸς λόγον καὶ εἶδος καὶ φωνὴν θαυμάσας τῇ τῆς Μανδάνης ὁμοίαν, ἠρώτησε τὸν βουκόλον, πόθεν ἔχει τὸν παῖδα. 6. Τοῦ δὲ βουκόλου πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν ἐκφήναντος εὐθὺς τὸν Ἄρπαγον μετεπέμψατο.

159.

Ciąg dalszy.

1. Τότε δ' Ἄρπαγος πᾶν τὸ πράγμα ἀποφῆναι ἀναγκασθεὶς δεινῶς ἐξεπλάγη φοβούμενος, μὴ θανάτῳ ζημιωθεῖη ὑπὸ βασιλέως. 2. Ὁ δ' Ἀστυάγης τὴν ὀργὴν κατακρυψάμενος, „Χαίρω,“ ἔφη, „ὦ Ἄρπαγε, ὅτι μοι τὸν ἔγγονον σέσωκας· διὰ τοῦτο συνδειπνήσεις μοι. Ἀλλὰ πέμψον μοι ὡς τάχιστα τὸν σεαυτοῦ παῖδα, ἵνα τῷ Κῦρῳ συμπαίξῃ.“ 3. Εὐφρανθεὶς οὖν

ὁ Ἄρπαγος εὐθύς τὸν υἱὸν ἔπεμψεν· Ἄστυάγης δὲ σφάζει καὶ ὀπτῆσαι τὸν παῖδα ἐκέλευσεν, ἵν' ὁ Ἄρπαγος τοῦτου τοῦ δειπνοῦ γεύσαιο, τὴν δὲ τοῦ παιδὸς κεφαλὴν καὶ χεῖρας καὶ πόδας εἰς κανοῦν ἐμβαλεῖν προσέταξεν. 4. Ἐπεὶ δ' Ἄρπαγος ἐδειπνησεν οὐδὲν ὑποπτέων, ἐκομισθῆ αὐτῷ τὸ κανοῦν· ἀποκαλυφθέντων δὲ τῶν ἔνδον ὄντων ἐξεπλάγη ὁ ἄθλιος πατήρ, τὴν δ' ὀργὴν ἀποκρυψάμενος ἀπηλλάγη.

160.

Dokończenie.

1. Ἄρπαγος μὲν οὖν οὕτως ἐκολάσθη, Κῦρος δ' εἰς Πέρσας τοῖς γονεῦσιν ἀπεπέμφθη· ἔπεισαν γὰρ οἱ μάγοι τὸν βασιλέα, οὐκέτι φοβητέον αὐτῷ εἶναι, μὴ Κῦρος τὸ δεύτερον ἄρξῃ, ἐπεὶ ἤρξεν ἤδη τῶν παίδων. 2. Μετὰ πολλὴν δὲ χρόνον Ἄρπαγος ἀπέστειλε κρύφα πρὸς Κῦρον γράμματα· ἐγεγράφει δὲ τάδε· „ὦ παῖ Καμβύσου, ἐὰν βούλῃ ἐμοὶ πείθεσθαι, οὐ μόνον τοὺς Πέρσας ἐλευθερώσεις, ἀλλὰ καὶ τῶν Μήδων ἄρξεις· ἀναπέπεικα γὰρ πολλοὺς καὶ εὐδοκίμους Μήδους τὰ σὰ φρονεῖν. Σκόπει, ὅσα ὑπ' ἐκείνου περιωβρίσμεθα. Τιμώρησαι οὖν τὸν ἡμᾶς ἡδικηκότα.“ 3. Κῦρος οὖν τῷ Ἄρπάγῳ πεισθεὶς μεγάλην στρατιὰν συνέλεξε καὶ ἐστρατεύσατο ἐπὶ τοὺς Μήδους. 4. Καὶ ὁ μὲν Ἄστυάγης ἐν τῇ μάχῃ νικηθεὶς τῆς ἀρχῆς κατεπαύθη, ὁ δὲ Κῦρος οὐ μόνον τῶν Μήδων ἐβασίλευσεν, ἀλλὰ καὶ πάσης τῆς Ἀσίας ὕστερον ἤρξε τοὺς Λυδοὺς καταστρεφάμενος καὶ ἄλλα πολλὰ ἔθνη.

Odmiana słów na μι.

161.

Praes. i impf. act. słowa δίδωμι.

1. Ἐσθλῷ ἀνδρὶ καὶ ἐσθλᾷ δίδωσι θεός. 2. Τῶν καλῶν ἀγαθῶν οὐδὲν ἄνευ πόνου οἱ θεοὶ διδῶσι τοῖς ἀνθρώποις. 3. Πάντες εὔχονται θεῷ τὰ μὲν κακὰ ἀπερθεῖν, τὰ δ' ἀγαθὰ

διδόναι. 4. Τίς ἂν φίλον προδιδόη; 5. Δίκας διδόντων οἱ τοὺς νόμους παραβαίνοντες. 6. Πόλις οὐ σωθήσεται, ἐὰν οἱ ἀδικοῦντες δίκας μὴ διδώσιν. 7. Χάριν ἀποδίδου τοῖς ἐθεργέταις, τοὺς γὰρ χάριν μὴ ἀποδιδόντας οἱ θεοὶ μισοῦσιν. 8. Κῦρος δῶρα τοῖς φίλοις διεδίδου πρὸς τὸν τρόπον ἐκάστου σκοπῶν καὶ ὅτου μάλιστα ὁρῶν ἕκαστον δεόμενον.

9. Θεοῦ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει φθόνος,
καὶ μὴ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει πόνος.

162.

Praes. i impf. act. słowa τίθημι.

1. Ἡ ἀρετὴ μόνη εὐδαίμονας τίθησι τοὺς ἀνθρώπους. 2. Μὴ τὸν πλοῦτον, ἀλλὰ τὴν ἀρετὴν πρώτην τίθετε. 3. Ἐντιθῶμεν τοῖς νέοις τῆς σοφίας ἔρωτα. 4. Παῖς πατέρα τιμῶν μάλιστ' ἂν εὐδαίμονα τιθεῖ. 5. Τοῖς νομοθέταις ὄνομά ἐστιν ἀπὸ τοῦ νόμου τιθέναι. 6. Οἱ τοὺς νόμους τιθέντες τοῖς τὴν πατρίδα προδιδούσι δίκην χαλεπωτάτην ἐπιτιθέασιν. 7. Ραδάμανθυς ἐν "Αἶδου κατ' ἀξίαν ἐκάστῳ δίκην ἐπετίθει. 8. Οἱ Ἕλληρες ἐν τῷ στόματι τῶν τετελευτηκότων ὀβολὸν ἐτίθεισαν, ναῦλον τοῦ Χάρωνος. 9. Οἱ Σκύθαι τοῖς τελευτήσασιν βασιλεῦσιν εἰς τοὺς τάφους ἐνετίθεισαν, ἃ αὐτοῖς ἐν τῷ βίῳ φίλτατα καὶ ἥδιστα ἦν.

33 163.

1. Bóg używa nam wszelakich dóbr, bądźmy Mu więc wdzięczni. 2. Ci, którzy się nie wywdzięczają (partic.) swoim dobroczyncom, są niesprawiedliwi. 3. U Persów karę ponosili niewdzięczni. 4. Prawodawcy państwowym nadają prawa. 5. Oby zawsze karę ponieśli ci, którzy prawa przekraczają. 6. Z pomiędzy dóbr kładźmy bogactwo na ostatniem miejscu, bogactwo bowiem niepewną jest posiadłością. 7. Nie tylko Hellenowie, lecz także barbarzyńcy, radząc się wyroczni, składali dary bogu delfickiemu. 8. Obyśmy się przyczynili do szczęścia naszych rodziców!

164.

Praes. i impf. act. slowa ἴημι.

1. Ὁ Νεῖλος ἐξήσιν εἰς τὴν θάλατταν ἑπτὰ στόμασιν.
2. Ὅτε οἱ θεοὶ τοῖς ἀνθρώποις ὀργίζονται, κακὰ αὐτοῖς ἐφιάσιν.
3. Μὴ ἀφίετε, ὦ νεανίαι, μηδένα καιρὸν τοῦ αἰέ τι προσμανθάνειν.
4. Ὡσπερ τὰ τόξα, οὕτω χρὴ καὶ τὰς ψυχὰς τοτὲ μὲν ἐντείνειν, τοτὲ δ' ἀνιέναι.
5. Τὰ καλὰ τῶν Ἑλλήνων ποιήματα πῶς ἂν βοῦλοῖτό τις ἀναγιννώσκων μὴ συνιείς ἑλληριστί;
6. Οἱ βάρβαροι οὐ συνίεσαν ἑλληριστί, διελέγοντο οὖν δι' ἑρμηνέων τοῖς Ἑλλησιν.
7. Μηδέποτε ἀφιῶμεν τοὺς φίλους ἐπὶ τῷ κέρδει.
8. Οἱ τοὺς ἀδελφοὺς παριέντες καὶ ἄλλους φίλους ζητοῦντες παραπλήσιοί εἰσι τοῖς τῆν ἑαυτῶν γῆν ἐῶσι, τὴν δ' ἄλλοτριαν γεωργοῦσιν.

165.

Praes. i impf. act. slowa ἴστημι.

1. Ἡ πενία τοὺς ἀνθρώπους πρὸς τὰς τέχνας δεινότερους καθίστησιν.
2. Οἱ ἰατροὶ τοὺς μὲν ἀσθενοῦντας ἀνιστᾶσιν ἐκ τῶν νόσων, τοὺς δὲ τελευτήσαντας οὐκ ἂν ἀνισταίεν.
3. Μὴ δίστη φίλους ἀγαθοὺς.
4. Οἱ κακοὶ χαίρουσι φίλους ἀγαθοὺς διστάντες.
5. Κῦρος κήρυκας πέμψας τοὺς Ἰωνας ἐπειράτο ἀπὸ Κροίσου ἀφιστάναι.
6. Οἱ Ἕλληνες τοὺς πολεμίους νικήσαντες τρόπαια ἴστασαν.
7. Μαρδόκιος δημοκρατίας εἰς τὰς τῶν Ἰώνων πόλεις καθίστη.
8. Λάκων τις ταχθεὶς ἔσχατος τοῦ χοροῦ ἐπέειθετο· πρὸς δὲ τὸν ἰστάντα τὸν χορὸν, „Ἐὐ γε,“ ἔφη, „ἔχει, ὅτι οὐχ οἱ τόποι τοὺς ἀνδρας, ἀλλ' οἱ ἀνδρες τοὺς τόπους ἐντίμους καθιστᾶσιν.“

166.

1. Rzeki częstokroć kilku ramionami uchodzą do morza.
2. Nie pomijajcie braci, szukając przyjaciół, najlepszymi bowiem przyjaciółmi są dla każdego bracia.
3. Nie należy żadnej spo-

sobności pomijać (do) wspomagania przyjaciół. 4. Persowie, nie umiejac po grecku, przez tłumaczy rozmawiali z Grekami. 5. Szczęście często czyni ludzi nierozsądnymi (comp.), nieszczęście zaś roztropniejszymi. 6. Umarłego nie wskrzesisz (opt. z *äv*). 7. Jeśliby ktoś dobrych przyjaciół poróżnił, czyż nie jest (człowiekiem) złym?

167.

Κύων και οἷς.

1. "Οτε τὰ ζῶα ἀνθρωπίνην φωνὴν ἀφλει, ἡ οἷς τῷ κυνὶ ἀμείνονος τροφῆς φθονοῦσα πρὸς τὸν δεσπότην „Οὐ συνίημι,“ ἔφη, „διὰ τί τὸν κύνα τῶν οἰῶν προτιμᾶς. 2. Ἑμῖν μὲν γὰρ ταῖς καὶ ἔριά σοι καὶ τυρὸν καὶ κρέας παρεχούσαις οὐδὲν δίδως, ὃ τι ἂν μὴ ἢ γῆ ἡμῖν διδῶ· τῷ δὲ κυνί, ὃς οὐδὲν τοιοῦτόν σοι παρέχει, μεταδίδως σίτου, ὄνπερ αὐτὸς ἔχεις, καὶ φύλακα ἡμῶν καθίστης.“ 3. Ὁ δὲ κύων ἀκούσας, „Ναὶ μὰ Δία,“ ἔφη, „δικαίως προτιμᾶ με καὶ φύλακα ὑμῶν καθίστησιν ὁ δεσπότης· ἐπεὶ ὑμεῖς γε, εἰ μὴ ἐγὼ προφυλάττοιμι ὑμᾶς, τοῖς λύκοις φόβον ἐντιθεῖς, οὐδ’ ἂν νέμεσθαι τολμῶτε φοβούμεναι, μὴ ὑπὸ λύκων ἀρπασθῆτε.“ 4. Οὕτω δὲ καὶ ἡ οἷς συνεχώρησε τὸν κύνα προτιμᾶσθαι.

168.

Aor. act. słowa δίδωμι.

1. Κάδμω ἔδωκε Ζεὺς γυναῖκα Ἀρμονίαν, Ἀφροδίτης καὶ Ἀρεως θυγατέρα. 2. Τῇ ψυχῇ τὸ σῶμα ἔδοσαν οἱ θεοί, ἵνα τὸ σῶμα τῇ ψυχῇ ὑπηρετοίη. 3. Δός μοι, ὦ θεός, ἀρετὴν ψυχῆς καὶ ἡσυχίαν βίου. 4. Τίς ἂν τῷ μαινομένῳ μάχαιραν εἰς χεῖρας δοίη; 5. Ὁμοίον ἐστὶ μαινομένῳ μάχαιραν δοῦναι καὶ πονηρῷ δόναμιν. 6. Ὅστις δυνατὸς ὦν χάριν ἀποδοῦναι μὴ ἀποδοίη, δικαίως ἂν ἀχάριστος κληθῆιη. 7. Φίλον δι’ ὀργὴν ἐν κακοῖς μὴ προδῶς. 8. Οἱ τοὺς φίλους προδόντες καὶ τὴν

πατρίδα ἂν προδοῖεν. 9. Μίνως καὶ Ῥαδάμανθυς τοὺς πονηροὺς καταδικασθέντας ταῖς Ἐρινύσι παραδόντες εἰς τὴν τῶν ἄσεβῶν χώραν ἐξέπεμπον.

169.

Aor. act. slōw τίθημι, ἵημι i slaby aor. slōwa ἵστημι.

1. Ζεὺς Ἐρμῆν κήρυκα ἑαυτοῦ καὶ τῶν οὐρανίων θεῶν ἔθηκεν. 2. Λυκοῦργος καὶ Σόλων νόμους ἔθεσαν, ὁ μὲν τοῖς Σπαρτιάταις, ὁ δὲ τοῖς Ἀθηναίοις. 3. Ῥᾶον ἐξ ἀγαθοῦ θεῖναι κακὸν ἢ ἐκ κακοῦ ἐσθλόν. 4. Ὁ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον εὐ διαθείς καὶ τὰ τῆς πόλεως πράγματα εὐ ἂν διαθείη. 5. Κῦρος ἀποδυνήσκων πρὸς τοὺς παῖδας ἔλεξε. „Τὸ ἐμὸν σῶμα, δταν τελευτήσω, μὴτ' ἐν χρυσῷ θῆτε μὴτ' ἐν ἀργύρῳ, ἀλλὰ τῇ γῆ ὡς τάχιστα ἀπόδοτε.“ 6. Ἀγαμέμνων Χρῆσην, τὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἱερέα, τὴν θυγατέρα λύσασθαι βουλόμενον, κακῶς ἀφῆκεν. 7. Ἡ Ἀττικὴ πρώτη τὴν ἐλάαν τοῖς ἀνθρώποις ἀνεῖναι λέγεται. 8. Ζεὺς κεραυνὸν εἰς τὴν γῆν διέστησεν. 9. Τὸν τετελευτηκότα οὐκ ἂν ἀναστήσειας.

10. Ἀφείς τὰ φανερά μὴ δίωκε τὰ φανῆ.

170.

Fut., perf. i plqurf. act. slōw δίδωμι, τίθημι, ἵημι; fut. slōwa ἵστημι.

1. Ὁ ἐσθλὸς ἀνὴρ οὔποτε τὸν φίλον προδώσει. 2. Ὁ νομοθέτης οὐ πρὸς τὸ κέρδος, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἀρετὴν βλέπων θῆσει τοὺς νόμους. 3. Οὐδέποτε ἐφήσομεν οὐδενὶ παρὰ τοὺς νόμους τι πράττειν. 4. Ξέρξης ἐπηγγέλατο τοῖς Ἀθηναίοις, εἰ συστρατεύσαιντο ἑαυτῷ, ἀναστήσειν τὰ ἱερά τὰ κεκαυμένα καὶ χρήματα δάσειν πολλὰ καὶ κυρλοὺς καταστήσειν αὐτοὺς τῆς Ἑλλάδος. 5. Οἱ νομοθέται τοῖς τὴν πατρίδα προδεδωκόσι θανάτου δίκην

ἐπιτεθείκασιν. 6. Φίλιππος ἐρωτώμενος, οὐστίνας μάλιστα φιλεῖ καὶ οὐστίνας μάλισταμισεῖ, „Τοὺς μέλλοντας“, ἔφη, „προδώσειν μάλιστα φιλῶ, τοὺς δ' ἤδη προοδεωκότας μάλιστα μισῶ.“ 7. Τὸν τοῦ πράττειν καιρὸν ἀφεικῶς μὴ αἰτιῶ τὴν τύχην.

171.

Περὶ Λαομέδοντος.

1. Ἀπόλλων καὶ Ποσειδῶν ἀνθρώποις εἰκασθέντες ἐπὶ μισθῷ ετείχισαν τὸ Πέργαμον. 2. Ἐπεὶ δ' αὐτοῖς Λαομέδων, ὁ τῆς Τροίας βασιλεύς, τὸν μισθὸν οὐκ ἀπέδωκεν, ὁ μὲν Ἀπόλλων λοιμὸν ἔπεμψε τῇ πόλει, ὁ δὲ Ποσειδῶν κῆτος ἐφῆκεν, ὃ τοὺς ἀνθρώπους συνήρπαζεν. 3. Χρησμῶν δὲ λεγόντων ἀπαλλαγὴν ἔσεσθαι τῶν συμφορῶν, ἐὰν προθῆ Λαομέδων Ἡσιόνην, τὴν αὐτοῦ θυγατέρα, βορὰν τῷ κῆτει, οὗτος προὔθηκε πρὸς τὰς πλησίον τῆς θαλάττης πέτρας ἀναθήσας αὐτήν. 4. Ἀκούσας δὲ ταῦτα Ἡρακλῆς ἐπηγγείλατο σώσειν αὐτήν, εἰ Λαομέδων δώσει αὐτῷ τοὺς ἵππους, οὓς ὁ Ζεὺς ἔδωκε πρὸς αὐτῷ. 5. Δόντος δὲ Λαομέδοντος πιστὰ Ἡρακλῆς κτείνας τὸ κῆτος Ἡσιόνην ἔσωσεν. 6. Ἐπεὶ δὲ Λαομέδων οὐκ ἐβούλετο τὸν μισθὸν ἀποδοῦναι, Ἡρακλῆς αὐτὸν τ' ἀπέκτεινε καὶ τὴν πόλιν ἐπόρθησεν.

172.

1. Przodkowie nasi przekazali nam wielką sławę, której nam strzedz należy. 2. Efialtēs zdradził Hellenów walczących w Termopilach. 3. Ten, który zdradził (partic.) ojczyznę, godzien jest śmierci. 4. Karę wymierzyć należy tym, którzy skrzywdzili państwo. 5. Kto własnym domem dobrze zarządza, ten i sprawami państwa będzie dobrze zarządzał. 6. Po bitwie pod Termopilami Hellenowie, porzuciwszy Artemisium, popłynęli ku Salaminie. 7. Wskrzесиć umarłego niemożliwą dla człowieka jest rzeczą.

173.

Praes. i impf. med. i pass. σλώω δίδωμι, τίθημι, ἴημι, ἴστημι.

1. Ἐκάστης ἡμέρας ἀναρίθμητα ἀγαθὰ ἡμῖν ὑπὸ τοῦ θεοῦ δίδονται. 2. Ἐν Ὀλυμπίᾳ τοῖς νικήσασιν ἐλάας στέφανοι ἐδίδοντο. 3. Τίθεται ὁμολογῶν, ὃς ἂν μὴ ἀποκρίνεται. 4. Ἐφῶδιον εἰς τὸ γῆρας ἀεὶ κατατίθεσο. 5. Πάντες ἐφίενται τῆς εὐδαιμονίας· καὶ ὁ μὲν ἐφίεται πλούτου, ὁ δὲ τιμῆς καὶ δόξης, ὁ δὲ σοφὸς μόνος σοφίας καὶ ἀρετῆς. 6. Οἱ Ἀθηναῖοι τοῖς μὲν Λακεδαιμονίοις ἐκόντες τὴν κατὰ γῆν ἡγεμονίαν ἀφεῖσαν, αὐτοὶ δὲ τῆς θαλασσοκρατίας ἐφίεντο. 7. Οἱ δικασταὶ ὑπὸ τῆς πόλεως καθίστανται, ἵνα οἱ ἀδικοῦντες δίκας δίδωσιν. 8. Καταλυθέντος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ὀλιγαρχίαι καθίσταντο ἐν ταῖς πλείσταις πόλεσιν.

174.

Aor. med. i pass. σλώω δίδωμι, τίθημι, ἴημι, ἴστημι.

1. Ἀλέξανδρος τῆς τῶν Θηβαίων πόλεως κρατήσας ἀπέδοτο τοὺς ἐλευθέρους πάντας πλὴν τῶν ἱερέων. 2. Ὁ νόμος λέγει ὃ μὴ κατέθου, μὴ λάμβανε. 3. Ἀλέξανδρος παρακαλούμενος ὑπὸ τῶν φίλων νυκτὸς ἐπιθέσθαι τοῖς πολεμίοις, „Οὐ βασιλικόν,“ ἔφη, „τὸ κλέπτειν τὴν νίκην.“ 4. Αἰσχρόν ἐστιν ἐν ταῖς συμφοραῖς τοὺς φίλους προέσθαι. 5. Οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Πειραιᾶ ἐμπόριον ἐν μέσῳ τῆς Ἑλλάδος κατεστήσαντο. 6. Ζεὺς ὑπὸ τῆς μητρὸς κλαπείς καὶ εἰς τὴν Κρήτην ἐκτεθεὶς ὑπ' αἰγὸς ἀνατραφῆναι λέγεται. 7. Ὑπὸ Λυσάνδρου τοῦ Σπαρτιάτου ἐν Ἀθήναις τριάκοντα τύραννοι κατεστάθησαν. 8. Ὁ στρατηγὸς ἐφοβεῖτο, μὴ ὑπὸ τῶν συμμάχων ἐν τῇ μάχῃ προεθελή. 9. Ὡς μέγα τὸ μικρόν ἐστιν ἐν καιρῷ δοθέν.

Παῖς ψεύστης.

1. Παῖς τις πρόβατα ἔνεμεν. 2. Τοῖς δὲ γεωργοῖς φόβον ἐνθεῖναι βουλόμενος ἐπεβόησε· „Βοηθεῖτε, ἐπέγεσθε· λύκοι γὰρ τοῖς προβάτοις ἐπιτίθενται.“ 3. Οἱ δ' ἐκ τῆς κώμης ἰέμενοι, ἵνα βοηθοῖεν, τοῦτον εὖρισκον ψευδόμενον. 4. Τοῦτο δὲ ποιήσαντος αὐτοῦ πολλάκις, τὸ τελευταῖον τῇ ἀληθείᾳ λύκοι τῇ ἀγέλῃ ἐπέθεντο. 5. Μάτην οὖν ἐβόησεν ὁ παῖς· ἐκεῖνοι γὰρ νομίζοντες αὐτὸν παίζειν κατὰ τὸ ἔθος, οὐκ ἐβοήθησαν. 6. Οἱ δὲ λύκοι οὐδενὸς κωλύοντος τὰ τε πρόβατα καὶ αὐτὸν τὸν παῖδα διέφθειραν.

7. Ὁ ψεύστης καὶ ἀληθῆ λέγων οὐ πιστεύεται.

1. Lacedemończycy, pokonawszy Messeńczyków, wielu z pomiędzy nich albo zabili albo w niewolę zaprzędali. 2. Są prawa niepisane, które nie przez ludzi, lecz przez Boga zostały nam dane. 3. Wilki napadają często nie tylko na owce, lecz także na ludzi. 4. Sprawiedliwy sędzia nie wyda (opt. aor. z *αν*) wyroku wbrew prawom. 5. Któżby opuścił przyjaciela w nieszczęściu? 6. Nie pożądamy rzeczy niemożliwych! 7. Wojsko nasze poszło w rozsypkę, zostało bowiem podczas bitwy przez sprzymierzeńców opuszczone. 8. (Ludzie) powołani do władzy powinni być jej godnymi.

Fut., perf. i plqurf. med. i pass. słów *δίδωμι*,
τίθημι, *ἵημι*.

1. Ὁ δίκαιος κριτῆς περὶ τῶν αὐτῶν ἀεὶ τὴν αὐτὴν ψῆφον θήσεται. 2. Ἵπ' ἀδίκου ἀνδρὸς οὐποτε νόμοι δίκαιοι τεθήσονται. 3. Εὖχεσθε καὶ δοθήσεται ἡμῖν. 4. Πυθαγόρας ἔλεγε τοῖς ἀνθρώποις δύο τάδε ὑπὸ τῶν θεῶν δεδόσθαι κάλλιστα·

τό τε ἀληθεύειν καὶ τὸ εὐεργετεῖν. 5. Οἱ Λακεδαιμόνιοι πολλὸν χρόνον ἐφύλαττον τοὺς ὑπὸ Λυκούργου τεθειμένους νόμους. 6. Οὐκ ἐβούλεσθε, ὦ πολῖται, τοῖς πράγμασι προσέχειν τὸν νοῦν, νῦν δὲ πάντα ἀφείται. 7. Δημοσοφένης ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἔλεξεν· „Εἰ προησόμεθα, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὥσπερ πολλὰ ἤδη προείμεθα, καὶ τοὺς Ὀλυνθίους, τί Φίλιππον κωλύσει βαδίζειν, ὅποι βούλεται;“ 8. Παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις τὸ τρίτον μέρος τῆς χώρας ἐδέδοτο τοῖς ἱερεῦσιν.

178.

Nieprzechodnie formy słowa ἴστημι.

1. Θεὸς τοῖς ἀργοῦσιν οὐ παρίσταται. 2. Δαρείου τελευτήσαντος εἰς τὴν ἀρχὴν Ἀρταξέρξης κατέστη. 3. Αἱ Ἰωνικαὶ πόλεις, τὸ ἀρχαῖον Τισσαφέρνει ὑπὸ βασιλέως δεδομένα, ἀπέστησαν πρὸς Κῦρον πᾶσαι πλὴν Μιλήτου. 4. Οἱ σύμμαχοι ἀποστάντες πρὸς τοὺς πολεμίους κακῶς ἐποιοῦν τὴν ἡμετέραν χώραν. 5. Διογένης ὑπ' Ἀλεξάνδρου ἐρωτηθεὶς, εἴ τινος δέοιτο, ἀπεκρίνατο· „Μικρὸν ἀπὸ τοῦ ἡλίου μετάστηθι.“ 6. Τάνταλος, ὡς λέγουσιν, αἰεὶ διψῶν ἐν τῇ τοῦ Ἐΐδου λίμνῃ ἔστηκεν. 7. Κούφως φέρειν δεῖ τὰς παρεστῶσας τύχας. 8. Τὸ πρῶτον μὲν Δήλος ἡ νῆσος ἦν πλανωμένη· Ποσειδῶνος δὲ λέξαντος· „Στήθι, ὦ νῆσε,“ αὐτίκα ὄπέστη.
9. Πρὸς τὴν ἀνάγκην οὐδ' Ἄρης ἀνθίσταται.

179.

Σόλων καὶ Πεισίστρατος.

1. Σόλων τὴν πολιτείαν καταστήσας ἀπεδήμησεν. 2. Ἀκούσας δὲ τοὺς μὲν πολίτας πάλιν στασιάζειν, τὸν δὲ Πεισίστρατον ἐφλεσθαι τῆς τυραννίδος, ὡς τάχιστα εἰς τὰς Ἀθήνας ἐπανέρχεται καὶ κατὰ δύναμιν ἀνθίσταται αὐτῷ. 3. Τότε δὲ Πεισίστρατος, αὐτὸς ποτε ἑαυτὸν καταικίσας, ἤκεν εἰς τὴν ἀγορὰν

ὡς ἐκπεφευγῶς τοὺς ἐχθροὺς καὶ ἔπειθε τὸν δῆμον φυλακὴν τοῦ σώματος ἐαντῶ δοῦναι. 4. Καὶ ὁ Σόλων ἀναστὰς ὑπέθετο μὲν μὴ προσέθαι τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ' οὐκ ἔπεισε τὸν δῆμον. 5. Ὁ δὲ Πεισίστρατος, ἐπεὶ αὐτῶ ἡ φυλακὴ ἐδόθη, εἰς ἀρχὴν κατασταθεὶς οὐ μόνον τὸν Σόλωνα οὐδὲν ἠδίκησεν, ἀλλὰ καὶ τοὺς νόμους αὐτοῦ ἐφύλαττεν. 6. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ νομοθέτου οἱ νόμοι μετετέθησαν.

37 180.

1. Niesprawiedliwi mężowie nie nadadzą nigdy sprawiedliwych praw państwu. 2. Wiele już dobrodziejstw przez Boga zostało nam udzielonych i wiele jeszcze zostanie udzielonych, jeśli (ἐάν) Go prosić będziemy. 3. Ktoby przyjaciela opuścił, ten także ojczyznę w nieszczęściach opuści. 4. Mąż zły i niesprawiedliwy nie zostanie obrany naczelnikiem państwa. 5. Nieszczęśliwym należy śpieszyć z pomocą. 6. Egipcyan, którzy od Persów odpadli (part.), podbił na nowo król Daryusz. 7. Perykles przez lat trzydzieści stał na czele państwa ateńskiego. 8. Mówią, że Tantalus, wiecznie pragnąc, stoi w jeziorze podziemia. 178₆

Inne słowa na μι klasy pierwszej.

181.

Ὁνίνημι, πίμπλημι, πίμπροημι, φημί.

1. Τὸ δίκαιον μέγα ὀνίνησι τοὺς ἀνθρώπους. 2. Θεμιστοκλῆς ἐν τοῖς πρὸς τοὺς Πέρσας πολέμοις τὴν μὲν πατρίδα μέγιστα ὤνησεν, αὐτὸς δ' οὐ μόνον οὐδὲν ὤνητο, ἀλλὰ καὶ φεύγειν ἠναγκάσθη ὑπὸ τῶν πολιτῶν. 3. Ἡ κακία ἐνέπλησε τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων λύπης καὶ μεταμελείας. 4. Ἀλέξανδρος τὰ ἐν Περσепόλει βασιλεία ἐνέπρησε τιμωρούμενος ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων· καὶ τὰ ἐκείνων γὰρ ἱερὰ καὶ πόλεις ἐνεπρήσθησάν ποτε ὑπὸ τῶν Περσῶν. 5. Μὴ παιδί μάχαιραν, ἢ παροιμία φησίν. 6. Ἀπλὴν φασιν εἶναι τὴν τῆς ἀληθείας

ὁδόν. 7. Τὴν μέσσην ὁδὸν ἀρίστην εἶναι ἀπαντές φαμεν. 8. Θα-
 λῆς οὐδὲν ἔφη τὸν θάνατον διαφέρειν τοῦ ζῆν· „Σὺ οὖν,“ ἔφη
 τις, „διὰ τί οὐκ ἀποθνήσκεις;“ „Ὅτι,“ ἔφη, „οὐδὲν διαφέρει.“
 9. Τοὺς ἐν τῷ πολέμῳ καλῶς ἀποθνήσκοντας οὐδεὶς ἂν ἤτη-
 θῆναι φήσειε δικαίως· τὴν γὰρ δουλείαν φεύγοντες εὐκλεῆ θά-
 νατον αἰροῦνται.

182.

*Αγαμαι, δύναιμαι, ἐπίσταμαι, κρέμαμαι.

1. Τὸ ψεῦδος οὐ δύνασαι ἀληθές ποιεῖν. 2. Πολλοὶ ῥᾶσιν
 τῶν πολεμίων ἢ τῶν ἡδονῶν κρατεῖν δύνανται. 3. Ἀνὴρ δίκαιός
 ἐστίν, ὅστις ἀδικεῖν δυνάμενος μὴ βούλεται. 4. Τί συμφέρει
 τοῖς ἀνθρώποις τὸ πλουτεῖν, ἐὰν μὴ ἐπίστωνται τῷ πλούτῳ
 χρῆσθαι; 5. Τὰς τῆς τύχης μεταβολὰς ἐπίστω γενναίως φέρειν.
 6. Τὸ χρυσομάλλον ἐν Κόλχοις κρεμύμενον Ἰάσων ἤρπασεν
 ἀποκτείνας τὸν δράκοντα, ὃς αὐτὸ ἐφύλαττεν. 7. Οἱ Κύρω
 ὀμιλοῦντες πάντες ἀγασθῆναι αὐτοῦ τὸν τρόπον λέγονται.
 8. Μετὰ τὴν Τισσαφέρουσι προδοσίαν Ξενοφῶν, τῶν στρατη-
 γῶν ὅσοι σῶσι ἦσαν, συλλέξας ἔφη· „Τὰτα δὲ πάντες ἐπιστά-
 μεθα, ὅτι βασιλεὺς καὶ Τισσαφέρουσι, οὓς μὲν ἐδυνήθησαν ἡμῶν,
 ἀπέκτειναν, τοῖς δ' ἄλλοις ἐπιβουλεύουσιν, ὅπως, ἐὰν δύνωνται,
 διαφθείρωσιν αὐτούς· ἀλλ' εἴ ἐπίστασθε, ὅτι τὸ στράτευμα
 μέγα ὠφελῆσαι δυνήσεσθε, εἰ ἐπιμελήσεσθε, ὅπως ἀντὶ τῶν
 τελευτησάντων ὡς τάχιστα στρατηγοὶ κατασταθήσονται.“

9. Οὐκ ἂν δύναιο μὴ πονῶν εὐδαιμονεῖν.

183.

Περὶ Ἀβδηριτῶν.

1. Ἀβδηρίτης τις Ἀθηναίῳ ξήτορι συνέστησε τὸν υἱόν.
 2. Οὐ πολλῷ δ' ὕστερον ὁ υἱὸς ἐμπλησθεὶς φρονήματος πρὸς
 τὸν πατέρα ἔγραψε τάδε· „Ἀγάσθητι, ὦ πάτερ, ἐμοῦ τὴν σο-

φίαν. 3. Ἐπίσιω γὰρ ἔμπειρον ἤδη μ' εἶναι πάσης τῆς ῥητορικῆς καὶ δύνασθαι μακροτάτους καὶ σοφωτάτους λόγους συνθεῖναι. 4. Νῆ Δία, ἄξιός ἄν εἴην τῆς πόλεως προστῆναι· οἱ γὰρ πολῖται πόλλ' ἂν ὄναιντο τῆς ἐμῆς τέχνης.“ 5. Ταῦτα δὲ γράψας προσέθηκε καὶ τάδε· „Ἐὔχομαί σε, ὦ πάτερ, τὴν πατριδα προδώσειν καὶ δίκην τῆς προδοσίας φεύγειν, ἵνα παραστάς σοι τὴν ἐμὴν τέχνην ἐκφήναι δύνωμαι.“

6. Ἀβδηρίτη τις ἀπαντήσας ἔλεξεν· „Ὀν παρὰ σου ἐκτησάμην δοῦλον, ἐτελεύτησεν.“ 7. Ὁ δέ, „μὰ τοὺς θεούς,“ ἔφη, οὐκ ἠπιστάμην, ὅτι δύναιτο τελευτῆσαι· παρ' ἐμοὶ γὰρ ὅτ' ἦν, οὐδὲν τοιοῦτον ἐποίησεν.“

8. Ἀβδηρίτης τις ἑταῖρον νοσοῦντα ἐπισκοπούμενος ἠρώτα περὶ τῆς νόσου. 9. Τοῦ δ' ἀποκρίνασθαι οὐ δυναμένου ὀργισθεὶς ἔλεξεν· „Ἐλπίζω καὶ ἐγὼ νοσήσειν καὶ ἀποκρίνασθαι σοι ἐπισκοπούμένω μὴ δυνήσεσθαι.“

38 184.

1. Sokrates wielce się przysłużył ojczyźnie, zachęcając obywateli do cnoty. 2. Temistokles żadnej (dla siebie) nie odniósł korzyści ze zwycięstwa pod Salaminą. 3. Nieprzyjaciele, wpadłszy do kraju, napełnili obywateli trwogą i rozpaczą. 4. Xerxes rozkazał wojsku spalić Ateny. 5. Herakles, jak mówią, był synem Zeusa. 6. Któżby twierdził, że bogactwo pewniejszą jest posiadłością niż cnota? 7. Chcieliśmy wam pomóc, przyjaciele, lecz nie mogliśmy (aor.). 8. Nie wszyscy ludzie umieją używać bogactwa. 9. Podziwiałcie (aor.) i naśladujcie, młodzieńcy, wielkie przodków czyny.

185.

Ἐστάναι, τεθνάναι, δεδιέναι.

1. Διογένηι ἐν ἀγορᾷ ἀριστῶντι οἱ περιεστῶτες συνεχῆς ἔλεγον· „Κύον, κύον.“ Ὁ δέ, „Ἵμεῖς,“ ἔφη, „κύνες ἐστέ, οἱ με ἀριστῶντα περιέστατε.“ 2. Ὅστις ἂν πόλεως προεστάναι βούλη-

ται, πρότερον τῆς ἰδίας οἰκίας εἶ προεσιτάτω. 3. Τῷ Μίνω ἐν Ἄιδου καθέζομένῳ ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ κρῖνοντι τοὺς τεθνεῶτας αἱ Ἐρινύες παρεστᾶσιν. 4. Οἱ Ἀθηναῖοι πολὺν χρόνον τῆς Ἑλλάδος προέεστασαν. 5. Οὐ τεθναῖσιν οἱ ὑπὲρ τῆς πατρίδος τελευτήσαντες, ἀλλ' ἐν ταῖς τῶν μακάρων νήσοις διαγεῖν λέγονται. 6. Οἱ πολλοὶ τὸν θάνατον δεδίασιν οἰόμενοι μέγιστον κακὸν εἶναι τὸ τεθνάσαι, ἀλλ' οὐ δέδιδε τὸν θάνατον ὁ ἀγαθὸς καὶ σοφὸς ἀνὴρ. 7. Πολλοὶ τῶν Ἀθηναίων δεδιότες τὴν τῶν τριάκοντα ὕβριν εἰς Μέγαρα καὶ Θήβας ἔφυγον.

8. Κούφως φέρειν δεῖ τὰς παρεστῶσας τύχας.

186.

Οἶδα.

1. Οὐδείς τὸ μέλλον οἶδε πλὴν θεοῦ. 2. Σωκράτης ἔλεγεν, ὅτι τοῖς θεοῖς εὐχεσθαι δεῖ ἀπλῶς τὰγαθὰ διδόναι. „Ἡμεῖς μὲν γάρ,“ ἔφη, „οὐ σαφῶς ἴσμεν, ὅποια ἀγαθὰ ἐστίν, οἱ δὲ θεοὶ ἴσασιν.“ 3. Χάριν ἴσθι τοῖς γονεῦσι καὶ τοῖς εὐεργέταις. 4. Πολλοὶ ἀνθρώποι οἴονται μὲν τι εἰδέναι, ἴσασιν δ' ἢ ὀλίγα ἢ οὐδέν. 5. Σωκράτης θανάτου κριθεὶς τοὺς ἐταίρους ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου αὐτὸν ἐκκλέψαι βουλομένους ἠρώτησεν, εἴ που εἰδείεν τι χωρίον ἔξω τῆς Ἀττικῆς, ἐνθα οὐ προσβατὸν θανάτῳ. 6. Ζηλοῦτε μὴ τοὺς πλεῖστα κεκτημένους, ἀλλὰ τοὺς μηδὲν κακὸν αὐτοῖς συνειδόμενους. 7. Δημοσθένους πρὸς κλέπτην λέξαντα. „Οὐκ ἤδεις, ὅτι σὸν ἐστίν,“ „ἀλλ' ὅτι,“ ἔφη, „σὸν οὐκ ἐστίν, ἤδεις,“ 8. Ἀγαθοῦ ἀνδρός ἐστίν ὠφελεῖν τοὺς φίλους, καὶ εἰ μηδεὶς μέλλοι εἴσεσθαι.

9. Ὁ χρήσιμ' εἰδώς, οὐχ ὁ πόλλ' εἰδώς σοφός.

187.

Περὶ Σωκράτους.

1. Σωκράτης ἀκούσας, ὅτι ὑπὸ τοῦ ἐν Δελφοῖς θεοῦ πάντων ἀνθρώπων σοφώτατος ἐκρίθη, ἐνεθυμεῖτο, τί ποτε λέγοι

ὁ θεός· συνήδει γὰρ αὐτῷ οὐδὲν σοφὸς ὢν. 2. Καὶ πολὺν μὲν χρόνον ἠπόρει, εἶτα δ' ἐπὶ ζήτησιν τοιαύτην ἐτράπετο. 3. Ἀναζητήσας τινὰ τῶν δοκοῦντων σοφία χρῆσθαι, διελέγετο αὐτῷ, ὅπως, εἰ δύναιτο, ἐλέγξειε τὸ μαντεῖον· ᾧετο γὰρ σοφώτερον αὐτοῦ εἶναι τοῦτον τὸν ἄνδρα. 4. Διαλεγόμενος δ' αὐτῷ ἠπιστήθη, ὅτι οὗτος ὁ ἀνὴρ ἐδόκει μὲν εἶναι σοφὸς ἄλλοις τε πολλοῖς ἀνθρώποις καὶ μάλιστα ἑαυτῷ, ἦν δ' οὐ. 5. Καὶ ἔπειτα ἐπειράτο ὁ Σωκράτης δηλοῦν, ὅτι οἷοιτο μὲν ὁ ἀνὴρ εἰδέναι τι, εἰδείη δ' οὐ· ἀπήχθετο οὖν καὶ τούτῳ καὶ πολλοῖς τῶν παρόντων. 6. Ἐπεὶ δὲ καὶ πρὸς ἄλλους διαλεγόμενος τοὺς εἰδέναι τι δοκοῦντας ταῦτα ἔπασχεν, ἐπίστευε τούτων γε πάντων σοφώτερος εἶναι· ἃ γὰρ οὐκ ᾔδει, οὐδ' ᾧετο εἰδέναι.

188.

1. Orfeusza, jak powiadają, także po śmierci otaczają w podziemiu dusze umarłych, słuchając jego głosu. 2. Lepiej umrzeć, niż źle żyć. 3. Solona jest to prawo: nie mów źle o umarłych. 4. Tylko ludzie źli i niesprawiedliwi lękają się śmierci. 5. Trudno wszystko wiedzieć. 6. Wszyscy wiemy, że umrzeć musimy, lecz nikt z nas nie wie godziny śmierci. 7. Edyp nie wiedział, że zabił własnego ojca. 8. Szczęśliwy, kto się do niczego złego nie poczuwa. 9. Sprawiedliwy mąż będzie się zawsze do wdzięczności poczuwał względem swoich dobroczyńców.

189.

Εἰ μί, χρῆ.

1. Θεὸς ἔστι καὶ ἦν καὶ ἔσται. 2. Οἱ Λάκωνες τρεῖς χοροὺς ἤγρον ἐν ταῖς ἑορταῖς· καὶ ὁ μὲν τῶν γερόντων ᾔδεν· „ἡμεῖς μὲν ἤμεν,“ ὁ δὲ τῶν ἀνδρῶν· „ἡμεῖς δὲ γ' ἐσμέν,“ ὁ δὲ τῶν παιδῶν· „ἡμεῖς δὲ γ' ἐσόμεθα.“ 3. Μὴ λέγε, τίς ἦσθα πρότερον, ἀλλὰ νῦν τίς εἶ. 4. Ἐὰν ἦς φιλομαθῆς, ἔσει πολυμαθῆς. 5. Φίλος φίλω ἀτυχοῦντι παρέστω. 6. Σύνεστε τοῖς

- ἀγαθοῖς, μήποτε δὲ συνείητε τοῖς κακοῖς. 7. Χρῆν σιγᾶν ἢ φρο-
 νημα λέγειν. 8. Σωκράτης ἐνόμιζε πρὸ πάντων χρῆναι τοὺς
 ἀνθρώπους σωφροσύνην κτήσασθαι. 9. Τοὺς γονεῖς τιμᾶν χρεῶν.
 10. εἶναι δίκαιος, μὴ δοκεῖν εἶναι βούλον.
 11. Βίαις παρουσίας οὐδὲν ἰσχύει νόμος.

190.

Εἶμι.

1. Ἀγαθὸς ἀνὴρ οὐ παρέσται τοῖς τῶν κακῶν λόγοις,
 ἐξὸν ἀπιέναι. 2. Ἀγγελάντων τῶν ἐπισκόπων, ὅτι οἱ πολέ-
 μοι προσίαςιν, ὁ στρατηγὸς ἔταξε τοὺς στρατιώτας καὶ παρῶ-
 ξυνεν ἐπὶ τὴν μάχην. 3. Κέρβερος, ὁ ἐν Ἄιδου κῶν, ἡμερος
 μὲν ἦν, ὁπότε τις εἰσίοι, ἐξιέναι δ' οὐδένα εἶα. 4. Ἐγωγε μετὰ
 φίλου ἐταίρου κᾶν διὰ πυρὸς ἴοιμι. 5. Πράττετε, ἂ δεῖ, τὰ δὲ
 πράγματα ἴτω, ὅπη τῷ θεῷ φίλον. 6. Τὸν ἐπιόντα πόλεμον
 χρῆ πάντας ἀμύνασθαι. 7. Ἡ ψυχὴ οὔτε παρούσα ὀραῖται οὔτ'
 ἀπιούσα. 8. Δημήτηρ μετὰ λαμπάδων νυκτὸς τε καὶ ἡμέρας
 κατὰ πᾶσαν τὴν γῆν περιηγεῖ ζητοῦσα Περσεφόνην τὴν θυγα-
 τέρα, ὑφ' Ἄιδου ἀρπασθεῖσαν. 9. Οἱ πολέμοι ἤδη ἐπῆσαν,
 οἱ δ' ἡμέτεροι σύμμαχοι οὐκέτι παρήσαν.

191.

α) Κῦρος μένει παρὰ τῷ πάππῳ.

1. Ἐπεὶ ἡ Μανδάνη παρεσκευάζετο, ὡς ἀπιούσα πάλιν
 πρὸς τὸν ἄνδρα Καμβύσην, ὁ Ἀστυάγης ἔλεγε πρὸς τὸν παῖδα
 αὐτῆς Κῦρον· „ὦ παῖ, ἐὰν μένης παρ' ἐμοί, πρῶτον μὲν,
 ὅταν βούλη εἰσιέναι ὡς ἐμέ, ἐπὶ σοὶ ἔσται καὶ χάριν σοι εἶσο-
 μαι, ὅσω ἂν πλεονάκεις εἰσῆς ὡς ἐμέ. 2. Ἐπειτα δ' ἵπποις
 τοῖς ἐμοῖς χρήση καὶ ὅταν ἀπίης, ἔχων ἄπει, οὗς ἂν αὐτὸς
 ἐθέλης ἵππους. 3. Ἐπειτα τὰ ἐν τῷ παραδείσῳ θηρία δίδωμι
 σοι, ἂ σὺ διώξῃ, ὁπότεν ἐπιθυμῆς θηρᾶν, καὶ ἄλλα, ὅποσα ἂν
 βούλη, λέγων πρὸς ἐμὲ οὐκ ἀτυχήσεις.“ 4. Καὶ ὁ Κῦρος ἔμεινεν.

✓ b) Φιλόξενος καὶ Διονύσιος.

1. Ἐπεὶ Φιλόξενος τῶν τοῦ Διονυσίου ποιημάτων κατεγέλασεν, οὗτος ὀργισθεὶς, „Εἰς τὸ δεσμοτήριον,“ ἔφη, „ἴθι.“
 2. Ὁ δ' ἀπήει. 3. Ἐπεὶ δὲ τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ πάλιν εἰς ἀκρόασιν τῶν ποιημάτων ἐκλήθη, ὀλίγον χρόνον μείνας ἀνέστη ὡς ἀπιών. 4. Ἐρωτήσαντος δὲ τοῦ Διονυσίου· „Ποῖ δὲ σὺ νῦν εἶ,“ οὗτος „Εἰς τὸ δεσμοτήριον,“ ἔφη, „εἰμι.“

40 192.

1. Jeśli chcesz być dobrym, uwierz wprzód, że jesteś złym.
 2. Gdyby wszyscy ludzie byli sprawiedliwi, nie potrzebowaliby ani sędziów, ani praw.
 3. Byliśmy kiedyś szczęśliwi, teraz jednak jesteśmy bardzo nieszczęśliwi.
 4. Nie będzie mądrym, kto się uczyć nie chce (conī. z *āv*).
 5. Idź, synu, i bądź szczęśliwym.
 6. Sokrates nie chciał wyjść z kraju, mówiąc, że wszędzie tym samym pozostanie (będzie).
 7. Cyrus przychodził do swojego dziadka, kiedy chciał; było mu bowiem wolno.
 8. Choćbym (*κᾶν* z conī.) musiał umrzeć (inf. perf.), nie zdradzę przyjaciela.

193.

Κάθημαι, κείμαι.

1. Ἐν Ἄιδου ἐκάθηντο δικασταὶ ὄδο, Μίνως τε καὶ Ῥαδάμανθυς, τὰς τῶν τεθνεώτων ψυχὰς κρινόντες. 2. Οἱ πολέμιοι κακῶς ποιοῦσι τὴν ἡμετέραν χώραν· ἡμεῖς δέ, ὦ πολῖται, τί καθήμεθα; 3. Ὀδυσσεὺς πρὸς Θερασίτην ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ θορυβοῦντα, „Κάθησο,“ ἔφη, „ὦ ἄνθρωπε, καὶ ἄκουσον τῶν ἄλλων, οἳ σου ἀμείνους εἰσίν.“ 4. Ἡ Μεσοποταμία ἀπὸ τοῦ κείσθαι μεταξὺ Εὐφράτου καὶ Τίγρητος ὠνόμασται. 5. Τὸ μηδὲν ἀμαρτάνειν ἔξω τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως κείται. 6. Ἐν τῷ τῶν τριακοσίων τάφῳ τάδε ἦν γεγραμμένα· „ὦ ξένε, ἀγγειλον Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῆδε κείμεθα τοῖς ἐκείνων ῥήμασι

πειθόμενοι.“ 7. Κροῖσος ἀπέπεμψεν εἰς Δελφοὺς μεγάλους κρατήρας δύο, ὧν ὁ μὲν χρυσοῦς ἔκειτο ἐπὶ δεξιᾷ εἰσιόντι εἰς τὸ ἱερόν, ὁ δ' ἀργυροῦς ἐπ' ἀριστερᾷ.

194.

Περὶ τοῦ Διὸς ξοάνου τοῦ ἐν τῇ Ὀλυμπίᾳ.

1. Ἡ Ὀλυμπία ἢ ἐν τῇ Πισάτιδι κειμένη ἔνδοξος ἦν διὰ τὸν ἀγῶνα τὸν Ὀλυμπιακὸν καὶ διὰ τὸ τοῦ Διὸς ἱερόν, πολλοῖς καὶ τιμίοις ἀναθήμασι κεκοσμημένον, ἅπερ ἐκ πάσης ἀνετίθετο τῆς Ἑλλάδος. 2. Μέγιστον δὲ ιούτων ἦν τὸ τοῦ Διὸς ξόανον, ὃ ἐποίει Φειδίας ὁ Ἀθηναῖος· σχεδόν τι γὰρ ἦπτετο τῇ κορυφῇ τῆς ὀροφῆς, εἰ καὶ ὁ τεχνίτης καθήμενον ἐποίησατο τὸν θεόν. 3. Κάθηται μὲν οὖν ὁ Ζεὺς ἐπὶ θρόνῳ μεγαλοπρεπεῖ, στέφανος δ' ἐπίκειται τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ. 4. Καὶ ἐν μὲν τῇ δεξιᾷ φέρει Νίκην ἐξ ἐλέφαντος καὶ χρυσοῦ, τῇ δ' ἀριστερᾷ ἔνεστι σκῆπτρον παντοίοις μετάλλοις κεκοσμημένον. 5. Ὁ δ' ὄρνις ὁ ἐπὶ τῷ σκῆπτρῳ καθήμενός ἐστιν ὁ αἰτός. 6. Ὁ δὲ θρόνος ποικίλος μὲν χρυσῷ καὶ λίθοις, ποικίλος δὲ καὶ ἐλέφαντι ἐστιν.

195.

Aorysty mocne bez spójkí.

α) ἔβην, ἔφθην, ἀπ-έδραν, ἐπριάμην.

1. Κῦρος μέγα στρατεύμα συλλέξας εἰς Ἀσίαν ἀνέβη πολέμῳ τῷ ἀδελφῷ περὶ τῆς ἀρχῆς. 2. Κροῖσῳ μαντευομένῳ περὶ τοῦ πρὸς τὸν Κῦρον πολέμου χρησμὸν ἔδωκεν Ἀπόλλων· „Κροῖσος ἄλυν διαβάς μεγάλην ἀρχὴν καταλύσει.“ 3. Δημοσθένης συνεβούλευε τοῖς Ἀθηναίοις μὴ ξένους ἐπὶ τὸν πόλεμον ἐκπέμψαι, ἀλλ' αὐτοὺς εἰς τὰς ναῦς ἐμβῆναι. 4. Οὐδεις ἔφθην τὸν Κῦρον εὐεργετήσας τοὺς φίλους. 5. Οἱ ἡμέτεροι στρατιῶται ἔφθασαν τοὺς πολεμίους τὸν ποταμὸν διαβάντες. 6. Κρίτων ἤκεν εἰς δεσμωτήριον πρὸς Σωκράτην καὶ ἔπειθεν αὐτὸν ἀπο-

δρᾶναι, ἀλλ' οὐκ ἔπεισεν. 7. Διογένην ὁ δοῦλος ἀπέδρα. Προ-
 τρεπόντων δέ τινων ζητεῖν αὐτόν, „Αἰσχρὸν (ἂν) εἶη,“ ἔφη, „δοῦ-
 λον μὴ δεῖσθαι Διογένους, Διογένην δὲ δούλου.“ 8. Χρήματα
 ἔστι κτήσασθαι, δόξαν δὲ χρημάτων οὐ ῥᾶδιον πρῆσθαι.

196.

b) ἔγνω ν, ἐάλων, ἐβίω ν, ἔφυν, ἔδυν.

1. Ἄνθρωπος ὀργιζόμενος οὐδὲν ἂν εὖ γνοίη. 2. Ἐν Δελ-
 φοῖς ἦν γεγραμμένα πρὸς τῷ ἱερῷ τὸ „Γνωθι σαυτὸν“ καὶ τὸ
 „Μηδὲν ἄγαν.“ 3. Ἐαυτὸν γινῶναι χαλεπώτατόν ἐστιν· ὀλίγοι
 δ' εἰσὶν οἱ ἑαυτοῦς γνόντες. 4. Σύγγνωτε τοῖς ἁμαρτάνουσι ν.
 5. Ἡ Καρχηδὼν καὶ ἡ Κόρινθος τῷ αὐτῷ ἔτει ἐάλωσαν ὑπὸ
 τῶν Ῥωμαίων. 6. Τῷ δεκάτῳ τῆς πολιορκίας ἔτει Ἴλιον ὑπὸ
 τῶν Ἀχαιῶν ἀλῶναι λέγεται. 7. Σιμωνίδης ἐρωτηθεὶς, πόσον
 χρόνον βιοίη, „Χρόνον,“ ἔφη, „ὀλίγον, ἔτη δὲ πολλά.“ Ἐβίω
 δ' ἐνενήκοντα ἔτη. 8. Οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς πρώτους ἀνθρώπους ἐν
 τῇ Ἀττικῇ φῶναι ἔλεγον. 9. Ἐν τῇ ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίᾳ
 πολλὰ τῶν Περσῶν νῆες κατέδυσαν, αἱ δὲ λοιπαὶ ἀπέδρασαν εἰς
 τὸν Ἑλλήσποντον. 10. Ὁ τῶν φιλαργύρων πλοῦτος, ὥσπερ
 ὁ ἥλιος καταδύς εἰς τὴν θάλατταν, οὐδένα τῶν ζώντων εὐφραίνει.
 11. Ἵβροις κακὸν μέγιστον ἀνθρώποις ἔφυν.

197.

a) Κύρου κρίσις.

1. Παῖς μέγας, μικρὸν ἔχων χιτῶνα, παῖδα μικρὸν, μέγαν
 ἔχοντα χιτῶνα, ἐκδύσας αὐτόν, τὸν μὲν ἑαυτοῦ ἐκείνον ἐνέδου-
 σεν, τὸν δ' ἐκείνου αὐτὸς ἐνέδυν. 2. Τοῦτοις οὖν δικάζων Κῦ-
 ρος παῖς καὶ αὐτὸς ὦν ἔγνω, ὅτι βέλτιον εἶη ἀμφοτέροις τὸν
 ἀρμόζοντα ἑκάτερον χιτῶνα ἔχειν. 3. Ἐν δὲ τούτῳ ἔπαισεν αὐτόν
 ὁ διδάσκαλος λέξας, ὅτι, ὅποτε μὲν τοῦ ἀρμόζοντος εἶη κριτής,
 οὕτω δέοι γινῶναι, ὅποτε δὲ κρῖναι δέοι, ὁποτέρου ὁ χιτῶν εἶη,
 τοῦτ', ἔφη, σκεπτέον εἶναι, τίς κτήσις δικαία ἐστίν.

b) Διογένης ἄλοος.

1. Διογένης ἄλοος καὶ πωλούμενος ἐπεὶ ἠρωτήθη, τί ἐπίσταται, ἀπεκρίνατο· „Ἀνδρῶν ἄρχειν“· καὶ πρὸς τὸν κήρωνα, „Κήρυντε“, ἔφη, „εἴ τις ἐθέλει δεσπότην αὐτῷ προλασθαι.“ 2. Ξενιάδῃ δὲ τῷ προιαμένῳ αὐτὸν ἔλεξεν, ὅτι δεῖ πείθεσθαι αὐτῷ, εἰ καὶ δοῦλος εἶη· καὶ γὰρ ἰατρῷ ἢ κυβερνήτῃ δεῖν πείθεσθαι, εἰ καὶ δοῦλος εἶη.

4198.

1. Homer mówi, że przyszłość na łonie bogów spoczywa. 2. Odpoczywamy leżąc albo siedząc albo stojąc. 3. Tezeusz i Pirytyous zeszli do Hadesu, aby porwać Persefonę. 4. Rozumu i sławy (za) pieniądze (genet.) nie kupisz (opt. z ἄν). 5. Jeśli uczciwie żyć pragniecie, poznajcie siebie samych. 6. Gdyby żołnierze nie byli z walki uciekli (aor.), miasto nie zostałoby przez nieprzyjaciół zajęte. 7. Cyrus miał być najdzielniejszym i najpiękniejszym z pomiędzy perskich młodzieńców. 8. Gdy słońce zaszło, zaprzestali żołnierze ścigać nieprzyjaciół.

Odmiana słów zakończonych na νυμι.

a) Tematy spółgłoskowe.

199.

Δείκνυμι.

1. Τῷ πλανωμένῳ δείκνυ τὴν ὁδόν. 2. Τυφλὸς τυφλῷ οὐκ ἂν δεικνύοι τὴν ὁδόν. 3. Οἱ συγγραφεῖς ἐπιδεικνύασι θαυμασιὰ τῶν παλαιῶν ἀνδρῶν ἔργα καὶ λόγους. 4. Χαλεπὸν ἐστὶν ἀρετὴν δεικνύναι μὴ χρώμενον παραδείγμασιν. 5. Ὁ τὴν ἑαυτοῦ σοφίαν ἀεὶ ἐπιδεικνύμενος οὐκ ἔστι σοφός. 6. Δημοσοθένης ἀεὶ μετὰ παρρησίας τὴν γνώμην ἀπεδείκνυτο. 7. Τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐν Ἰλλῷ θύοντι ἔφη ἱερεὺς δεῖξεν τὴν Πάριδος λύραν· „Τὴν Ἀχιλλέως“, ἔφη, „εἰ ἔχεις, δεῖξον, καὶ πρό γε τῆς λύρας τὸ δόρυ.“ 8. Κῦ-

ρος ἀπεδείχθη ὑπὸ τοῦ πατρὸς σατραπῆς τῆς Λυδίας. 9. Ῥαδάμανθυς διὰ τὴν δικαιοσύνην δικαστῆς ἀποδέδεικται καθ' ἑαυτοῦ.

10. Χρόνος δίκαιον ἄνδρα δεικνυσι μόνος,
Κακὸν δὲ κἂν ἐν ἡμέρᾳ γνολῆς μιᾷ.

200.

Ζεύγνυμι, μείγνυμι, πήγνυμι, ῥήγνυμι, ἀπ-όλλυμι,
ᾄμνυμι.

1. Πολύφημος ὁ Κύκλωψ πέτρᾳ ἀπὸ τῶν ὄρους ἀπορήξας ἔρριψεν ἐπὶ τὴν Ὀδυσσεύς ναῦν. 2. Ξέρξης τῷ στρατοπέδῳ ἔπλευσε μὲν διὰ τῆς ἠπείρου διορύξας τὸν Ἄθω, ἐπέζευσε δὲ διὰ τῆς θαλάττης ζεύξας τὸν Ἑλλήσποντον. 3. Οὐποθ' ὕδωρ καὶ πῦρ συμμειχθήσεται. 4. Ἐκτωρ τὸ δόρυ ἐν τῇ γῆ πῆξας Ἀχιλλεῖα ἔμεινεν ἀποκτεῖναι αὐτὸν βουλόμενος ἢ ἀπολέσθαι. 5. Ἡ μὲν εὐταξία σφίζει, ἡ δ' ἀταξία πολλοὺς ἤδη ἀπολώλεκεν. 6. Πύρρος, ἐπεὶ τοὺς Ῥωμαίους δις μὲν ἐνίκησε, πολλοὺς δὲ τῶν ἡγεμόνων ἀπώλεσε, „Ἐὰν ἔτι μίαν,“ ἔφη, „μάχην νικήσωμεν, ἀπολώλαμεν.“ 7. Ἄρ' οὐκ ὁμώμοκεν ὁ δικαστῆς δικάσειν κατὰ τοὺς νόμους; 8. Ὄμοσαν οἱ Ἕλληνες ἐν ταῖς Πλαταιαῖς μὴ ἀνοικοδομήσειν τὰ ἱερὰ τὰ ὑπὸ τῶν Περσῶν κατεσκαμμένα.

9. Ἄνδρὸς δικαίου καρπὸς οὐκ ἀπόλλυται.

201.

Ξέρξης τῶν ἐλπίδων σφάλλεται.

1. Ἐπεὶ Ξέρξης τὸν Ἑλλήσποντον γεφύραις ζεύξας εἰς τὴν Θράκην διέβη, ἐξέτασιν καὶ ἀριθμὸν τοῦ πεζοῦ καὶ τοῦ ναυτικοῦ ἐποίησατο. 2. Ὅρῶν δὲ τοσαύτην δύναμιν ἐκ πάντων ἔθνων μεμειγμένην ᾤμοσεν οὐ μόνον τοὺς Ἕλληνας ἀπολεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰλλα ἔθνη τὰ ἐν Εὐρώπῃ οἰκοῦντα καταστρέφεισθαι. 3. Ἄλλ' ἂ ὁμωμόκει, οὐ διεπράξατο. 4. Τοὺς μὲν γὰρ Λακεδαιμονίους ἐν ταῖς Θερμοπύλαις ἀπώλεσε καὶ τὰς Ἀθήνας

κατέκαυσεν, ἐλπίζων δὲ τὰς τῶν Ἑλλήνων ναῦς ἐν τῇ Σαλαμῖνι ἀπολεῖν, οὐ μόνον οὐκ ἀπώλεσεν, ἀλλὰ καὶ φοβούμενος, μὴ αὐτὸς ἀπόλοιτο, εἰς τὴν Ἀσίαν ἔφυγε, Μαροδόνιον καταλιπὼν σὺν τῇ στρατιᾷ. 5. Ἄλλ' οὐδὲν ὄνητο· Μαροδόνιος γὰρ ἐν τῇ ἐν Πλαταιαῖς μάχῃ καὶ αὐτὸς ἀπόλωλε καὶ τὴν Ξέρξου δύναμιν ἀπολόλεκεν.

202.

b) Tematy samogłoskowe.

1. Οἱ Ἕλληνες οἶνον ἄκρατον οὐκ ἔπινον, ἀλλ' ὕδατι κεκραμένον. 2. Οἶνος ὕδατι κεκραμένος ῥώννυσι τὸ σῶμα. 3. Δυσκόλω ἰατρῶ προσιών τις λέγει· „Ὀλωλα· κείσθαι γὰρ οὐ δύναμαι οὐθ' ἐστάναι οὔτε καθῆσθαι.“ Ὁ δ' ἰατρός, „Οὐδέν σοι λέλειπται,“ ἔφη, „ἢ κρεμασθῆναι.“ 4. Διονύσιος ὑπὲρ τῆς Δαμοκλέους κεφαλῆς ξίφος ἐκ τριχὸς κρεμάσαι ἐκέλευσεν. 5. Ἡρακλῆς λέοντα ἐν Κιθαιρῶνι θηρεύσας τὴν δορὰν ἠμφίεσατο. 6. Σωκράτης τὸ αὐτὸ ἱμάτιον ἠμφίεστο θέρους τε καὶ χειμῶνος. 7. Τὴν φιλαργυρίαν οὐκ ἔσβεσέ ποτε οὔτ' ἀργύριον οὔτε χρυσίον. 8. Οἱ προδοταὶ τὰς πόλεις ἀναπειτάσαντες εἰσεῖσαν τοὺς πολεμίους εἰς τὴν πόλιν. 9. Ὅτε οἱ Ἕλληνες ἐν Μυκάλῃ ἔμελλον συμμείξιν τοῖς Πέρσαις, ἠγγειλέ τις, ὅτι τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐν Πλαταιαῖς Μαροδόνιος μὲν ἀπόλωλεν, ἡ δὲ τῶν βαρβάρων στρατιὰ διεσκέδασται· καὶ ἔτι μᾶλλον ἐπερῆσθησαν.

203.

Θεμιστοκλῆς μετὰ τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν.

1. Οἱ Πέρσαι ἐν Σαλαμῖνι ἠττηθέντες νυκτὸς πρὸς τὸν Ἑλλήσποντον ἔφυγον. 2. Οἱ δ' Ἕλληνες τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ τὰς τῶν πολεμίων ναῦς οὐχ ὀρῶντες ἐβουλεύοντο, τί χρῆ ποιεῖν. 3. Θεμιστοκλῆς οὖν πρῶτον μὲν ὑπετίθεται τοὺς ἐσκεδασμένους βαρβάρους διώκειν καὶ πλεῖν ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον ὡς λύσοντας τὰς γεφύρας· ἔπειτα δέ, ὅτ' Εὐρυβιάδης καὶ οἱ ἄλλοι στρα-

τηγοὶ τὴν ἐναντίαν ταύτη γνῶμην ἀπεδείξαντο, τῇ τοῦ Εὐρυβιάδου γνῶμῃ προσέθετο. 4. Εἰδὼς δέ, ὅτι Ἀθηναῖοι ἐπερῶωνυσαν ἀλλήλους τοὺς Πέρσας διῶξαι καὶ τὰς γεφύρας λῦσαι, παραστὰς ἔλεγε τάδε: „Ἐγωγε ὑμᾶς οὐκ (ἄν) ἐπιρῶωννύοιμι πλεῦσαι ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον· εὐ γὰρ ἴστε, ὅτι ἀνὴρ τοσαύτης δυνάμεως κύριος εἰς ἀνάγκην κατασταθεὶς ἀναμάχεται καὶ σπουδάζει τὰ προειμένα ἐπανορθώσασθαι. 5. Οὐδὲ τοῦτο ὑμᾶς ἀγνοεῖν δεῖ, ὅτι οὐχ ἡμεῖς, ἀλλὰ θεοὶ τε καὶ ἥρωες τὸ τοῦ Ξέρξου φρόνημα κατέσβησαν.“

204.

Dokończenie.

1. Τούτῳ τῷ λόγῳ ὁ τῶν Ἀθηναίων θυμὸς κατεσβέσθη. 2. Μετὰ δὲ ταῦτα πρὸς βασιλέα ἔπεμψεν ὁ Θεμιστοκλῆς Σίκινον τὸν οἰκέτην τάδε φράσσοντα: „Θεμιστοκλῆς ὁ τῶν Ἀθηναίων στρατηγὸς ἀγγέλλει σοι, ὦ βασιλεῦ, ὅτι μέλλουσιν οἱ Ἕλληνες πλεύσαντες ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον λύσειν τὰς γεφύρας. 3. Ἐπεὶ οὖν ὁ σὸς βίος ἐκ μιᾶς τριχὸς κρέμαται, εὐθὺς τὰ ἰστία ἐκπετάσας φεῦγε τὴν ταχίστην εἰς τὴν Ἀσίαν. Ἐρῶωσο.“ 4. Ἀκούσας ταῦτα ὁ βάρβαρος τὰς μὲν ναῦς ἐκέλευσε τοὺς ναυάρχους ἀπάγειν εἰς τὸν Ἑλλήσποντον διαφυλάξοντας τὰς γεφύρας, αὐτὸς δ' ἔχων τὸ πεζὸν ὡς τάχιστα ἀπῆει εἰς τὴν Θετταλίαν.

42 205.

Σίκινον

1. Mędrcy powinni obywatelom wskazywać drogę do cnoty. 2. Śmiało wypowiadaj zawsze (swe) zdanie. 3. Po śmierci Patroklosa (gen. abs.) przysiągł Achilles, iż go nie wprzód pogrzebie, aż (πρὶν ἄν z con.) karę wymierzy zabójcy (part.). 4. Xerxes rozkazał budowniczym rzucić mosty na Hellesponcie. 5. Podczas (ἐν) wojen ginie wielu ludzi. 6. Hektor zgładziwszy wielu z pomiędzy Achajów, sam wreszcie zginął z ręki (ὑπὸ z gen.) Achillesa. 7. Sława cnoty nigdy nie zaginie. (8) Hellenowie wino mieszały z wodą. 9. Burza rozprószyła flotę nieprzyjaciół.

Powtórzenie słów na μι.

206. *nie ma w bogu*

Περὶ Θησεύως.

1. Θησεὺς Αἰγέως, τοῦ τῶν Ἀθηναίων βασιλέως υἱός, ἔτι νέος ὢν οὕτω διέφερε ῥώμῃ καὶ ἀνδρείᾳ, ὥστε Ἡρακλέα πολλὰ καὶ λαμπρὰ ἔργα ἀποδειξάμενον οὐ μόνον ἐξήλου, ἀλλὰ καὶ νικᾶν ἤξιον, τοιοῦτους ἄθλους μάλλον αἰρούμενος, οἷς τοὺς Ἕλληνας πλεῖστα ἤδει ὠφελήσων. 2. Περιῶν οὖν τὴν Ἑλλάδα λησιᾶς καὶ κακούργους ἀνεζήτηει καὶ ἀπέκτεινεν, οἷον Περιφήτην τὸν Κορυνήτην καλούμενον, ὅτι κορύνῃ σιδηρᾷ τοὺς παριόντας κατέκοπτε, καὶ Σίνιν τὸν Πιτυοκάμπτην καλούμενον, ὃς πολλοὺς ἀνθρώπους ἀγριώτατα διέφθαρκεν, καὶ ἄλλους πολλούς. 3. Ἐπεὶ δὲ πάλιν εἰς Ἀθήνας ἀνῆκεν, ἀφικνοῦνται ἐκ Κρήτης τὸ τρίτον οἱ τὸν δασμὸν ἀπάξοντες. 4. Μίνως γάρ, βασιλεὺς τῶν Κρητῶν, ἐπεὶ Ἀνδρόγεως ὁ υἱὸς ἐν τῇ Ἀττικῇ δόλῳ ἀπώλετο, ἐπιθέμενος τοῖς Ἀθηναίοις ἠνάγκασεν αὐτοὺς ὁμολογῆσαι πέμψειν δι' ἐνάτου ἔτους νεανίας ἑπτὰ καὶ τοσαύτας παρθένους. 5. Τούτους εἰς Κρήτην ἤκοντας ὁ Μίνως εἰς τὸν λαβύρινθον ἔπεμψεν, ἐν ᾧ ἐκεῖνοι ἐξοδὸν εὐρίσκουσιν οὐ δυνάμενοι ὑπὸ τοῦ Μινωταύρου κατασθλόντο.

207. *nie ma w bogu*

Dokończenie.

1. Ἐπεὶ οὖν τὸ τρίτον οἱ πρέσβεις ἤκον τὸν δασμὸν αἰτήσοντες, τῶν πολιτῶν χαλεπῶς φερόντων, ὅτι ὁ βασιλεὺς αἴτιος μὲν εἴη τῶν παθῶν, αὐτὸς δὲ τῆς ζημίας οὐ μετέχοι, Θησεὺς ἐκὼν συνέπλευσεν. ἤλπιζε γὰρ τὸν Μινώταυρον ἀποκτενεῖν. 2. Εἰς δὲ Κρήτην ἤκων Θησεὺς Ἀριάδνης, τῆς τοῦ βασιλέως θυγατρὸς, βοηθοῦσης τὸν κίνδυνον ἀπέφυγεν. 3. Αὕτη γὰρ θαρράλῳς αὐτὸν εἰς τὸν λαβύρινθον εἰσιέναι κελεύσασα λίνον ἔδωκεν αὐτῷ, ᾧ ἐπόμενος εἴσεται, πῶς ἂν ἐξέλῃ. 4. Θησεὺς

οὐδ' ἄνευ φόβου εἰς τὸν λαβύρινθον εἰσεῖσι καὶ τὸν Μινώταυρον ἀπολέσας διὰ τὸ λίνον τὴν ἔξοδον εὐρίσκει. 5. Ἀποφυγὼν δὲ μετὰ τῆς Ἀριάδνης ἐκ τῆς νήσου ἐκείνην μὲν ἐν τῇ Νάξῳ κατέλιπεν, αὐτὸς δ' εἰς τὴν πατρίδα κατήχθη. 6. Τελευτήσαντος δὲ τοῦ πατρὸς Θησεὺς εἰς τὴν βασιλείαν καταστάς ἄλλα τε πολλὰ τὴν πατρίδα ἀφέλησε καὶ πάντας τοὺς τὴν Ἀττικὴν οἰκοῦντας εἰς μίαν πόλιν συνήγαγεν· κοινήν τε θυσίαν κατέστησε τὰ Παναθήναια.

Niewzorowe słowa na ω.

Tematy przybierające spółgłoskę nosową.

208. Gr. Fi d. § 121. Ćw. 126.

Δάκνω, κάμνω, τέμνω, τίνω, φθάνω.

1. Ἀλκιβιάδης, ἔτι παῖς ὢν, ἐπεὶ ἐπαλαίσθη, ἔδρακε τὴν χεῖρα τοῦ παλαίσαντος· ὁ δὲ δηχθεὶς ἔλεξε· „Δάκνεις, ὡς αἱ γυναῖκες.“ „Οὐκ,“ ἔφη, „ἀλλ' ὡς οἱ λέοντες.“ 2. Οὐδέποτε καμύμεθα τοῖς ἐνεργέταις χάριν ἀπονέμοντες. 3. Οἱ βάρβαροι ἀποτεμόντες τὰς κεφαλὰς τῶν στρατηγῶν, οὓς δόλω ἀπέκτειναν, ἐπεδείκνυσαν τοῖς Ἕλλησιν. 4. Οἱ πολέμιοι ἐπὶ πάσαις ταῖς πύλαις φύλακας ἔστησαν ὡς ἀποτεμοῦντας τὰς ἐξόδους τοῖς ἐνοικοῦσιν. 5. Προμηθεὺς τοῦ πυρὸς κλαπέντος ποινὰς ἔτισεν. 6. Ὁ ἔσθλὸς ἀνὴρ οὐκ ἀδικῶν ἀλλ' ἐνεργετῶν φθῆσεται ἄλλους. 7. Τὸν κεκμηκότα ὁ οἶνος ῥώννυσιν. 8. Τῇ ὕδρῳ μιᾶς ἀπομηθείσης κεφαλῆς δύο ἀναφῶναι λέγονται.

9. Οὐκ ἂν δύναιο μὴ καμῶν ἐδδαιμονεῖν.

Bodyńskie zes. 100209. *tytuł u Pięciuściego*

Βαίνω, ἐλαύνω, ἀφ-ικνέομαι.

1. Βίων ὄρων τινα φθονερὸν ἀθύμως διακείμενον, „Ἡ τούτω,“ ἔφη, „μέγα κακὸν συμβέβηκεν ἢ ἄλλω μέγα ἀγαθόν.“ 2. Ἐρμῆς τὰς τοῦ Ἀπόλλωνος βοῦς κλέψας ἀπήλασεν. 3. Οἱ

βάρβαροι ἀνέμενον ἐν ταῖς τοῦ ποταμοῦ ὄχθαις τοὺς Ἕλληνας ὡς ἀπελῶντες ἐκβαίνοντας. 4. Χαίρετε, ὦ πολῖται· ἀπελήλανται οἱ πολέμιοι. 5. Κρίτων Σωκράτους φίλος ὢν ἀφίκετο πρῶ εἰς δεσμοτήριον. Καὶ ὁ Σωκράτης θαυμάσας ἠρώτησεν αὐτόν· „Τί δὴ οὕτω πρῶ ἀφίξαι, ὦ Κρίτων; ἢ τὸ πλοῖον ἀφίκται ἐκ Δήλου· οὐ δεῖ ἀφικομένον τεθνάναι με;“ 6. Κρίτων δ' ἀπεκρίνατο· „Οὗτοι δὴ ἀφίκται, ἀλλὰ δοκεῖ μοι τήμερον ἀφίξεσθαι, καὶ ἀνάγκη εἰς αὐριον ἔσται τὸν βίον σε τελευτᾶν.“ 7. „Ἄλλ' ὦ Κρίτων,“ ἔφη, „τύχη ἀγαθῆ· εἰ ταύτῃ τοῖς θεοῖς φίλον, ταύτῃ ἔστω.“

8. Κακοῖς ὁμιλῶν καὐτὸς ἐκβήση κακός.

43210.

1. Eurydyka, żona Orfeusza, ukąszona przez węża, umarła. 2. Pilni uczniowie będą się bez znużenia uczyć rzeczy pożytecznych. 3. Artaxerxes kazał uciąć głowy dowódcom helleńskim, których Persowie podstępem do swego obozu sprowadzili. 4. Nieprzyjaciele wpadli do naszego kraju, lecz z pomocą bogów wypędziliśmy ich. 5. Eginetowie zostali przez Peryklesa z wyspy Eginu wypędzeni. 6. Towarzysze nasi wyprzedzili nas w przejściu przez rzekę, lecz nie wyprzedzą w przybyciu do miasta, ponieważ krótszą znamy drogę. 7. Było u Ateńczyków prawem nie karać śmiercią nikogo, zanimby święty okręt powrócił z Delos.

211.

Αἰσθάνομαι, ἁμαρτάνω, αὐξάνω, ἀπ-εχθάνομαι,
ὀφλισκάνω.

1. Μυῖα κέρατι βοῶς καθημένη ἠρώτησεν, εἰ ἤδη βούλεται αὐτὴν ἀπιέναι. Ὁ δ' οὐκ αἰσθόμενος ἀπεκρίνατο· „Ἄλλ' οὐθ' ὅτε ἀφίκου, ἡσθόμην, οὐτ' ἐὰν ἀπαλλαγῆς, αἰσθήσομαι.“ 2. Σωκράτης ἀπήχθετο πᾶσιν, οἵτινες ᾤοντο μὲν σοφοὶ εἶναι, ἦσαν δ' οὐ. 3. Εὐνοϊαν μὲν ἐνδείκνυσο ἅπασιν, χρῶ δὲ τοῖς βελτίστοις· οὕτω γὰρ τοῖς μὲν οὐκ ἀπεχθήσῃ, τοῖς δὲ φίλος ἔσει. 4. Τῷ λόγῳ ἐν πᾶσι πράγμασι χρώμενος οὐχ ἁμαρτήσῃ. 5. Οἱ εἰς

τοὺς γονέας ἀμαρτόντες μεγάλην δίκην καὶ πρὸς θεῶν καὶ πρὸς ἀνθρώπων ἀφλήκασιν. 6. Δράκοντος ἦν ὅδε ὁ νόμος: „Ὁ ἀρπαγῆς ἢ κλοπῆς δίκην ὀφλὼν θανάτῳ ζημιούσθω.“ 7. Φίλιππος, ὃς τὴν τῶν Μακεδόνων δύναμιν μέγα ἠύξησεν, ἀπεφαίνεται διὰ χρυσοῦ μαλλῶν ἢ διὰ τῶν ὄπλων ἠύξηκεν αὐτήν.

8. Δις ἐξαμαρτεῖν ταῦτόν οὐκ ἀνδρὸς σοφοῦ.

212.

Λαμβάνω, λαγχάνω, λανθάνω, μανθάνω, τυγχάνω,
πυνθάνομαι.

1. Λαβὼν ἀπόδος καὶ λήψη πάλιν. 2. Οἱ κακοῦργοι πολλὰ ἀδικήσαντες τὸ τέλος συνελήφθησαν καὶ τὰς κεφαλὰς ἀποτιμθέντες ἐτελεύτησαν. 3. Μακάριος, ὅστις ἔτυχε πιστοῦ φίλου. 4. Ζεὺς λέγεται τὴν ἐν οὐρανῷ δυναστείαν εἰληχέναι, Ποσειδῶν δὲ τὴν ἐν θαλάττῃ, Πλούτων δὲ τὴν ἐν Ἄιδου. 5. Μηδέποτε μηδὲν αἰσχροὺ ποιήσας ἔλπιζε λήσειν· καὶ γὰρ ἐὰν τοὺς ἀνθρώπους λάθῃς, θεὸν γ' οὐ λήσεις. 6. Ἐάν τις τῶν εὐεργειῶν ἐπιλάθῃται, ἐπιλέλησται πάσης ἀρετῆς. 7. Ἄ μὴ ἔμαθες νέος ὢν, οὐ μαθήσῃ γέρον. 8. Λάκαινά τις υἱὸς ἐπὶ πόλεμον ἐκπέμψασα πρὸ τοῦ ἄστεως εἰστήκει πενσομένη, ὅπως ἡ μάχη ἀποβέβηκεν. 9. Ἐπεὶ δ' ἀφίκετό τις ἀγγέλλων, ὅτι πάντες οἱ παῖδες ἀπολώλασιν, „Ἄλλ' οὐ τοῦτο,“ ἔφη, „ἐπνθόμην, ἀλλὰ τί πράττει ἡ πατρίς;“ 10. Πεπυσμένη δέ, ὅτι οἱ Λακεδαιμόνιοι τῆς νίκης τετυχήκασιν, „Μετρίως,“ ἔφη, „φέρω καὶ τὸν τῶν παιδῶν θάνατον.“

11. Δίκαια δράσας συμμάχου τεύξῃ θεοῦ.

213.

Κλειτός Ἀλέξανδρον σφάζει ἐκ τοῦ θανάτου.

1. Ἀλέξανδρος, ὁ τῶν Μακεδόνων βασιλεὺς, εἰς τὴν Ἀσίαν διαβάς, ἵνα βασιλεῖ πολεμοίῃ, ἦκεν μετ' ὀλίγας ἡμέρας πρὸς τὸν Γρανικὸν ποταμόν. 2. Πνθόμενος δέ, ὅτι οἱ Πέρσαι συν-

τεταγμένοι ἐν τῇ ἑτέρᾳ ὄχθῃ ἀναμένουσι τοὺς Μακεδόνας εἰσβῆναι εἰς τὸν πόρον, ὡς ἀπελῶντες ἐκβαίνοντας, καὶ αὐτοὺς τὴν στρατιὰν συνέταξε καὶ πρῶτον μὲν τοὺς ἱππέας, ἔπειτα δὲ τοὺς πεζοὺς εἰσβῆναι ἐκέλευσεν. 3. Αὐτοὺς δ' ἄγων τὸ δεξιὸν κέρας ὑπὸ σαλπύγων ἐνέβη εἰς τὸν πόρον φυλαττόμενος, μὴ ἐκβαίνοντι αὐτῷ οἱ Πέρσαι κατὰ κέρας ἐπιχειρήσαιεν. 4. Ἐπεὶ δὲ διέβη τὸν ποταμὸν, μάχῃ καρτερὰ περὶ αὐτὸν συνειστήκει τῶν μὲν Μακεδόνων ἐξελάσαι βουλομένων τοὺς Πέρσας ἀπὸ τῆς ὄχθης, τῶν δὲ Περσῶν κωλύσαι αὐτοὺς ἐπιχειρούντων ἐκβῆναι.

214.

Dokończenie.

1. Αἰσθόμενος δ' ἐν τῇ μάχῃ ὁ Ἀλέξανδρος Μιθριδάτην, τὸν Δαρείου γαμβρόν, πολὺ πρὸ τῶν ἄλλων προῖππεύοντα, ἐξήλασε καὶ αὐτοὺς πρὸ τῶν ἄλλων. 2. Καὶ τὸν μὲν Μιθριδάτην κατέβαλε παίσας εἰς τὸ πρόσωπον τῷ δόρατι, αὐτοὺς δ' οὖν ἐν μεγάλῳ κινδύνῳ ἦν· Πέρσης γάρ τις ἐπελάσας ἔμελλεν αὐτὸν τῇ κοπίδι ὀπισθεν παίσειν. 3. Ἐν καιρῷ δ' ἔτυχε ἀφικόμενος Κλεῖτος. 4. Οὗτος ἐπεὶ πρῶτον ἦσθετο τὸν βασιλέα κινδυνεύοντα, προσελάσας παίει τὸν Πέρσην καὶ ἀποκόπτει τὸν ὄμωρον σὺν τῇ κοπίδι. 5. Καὶ οὕτω Κλεῖτος ἔσωσε τὸν βασιλέα οἱ δὲ Πέρσαι πιεζόμενοι πανταχόθεν μετ' ὀλίγον χρόνον εἰς φυγὴν ἐτρέποντο.

44 215.

1. Wódz spostrzegłszy, że nieprzyjaciele zwrócili się do ucieczki, wysłał jazdę, aby ich ścigała (part. fut.). 2. Dyonizyusz, tyran Syrakuz, znienawidzony był przez obywateli (dat.) z powodu swej dumy. 3. Demostenes powiedział, że Filip, król Macedoński, wzrósł w potęgę przez niedbalstwo Ateńczyków. 4. Głupi, kto sądzi, że ukryje się przed Bogiem, popełniwszy coś złego. 5. Nie łatwo znaleźć wiernego przyjaciela. 6. Jeśli-

byśmy zapomnieli o przyjaciółach, nie jesteśmy godni mieć przyjaciół. 7. Aleksander dowiedziawszy się, że Tebańczycy odpadli, natychmiast z wojskiem przeciw nim wyruszył. 8. Nauczywszy się słuchać będziesz umiał rozkazywać.

Tematy przybierające σκ (V. incohativa).

216.

Γηράσκω, ἀπο-θνήσκω, ἀρέσκω, ἀλίσκομαι, ἀν-αλίσκω, εὐρίσκω, διδάσκω.

1. Αἰδοῦ τοὺς γέροντας· καὶ γὰρ σὺ γηράσῃ. 2. Εἰ τοῖς ἀνθρώποις ἀρέσαι ἐπιθυμεῖς, ἐπιμελοῦ, ὅπως καὶ θεῶ ἀρέσεις. 3. Κροῖσος ἀλοὺς ὑπὸ Κύρου ἐπὶ πυρὰν ἀναχθῆναι λέγεται, ἵνα κατακαυθῆι. 4. Ἰφ' ἡδονῆς ὁ φρόνιμος οὐχ ἀλώσεται. 5. Οἱ γονεῖς εἰλήφασι μὲν οὐδὲν παρ' ἡμῶν, πολλὰ δ' εἰς ἡμᾶς ἀνηλώκασιν. 6. Τῶν ἀνθρώπων μηδένα νομιζετε εὐτυχεῖν, πρὶν ἂν ἀποθάνῃ. 7. Πάντες ἀποθανοῦμεθα· φάρμακον γὰρ τοῦ τεθνάναι οὐδ' εὔρηται οὐδ' εὐρεθῆσεται. 8. Θαλῆς ἐρωτηθεὶς, τί ἐστὶ σοφώτατον, ἀπεκρίνατο· „Ὁ χρόνος· τὰ μὲν γὰρ εὔρηκεν ἤδη, τὰ δ' εὐρήσει.“ 9. Διόνυσος λέγεται τὸν οἶνον εὐρεῖν καὶ τὴν τῆς ἀμπέλου φυτεῖαν διδάξαι τοὺς ἀνθρώπους. 10. Ὁ χρόνος βέλτιστος διδάσκαλος ὢν καὶ σὲ πάντα διδάξει.

11. Οὐκ ἔστιν εὐρεῖν βίον ἄλυπον οὐδενί.

217.

Tematy reduplikowane.

Ἀπο-διδράσκω, μιμνήσκω, γιγνώσκω, τιτρώσκω.

1. Δίκαιον δεσπότην οὐκ ἀποδράσεται δοῦλος. 2. Ἀλέξανδρος ὁ μέγας μακρὰν νοσήσας νόσον, ἐπεὶ ἀνερῆώσθη, „Ἰπέμνησεν ἡμᾶς,“ ἔφη, „ἡ νόσος μὴ μέγα φρονεῖν.“ 3. Ὁ στρατηγὸς πρὸς τοὺς στρατιώτας ἔλεξεν· „Ἀναμνήσω ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες, τοὺς τῶν προγόνων κινδύνους, ἵν' εἰδῆτε, ὡς σώζονται σὺν τοῖς

- θεοῖς καὶ ἐκ πάνυ δεινῶν οἱ ἀγαθοί.“ 4. Χάριν λαβὼν μέμνησο καὶ δοῦς ἐπιλαθοῦ. 5. Ὅτι τὸ πείθεσθαι μέγιστον τοῖς ἀνθρώποις ἀγαθόν ἐστι, πάντες ἐγνώκαμεν. 6. Ἐν ταῖς συμφοραῖς φίλος ἀληθινὸς γνωσθήσεται. 7. Οἱ πολέμοι τοῖς τελευταίοις ἐπετίθεντο καὶ κατέτρωσάν τινας· τῶν δὲ τετρωμένων οἱ πλείστοι ἀπέθανον. 8. Σωκράτης ἔσωσεν Ἀλκιβιάδην ἐν Ποτιδαίᾳ τρωθέντα.
9. Χρηστὸς πονηροῖς οὐ τιτρώσκεται λόγους.
10. Ἄνθρωπος ὧν μέμνησο τῆς κοινῆς τύχης.

218.

α) Λέων καὶ ἀλώπηξ.

1. Λέων γηράσας καὶ μὴ δυνάμενος δι' ἀλκῆς ἑαυτῷ τροφήν πορῆζειν ἐγνώ δεῖν δι' ἐπινοίας τοῦτο πράξει. 2. Κατακλιθεὶς οὖν ἐν τινι σπηλαίῳ προσεποιεῖτο νοσεῖν καὶ οὕτω τὰ ἐπισκοποῦντα αὐτὸν ζῶα συλλαμβάνων κατήσθιεν. 3. Πολλῶν δὴ θηρίων ἀναλωθέντων ἀλώπηξ τὸν δόλον τοῦ λέοντος αἰσθημένη οὐκ εἰσῆει, ἀλλὰ στάσα ἔξω τοῦ σπηλαίου ἐπυρθάνετο αὐτοῦ, πῶς ἔχοι. 4. Ἐρωτηθεῖσα δέ, διὰ τί οὐκ εἴσεισιν, „Ἐῶρον γάρ,“ ἔφη, „πολλῶν εἰσιόντων ἔχνη, ἐξιόντος δ' οὐθενός.“

β) Χελώνη καὶ ἀετός.

1. Χελώνη θεασαμένη ἀετὸν πετόμενον, ἐπεθύμησε καὶ αὐτὴ πέτεσθαι· ἠρώτησεν οὖν τὸν ἀετὸν, ἐφ' ᾧ βοῦλεται μισθῷ διδάξει αὐτήν. 2. Τοῦ δὲ λέγοντος ἀδύνατον εἶναι, οὐκ ἐπάσασα αὐτοῦ δεομένη, ἕως ἔπεισεν. 3. Ὁ οὖν ἀετὸς λαβὼν αὐτήν καὶ εἰς ὕψος ἀρθεὶς ἀφήκεν ἐπὶ τινος πέτρας, ὅθεν καταβῆναι οὐ δυναμένη ὑπὸ λιμοῦ ἀπέθανεν.

45 219.

1. Starajcie się raczej przypodobać Bogu niż ludziom. 2. Gdy miasto nieprzyjacielskie zostało zajęte, skończyła się wojna. 3. Demeter, przybywszy do Attyki, miała nauczyć jej mieszkańców

- uprawy roli. 4. Wielu ludzi (tak) żyje, jak gdyby nigdy nie mieli umierać (part.). 5. Piękną jest rzeczą umrzeć za ojczyznę. 6. Pamiętaj, będąc młodym, że kiedyś będziesz starcem. 7. W bitwie pod Kunaxą został Artaxerxes przez Cyrusa mieczem raniony. 8. Jeśli znalazłeś prawdziwego przyjaciela, bądź wdzięczny losowi. 9. Niełatwą jest rzeczą poznać siebie samego.

T e m a t y p r z y b i e r a j ą c e ε.

220.

a) w praesens.

Γαμέω, δοκέω, ὠθέω.

1. Ζεὺς ἐμελλε Θέτιν τὴν Νηρέως γαμεῖν. 2. Θέμιδος δὲ θεσπισάσης τὸν παῖδα ταύτης κρείττω τοῦ πατρὸς ἔσεσθαι, ἠνάγκασε Θέτιν θνητῶ ἀνδρὶ γήμασθαι· ἔγημε δ' αὐτὴν Πηλεὺς, τῶν Θετταλῶν βασιλεύς. 3. Τοῦτων δ' υἱὸς ἦν Ἀχιλλεύς, ὃν ἀθάνατον ποιῆσαι τῇ μητρὶ ἔδοξεν. 4. Ἡμέρας μὲν οὖν ἔχοιεν αὐτὸν ἀμβροσία, νυκτὸς δὲ κούφα Πηλέως εἰς τὸ πῦρ ἐμβαλοῦσα διέφθειρεν, ἃ ἦν αὐτῶ θνητόν. 5. Πηλεὺς δ' ὡς ταῦτα ᾗσθετο, φοβούμενος, μὴ τὸ πῦρ τὸν παῖδα βλάβῃ, τὴν μὲν γυναῖκα ἀπέωσε, τὸν δὲ παῖδα παρέδωκε Χείρωνι τῷ Κενταύρῳ τραφησόμενον· ἢ δ' ἀπεωσμένη πρὸς Νηρηίδας ᾤχετο.

6. Ἐὰν μὴ πολλῶν ἐφιῇ, τὰ ὀλίγα σοι πολλὰ δόξει. 7. Βουλεύου μὲν βραδέως, ἐπιτέλει δὲ ταχέως τὰ δεδογμένα.

221.

b) w innych czasach.

*Αχθομαι, βούλομαι, γίγνομαι, δεῖ, δέομαι, ἐθέλω.

1. Τίς οὐκ ἂν ἀχθεσθείη καταγελασθεὶς καὶ διαβληθεὶς; 2. Οὐκ ἀχθεσόμεθα τοῖς νουθετοῦσιν. 3. Βραδέως μὲν φίλος γίγνου, γενόμενος δὲ πειρῶ διαμένειν. 4. Μηδένα φίλον ποιῶ,

πρὶν ἂν ἐξετάσῃς, πῶς κέχρηται τοῖς πρότερον φίλοις· ἔλπιζε γὰρ αὐτὸν καὶ περὶ σὲ τοιοῦτον γενήσεσθαι, οἷος καὶ περὶ ἐκείνους γέγονεν. 5. Οὐ τῷ πατρὶ καὶ τῇ μητρὶ μόνον γεγενήμεθα, ἀλλὰ καὶ τῇ πατρίδι. 6. Οἱ Λακεδαιμόνιοι ἐψηφίσαντο τοὺς μετὰ Βρασιδίου στρατευσαμένους Εἰλωτας ἐλευθέρους εἶναι καὶ οἰκεῖν, ὅπου ἂν βουλευθῶσιν. 7. Βουλοίμην ἂν ὑμᾶς ἐρωτῆσαι, ὦ φίλοι, πότε τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθελήσετε. 8. Οὐ δεῖ μᾶλλον τῶν χρημάτων καὶ ἀρχῶν ἐπιμελεῖσθαι ἢ τῆς ἀρετῆς· ἅπαντα γὰρ ἐκεῖνα καταλιπόντας ἡμᾶς δεήσει ἦκειν παρ' Ἄιδου, ἢ δ' ἀρετὴ μόνη ἀκολουθήσει ἡμῖν. 9. Εἰ μὴ πονηρὰ εἶη ἀνθρώπου ἢ φύσις, οὐκ ἂν ποτε δεηθεῖ νόμου. 10. Οἱ Ἀθηναῖοι μάτην ἐδεήθησαν τῶν Λακεδαιμονίων αὐτοῖς βοηθῆσαι.

222.

Ἐρωτάω, μάχομαι, μέλει, μέλλω, ἐπι-μέλομαι, νέμω, οἶομαι, ὀφείλω, χαίρω.

1. Κροῖσος ἀγγέλους πέμπας εἰς Δελφοὺς ἤρετο τὸν θεόν, εἰ στρατεύσαιο πρὸς τοὺς Πέρσας. 2. Ὁ σοφὸς μῶρα οὐτ' ἐρήσεται, οὐτ' ἀποκρινεῖται. 3. Οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι γενναίως ἐμαχέσαντο ὑπὲρ τῆς πατρίδος· καὶ ἡμεῖς οὖν, εἰ ἀνάγκη ἔσται, οὐ μελλήσομεν, ἀλλ' ὡς ἀνδρειότατα μαχοῦμεθα τοῖς πολεμίοις. 4. Σωκράτει ἀεὶ ἐμέλησε τῆς τῶν πολιτῶν ἀρετῆς· ἐπειθεν οὖν ἕκαστον μὴ πρότερον χρημάτων καὶ δόξης καὶ τιμῶν ἐπιμελεῖσθαι, πρὶν τῆς ψυχῆς, ὅπως ὡς βελτίστη ἔσοιτο, ἐπιμεληθεῖη. 5. Ἡ Ἀττικὴ κατὰ δέκα φυλὰς διανεμένηται. 6. Ἐέρξης ἀκούσας, ἃ παρηγγείλατο Ἐφιάλτης, μέγα ἐχάρη. 7. Τίς οὐ χαιρήσει εὖ πράττοντας ὄρων τοὺς φίλους; 8. Τίνι ἀνθρώπων μεῖζω χάριν ὀφειλήσομεν ἢ τοῖς γονεῦσι καὶ τοῖς διδασκάλοις; 9. Ὀφελές ζῆν, ὦ φίλε. 10. Σωκράτης ᾤθη δεῖν ζῆν ἐξετάζοντα ἀεὶ ἑαυτὸν τε καὶ τοὺς ἄλλους.

Κροΐσος ὑπὸ Κῦρου ἠτιᾶται.

1. Ἐπεὶ Κροΐσω τῷ τοῦ Ἀπόλλωνος χρησμῶ πεποιθότι ἔδοξε στρατεύεσθαι ἐπὶ τὸν Κῦρον, μεγάλην στρατιὰν συλλέξας ἐπορεύετο ἐπ' αὐτόν. 2. Διαβάς δὲ τὸν Ἄλυν ποταμὸν καὶ τὴν τῶν Καππαδόκων χώραν διαφθείρας, ὡς ἐπύθετο προσιόντος τοῦ Κῦρου, ἔταξε τὴν στρατιὰν ὡς μαχοῦμενος τοῖς Πέρσαις. 3. Μάχης δὲ καρτερᾶς γενομένης καὶ ἀποθανόντων ἀμφοτέρων πολλῶν τέλος οὐδέτεροι νικήσαντες διέστησαν νυκτὸς γιγνομένης. 4. Κροΐσος οὖν σφαλὲς τῆς ἐλπίδος καὶ ἀχθεσθεὶς τῷ χρησμῶ, βουλόμενος δὲ μεῖζω στρατιὰν συλλέξαι ἐπὶ τὸν Κῦρον, ἀπήλασε τῇ ὑστεραίᾳ εἰς τὰς Σάρδεις· οὐδαμὰ δ' ἐλπίζων Κῦρον οὕτω μαχεσάμενον διώξειν αὐτόν, πάντα τὸν παρόντα στρατὸν ἀφελὲς διεσκέδασεν. 5. Κῦρος δὲ πυθόμενος τὰ γεγενημένα οὐκ ἐμέλλησεν, ἀλλ' ὡς τάχιστα ἤλαννε τὸν στρατὸν εἰς τὴν Λυδίαν, πρὶν διαπράξαιτο τὰ δόξαντα ὁ Κροΐσος.

Dokończenie.

1. Ἐνταῦθα Κροΐσος εἰς ἀπορίαν πολλὴν ἀφιγμένος ὅμως τοὺς Λυδοὺς ἐξῆγεν εἰς μάχην· ἦν δὲ κατὰ τοῦτον τὸν χρόνον ἔθνος οὐδὲν ἐν τῇ Ἀσίᾳ οὔτ' ἀνδρειότερον οὔτ' ἀλκιμώτερον τοῦ Λυδίου. 2. Ἡ δὲ μάχη αὐτῶν ἦν ἀφ' ἵππων, δόρατα δ' ἔφερον μεγάλα, καὶ αὐτοὶ ἦσαν ἱππεύειν ἀγαθοί. 3. Ὅρῶν δ' ὁ Κῦρος τοὺς Λυδοὺς εἰς μάχην ταττομένους, φοβούμενος δὲ τὴν ἵππον, καμήλους, ὅσαι τῷ στρατῷ τῷ ἑαυτοῦ εἶποντο σιτοφόροι τε καὶ σκευοφόροι, πάσας συναγαγὼν, ἄνδρας ὀπλισμένους ἐπ' αὐτὰς ἀνέβησε καὶ προσέταξεν αὐτοῖς τῆς ἄλλης στρατιᾶς προίεναι πρὸς τὴν Κροΐσου ἵππον· κάμηλον γὰρ ἵππος φοβεῖται καὶ οὐκ ἀνέχεται ὄρῶν αὐτήν, ἀλλὰ φεύγει. 4. Ὁ δ' οὖν καὶ νῦν συνέβη. 5. Οἱ δὲ Λυδοὶ ὡς ἔμαθον τὸ γενόμενον,

ἀποθορόντες ἀπὸ τῶν ἵππων πεζοὶ τοῖς Πέρσαις συνέβαλον, χρόνον δ' ὀλίγον μαχεσάμενοι εἰς φυγὴν ἐτρέποντο ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν Περσῶν. 6. Καὶ ὁ μὲν Κροῖσος εἰς τὴν πόλιν ἐκφυγὼν ἐπολιορκεῖτο ὑπὸ τοῦ Κύρου, ἀλούσεως δὲ τῆς πόλεως δοῦλος ἐγένετο αὐτοῦ.

46 225.

1. Herakles pojął za żonę córkę Hery, Hebę. 2. Postanowił niegdys̄ Zeus wytracić ród ludzki. 3. Nikt się nie urodził, ani nie urodzi, ktoby przez całe życie był szczęśliwy. 4. Obyśmy nie zostali przyjaciółmi ludzi złych i przewrotnych. 5. Gdyby Sokrates był chciał, byłby uszedł z więzienia. 6. Nie chcieliśmy sprzymierzeńcom pośpieszyć z pomocą, a teraz sami musimy wyprawiać posłów z prośbą (part. fut.) o pomoc. 7. Dobrym obywatelom na ogólnem dobru zawsze zależało i zależeć będzie. 8. Xerxes nie przypuszczał, że Hellenowie pod Termopilami będą z nim walczyli, lecz mniemał, że uciekną. 9. Troszczmy się (aor.) więcej o duszę anizeli o ciało.

Słowa urabiające czasy od różnych form
jednego tematu.

226.

"Εχω, ὑπ-ισχνέομαι, ἔπομαι, καθ-ίζω.

1. Ἐὰν τὴν ἀρετὴν ἔχῃς, σχήσεις καὶ δόξαν καὶ τιμὴν.
2. Οἱ πολέμοι ἐφ' ἡμᾶς πολλῇ στρατιᾷ ὠρμηνται νομίζοντες, εἰ τὴν ἡμετέραν πόλιν σχοῖεν, ῥαδίως ἂν καὶ ἄλλα σχοῖν.
3. Εὐβοία ἢ νῆσος ἀπὸ τοῦ τῶν βοῶν πλήθους, ὃ ἐκεῖ ἐτρέφετο, τὸ ὄνομα ἔσχηκεν. 4. Οἱ Ἕλληνες εἶποντο Κύρῳ εἰς Ταρσοὺς· ἐκεῖ δ' ἀφικόμενοι οὐκ ἔφασαν ἔψεσθαι, ὑποπτεύοντες ἐπὶ βασιλέα εἶναι τὴν στρατείαν· ἐπεὶ δὲ Κύρος ὑπέσχετο αὐτοῖς πολλὰ χρήματα δώσειν, συνέσποντο. 5. Κύρου ἐν τῇ ἐν Κουνάξοις μάχῃ ἀπολωλότος οἱ Ἕλληνες ὑπέσχοντο Ἀριαίῳ, ἐὰν αὐτοὺς

ἀποσώσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς τὸν βασιλείον θρόνον καθιεῖν αὐτόν· ὁ δὲ ταῦτα ἀπεώσατο λέγων πολλοὺς εἶναι Πέρσας ἐαυτοῦ βελτίους, οἳ οὐκ ἂν ἀνάσχοιντο αὐτοῦ βασιλεύοντος. 6. "Ὅτε Πλάτων παῖς ἔτι νήπιος ὢν ἐκάθευδεν ἐν τῷ Ἰμητῷ, μέλιτται ἐν τοῖς χεῖλεσιν αὐτοῦ καθίσασθαι λέγονται, τὴν τοῦ Πλάτωνος εὐγλωττίαν μαντευόμεναι.

7. Λίαν φιλῶν σεαυτὸν οὐχ ἕξεις φίλους.

8. Εἰ μὴ καθέξεις γλῶτταν, ἔσται σοι κακά.

227.

Πάσχω, πίνω, πίπτω.

1. Τίς οὐκ οἶδεν, οἷα ἔπαθε Προμηθεύς, διότι φιλόφρωντος ἦν; 2. Ἄ μὲν εὖ πέπονθας, αἰεὶ μέμνησο, ἃ δ' εὖ πεποίηκας, ἐπιλανθάνου. 3. Ἡ τῶν τριάκοντα ἀρχή, καίπερ δεινὴ οὖσα, οὐκ ἐξέπληξε τὸν Σωκράτη· ἐπίστευε γὰρ οὐδὲν πείσεσθαι ἀκόντων τῶν θεῶν. 4. Σωκράτης ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ μάλα εὐθύμως τὸ φάρμακον ἐξέπιεν· ὀρῶντες δ' αὐτὸν οἱ φίλοι πίνοντά τε καὶ πεπωκότα, οὐχ οἳοῖ τ' ἦσαν κατέχειν τὰ δάκρυα. 5. Ἀμεινόν ἐστιν εἰς κόρακας ἐμπεσεῖν ἢ εἰς κόλακας, ἢ παροιμία φησὶν. 6. Ὁ ἀγαπῶν κίνδυνον ἐμπεσεῖται αὐτῷ. 7. Πύρρος τοὺς πεπτωκότας Ῥωμαίους ἐπιμελῶς ἔθαψε, θανμάζων, ὅτι ἐναντία πάντες ἔφερον τὰ τραύματα.

8. Ἐχθροῖς ἀπιστῶν οὐποτ' ἂν πάθοις βλάβην.

9. Δρυὸς πεσοῦσης πᾶς ἀνὴρ ξυλεύεται.

228.

1. Będąc w szczęściu, licznych mamy przyjaciół, jeśli (ἐὰν) jednak popadniemy w nieszczęście, nie będziemy mieli żadnego, albo niewielu. 2. Hellenowie mężnie walcząc (aor.), powstrzymali napad Persów. 3. Prawy mąż nie będzie obiecywał rzeczy niemożliwych. 4. Klearch, wódz Cyrusa, rzekł do swych żołnierzy: „Jeśli wy nie chcecie mnie słuchać i iść za mną, ja pójdę za

wami i zniósę wraz z wami wszystko, cokolwiekby wypadło.
 5. Wieleśmy złego wycierpieli i wiele jeszcze wycierpimy z powodu naszej niezgody. 6. Cyrus raniony w walce spadł z konia i zginął. 7. Ateńczycy śmiercią karali wodzów, którzyby nie pogrzebali żołnierzy poległych w walce.

Słowa urabiające czasy od różnych tematów.

229.

Αἰρέω, ἔρχομαι, ἐσθίω.

1. Ἀλέξανδρος τὰς Θήβας ἔλὰν τὴν μὲν πόλιν ἐπόρθησε, τοὺς δὲ πολίτας ἀπέδοτο. 2. Ἡρακλέα λέγουσιν οὐ τὴν τῆς ἠδονῆς, ἀλλὰ τὴν τῆς ἀρετῆς ὁδὸν ἐλέσθαι. 3. Πολλάκις μίᾳ ἡμέρᾳ πᾶσαν τὴν οὐσίαν ἀφείλετο τοὺς ἀνθρώπους. 4. Ἀνδρομάχη Ἐκτορα ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως ἀναιρεθῆναι πνυθομένη δεινῶς ᾤμωξεν. 5. Διογένης οὐνειδιζόμενος, οὐ ἐν ἀγορᾷ ἔφαγεν, „Ἐν ἀγορᾷ γάρ,“ ἔφη, „καὶ ἐπέληθα.“ 6. Πεινῶντες ἠδέως ἐδόμεθα, διψῶντες δ' ἠδέως πίομεθα. 7. Νικίας ὁ Ἀθηναῖος ἦν οὕτω φιλόπονος, ὥστε πολλάκις τὸν οἰκέτην ἠρώτα. „Ἄρ' ἤδη ἐδήδοκα; ἄρα πέπωκα;“ 8. Παρὰ τῶν Ὀλυμπίων πρέσβεις ἦλθον εἰς τὰς Ἀθήνας βοηθείας δεόμενοι ἐπὶ τὸν Φίλιππον. 9. Οἱ ἀποθανόντες τὴν αὐτὴν ὁδὸν προεληλυθασιν, ἦν πᾶσιν ἐλθεῖν ἐστὶν ἀνάγκη. 10. Ἡδὸν μνησθῆναι τῶν παρεληλυθότων πόνων.

230.

Ὀράω, τρέχω, ἀγορεύω (λέγω, φημι), φέρω.

1. Γάιος Καῖσαρ Φαρνάκην νικήσας τὸν Ποντικὸν πρὸς τοὺς φίλους ἔγραψεν. „Ἦλθον, εἶδον, ἐνίκησα.“ 2. Οὐτ' εἶδομεν, οὐτ' ὀψόμεθα ἄνθρωπον, ᾧ βίος ἄλυπος ἐγένετο. 3. Σωκράτη μεθύοντα οὐδεὶς πώποτε ἑώρακεν ἄνθρωπον. 4. Φωκίων ὁ Ἀθηναῖος ὑπ' οὐδενὸς οὔτε γελῶν ᾤφθη οὔτε δακρύων. 5. Πτωχὸν ἰδὼν μὴ παραδράμῃς. 6. Ἀλέξανδρος εἰπεῖν λέγεται,

ὡς, εἰ μὴ Ἀλέξανδρος ἐγερόνει, ἠθέλησεν ἂν Διογένης γενέσθαι. 7. Τὸ καλῶς ῥηθῆναι καὶ δις καὶ τρις καλῶς ἂν ῥηθῆι. 8. Χρῆ ἐμμεῖναι τοῖς εἰρημένοις. 9. Δημοσθένους εἶπε πρὸς τοὺς Ἀθηναίους· „Φροντίζετε, ὅπως οἱ παρ’ ἡμῶν πρέσβεις μὴ λόγους μόνον ἐροῦσιν, ἀλλὰ καὶ ἔργον τι δεικνύουσι ἕξουσιν. 10. Περικλῆς τοὺς παῖδας λοιμῶ ἀποβαλὼν ἐρῶμένως αὐτῶν τὸν θάνατον ἠνεγκεν. 11. Ὁ σοφὸς ἀνὴρ ῥᾶον οἴσει τῶν ἄλλων τὰς ἐν βίῳ συμφοράς. 12. Μήποτε διενεχθεῖν πρὸς τοὺς φίλους, διενηνεγμένους δ’ ὡς τάχιστα διαλλαγείην.

13. Ὁξὺς θεῶν ὀφθαλμὸς εἰς τὸ πᾶν ἰδεῖν.

4231.

1. Xerxes z łątwością (łątwo) zajął Ateny, wszyscy bowiem obywatele miasto opuścili. 2. Herakles, wybrawszy drogę cnoty, uzyskał nieśmiertelność. 3. Leonidas miał powiedzieć do Xerxesa, żądającego wydania (inf.) broni: „Przyjdź i weź sobie“ (aor.). 4. Cyklop Polifemos miał zjeść towarzyszy Odysseusza. 5. Ani nie widziałem, coś uczynił, ani nie słyszałem, coś powiedział (perf.). 6. Nie wszystko można (ἔσσι) widzieć (aor.) i nie wszystko wiedzieć. 7. (Słowa) powiedzianego (aor.) nie cofniesz (opt. aor. z ἄν). 8. Perykles miał mężnie znieść śmierć swoich synów. 9. Mówią, że Aryona zaniósł delfin przez morze do Koryntu (pass.).

232.

Ψεύστης κολασθεῖς.

1. Ἀνὴρ τις παρὰ ποταμῶ ξυλευόμενος τὸν πέλεκυν ἀπέβαλεν· ἀπορῶν οὖν ἐπὶ τῆς ὄχθης καθίσας ἔκλαυσεν. 2. Ἐρμῆς δ’ ἀκούσας κλαυτοῦ αὐτοῦ καὶ μαθὼν τὴν αἰτίαν κατέδυ εἰς τὸν ποταμόν, οἰκτίρας τὸν ἀνθρώπον. 3. Μικρῶ δ’ ὕστερον ἀναδὺς ἀνήνεγκε χρυσοῦν πέλεκυν καὶ ἤρετο, εἰ οὗτός ἐστιν, ὃν ἀπολώλεκεν. 4. Τοῦ δὲ μὴ τοῦτον εἶναι εἰπόντος ὁ θεὸς αὐτῷ καταβὰς ἀργυροῦν ἀνεκόμισεν. 5. Τοῦ δ’ οὐδὲ τοῦτον

εἶναι ἑαυτοῦ φάσκοντος, τὸ τρίτον ὁ θεὸς κατέδυν καὶ τὸν τοῦ ἀνδρὸς πέλεκυν ἀνήνεγκεν. 6. Ἰδὼν δ' αὐτὸν ὁ ἀνὴρ μέγα ἔχαρη καὶ εὐθὺς εἶπε τοῦτον ἀληθῶς εἶναι τὸν ἀπολωλότα. 7. Θαυμάσας δ' ὁ θεὸς τὴν τοῦ ἀνδρὸς δικαιοσύνην ἅπαντας αὐτῷ ἔδωρήσατο.

233.

Dokończenie.

1. Ὁ δέ, παραγενόμενος πρὸς τοὺς ἐταίρους, πάντα τὰ συμβάντα αὐτοῖς διηγήσατο· ὧν εἰς τις τὰ ἴσα κερδᾶναι βουλόμενος, παρὰ τὸν ποταμὸν ἦλθε καὶ τὸν πέλεκυν ἐξεπίτηδες ἄφεις εἰς τὸ ρεῦμα, κλαίων ἐκάθητο. 2. Ἐπιφανεῖς οὖν ὁ Ἐρμῆς κἀκείνῳ καὶ τὴν αἰτίαν γνοὺς τῆς λύπης εὐθὺς κατέδυν εἰς τὸν ποταμὸν· ἀνενεγκὼν δὲ καὶ τούτῳ χρυσοῦν πέλεκυν ἤρετο, εἰ τοῦτον ἀπέβαλεν. 3. Τοῦ δὲ σὺν ἡδονῇ „Ναὶ ἀληθῶς ὁδ' ἐστίν“ εἰπόντος, μισήσας ὁ θεὸς τὴν τσοσύτην ἀναίδειαν, οὐ μόνον ἐκείνῳ κατέσχευεν, ἀλλ' οὐδὲ τὸν τοῦ ἀνδρὸς ἀπέδωκεν. 4. Ταῦτα δὲ παθὼν ἔγνω ὁ ἀνθρώπος, ὅτι ὁ ψευδόμενος βλάπτει ἑαυτόν.

234.

Ἀλεξάνδρου ἀνάβασις.

1. Ἀλέξανδρος Φιλίππου, τοῦ Μακεδόνων βασιλέως υἱός, ἐπεὶ μετὰ τὸν τοῦ πατρὸς θάνατον τὴν ἀρχὴν παρεδέξατο, στρατείαν παρεσκευάζετο ἐπὶ τοὺς Πέρσας. 2. Στρατιὰν οὖν συλλέξας Μακεδόνων καὶ Ἑλλήνων οὐκ ὀλίγην, ἅμα τῷ ἡρι ἀρχομένῳ ἐξήλασεν ἐφ' Ἑλλήσποντον, τὰ κατὰ Μακεδονίαν τε καὶ τοὺς Ἑλληνας Ἀντιπάτρῳ ἐπιτρέψας. 3. Ἐλθὼν δ' ἐκεῖ διὰ τῆς Θράκης ἐν εἴκοσιν ἡμέραις διεβίβασε τὸν στρατὸν εἰς Ἀβυδὸν τριήρεσι μὲν ἑκατόν, πλοίοις δ' ἄλλοις πολλοῖς. 4. Λέγουσι δ' αὐτὸν ἐν μέσῳ τῷ πόρῳ ταῦρον σφάζει τῷ Ποσειδῶνι καὶ σπεῖσαι Νηρηΐσιν ἐκ χρυσοῦς φιάλης, πρῶτον

δ' ἐκ τῆς νεῶς ἐκπηδήσαντα εἰς τὴν γῆν ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ βωμοὺς ἰδρῦσασθαι Διὸς καὶ Ἀθηνᾶς καὶ Ἡρακλέους. 5. Ἐπεὶ δ' εἰς Ἴλιον ἦκεν, ἔθυσε καὶ Ἀθηνᾶ καὶ Πριάμῳ, μῆνιν Πριάμου παραιτούμενος τῷ Νεοπτολέμῳ γένει· ἦν γὰρ αὐτὸς ἐκ τοῦ Νεοπτολέμου γένους. 6. Ἐστεφάνωσε δὲ καὶ τὸν Ἀχιλλέως τάφον, Ἡφαιστίωνος, ὃς αὐτῷ πιστότατος ἦν τῶν φίλων, στεφανοῦντος τὸν τοῦ Πατρόκλου.

235.

Ciąg dalszy.

1. Ἀκούσας δὲ τοὺς Πέρσας ἐπὶ τῷ Γρανικῷ συντετάχθαι ὡς εἰς μάχην, εὐθύς ἐξήλασεν ἐπ' αὐτοὺς καὶ παντελῶς ἐνίκησεν. 2. Λαβὼν δὲ μετὰ ταύτην τὴν νίκην τὰς μὲν πλείστας Αἰολίδας καὶ Ἰωνικὰς πόλεις ἄνευ μάχης, τὴν δὲ Μίλητον καὶ Ἀλικαρνασσὸν ἔλῳν κατὰ κράτος, εἰς Γόρδιον, πόλιν τῆς Φρυγίας, ἐπορεύθη. 3. Ἐκεῖ δ' ἀφικόμενος ὁρᾶν ἐπεθύμησε τὴν ἄμαξαν τὴν τοῦ Γορδίου καὶ τοῦ ζυγοῦ τὸν δεσμόν· χρησὶμὸν γὰρ ἐπύθετο εἶναι, ὅστις λύσειε τοῦ ζυγοῦ τὸν δεσμόν, τοῦτον ἄρξειν τῆς Ἀσίας. 4. Ἐπειρᾶτο μὲν οὖν καὶ Ἀλέξανδρος λυεῖν τὸν δεσμόν· οὐ μὴν ἔλυσέ γε· οὔτε γὰρ τέλος οὔτ' ἀρχὴ ἐφαίνετο αὐτοῦ. 5. Ἐνθα δὴ σπασάμενος τὸ ξίφος διέκοψε τὸν δεσμόν· καὶ ὁ χρησὶμὸς οὕτως ἐτελέσθη.

236.

Ciąg dalszy.

1. Ἐξορμήσας δ' ἀπὸ Γορδίου ὁ Ἀλέξανδρος ἐπορεύετο διὰ τῆς Γαλατικῆς καὶ ἐντεῦθεν διὰ τῆς Καππαδοκίας ὡς προσκτικησόμενος καὶ ταύτας τὰς χώρας. 2. Ἐμβαλὼν δ' ἔπειτα εἰς τὴν Κιλικίαν προσέλαβε τοὺς Ταρσοὺς ἄνευ μάχης. 3. Ἀκούσας δ' ἐκεῖ Δαρεῖον μεγάλην στρατιὰν ἔχοντα προσέρχεσθαι ὡς μαχομένον τοῖς Μακεδόσι, μάλα ἐχάρη καὶ εὐθύς ἐξήλασε ἐπὶ

τοὺς Πέρσας. 4. Συνέτυχε δ' αὐτοῖς παρὰ τὸν Πίναρον ποταμὸν τεταγμένοις ἐγγὺς τῆς θαλάττης καὶ τῆς Ἰσσοῦ πόλεως· ἐλέγοντο δ' εἶναι εἰς ἑξήκοντα ἀνδρῶν μυριάδας. 5. Ἀλέξανδρος δ' οὖν, ἐπεὶ καὶ αὐτῷ διετέτακτο τὸ στρατεύμα, ἐποτρύννας τοὺς τε ἡγεμόνας καὶ τοὺς λοχαγοὺς ἀνδρας ἀγαθοὺς γίνεσθαι, προῆγε τὴν δύναμιν· πρῶτοι δὲ οἱ περὶ Ἀλέξανδρον καὶ αὐτὸς ὁ Ἀλέξανδρος δρόμῳ εἰς τὸν ποταμὸν εἰσεβαλον. 6. Εὐθύς δ', ὡς ἐν χερσὶν ἡ μάχη ἐγένετο, ἐτράποντο οἱ βάρβαροι. 7. Καὶ ταύτη μὲν καλῶς ἐνίκα Ἀλέξανδρος· ἐν δὲ τῷ ἀριστερῷ κέρατι ἐπιέζοντο οἱ Μακεδόνες ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, τῶν μισθοφόρων τῶν τοῦ Δαρείου. 8. Καὶ ἐνίκησαν ἂν οἱ τοῦ Δαρείου, εἰ μὴ Ἀλέξανδρος ἀπὸ τοῦ δεξιοῦ κέρως παρεβοήθησεν.

237.

Ciąg dalszy.

1. Τότε δὲ δρόμῳ ἔφυγε πᾶσα ἡ στρατιά· ἔφυγε δὲ καὶ Δαρεῖος πρῶτον μὲν ἐπὶ τοῦ ἄρματος, ὕστερον δέ, ἐπεὶ δυσχωρίαις ἐνέτυχεν, ἐφ' ἵππου, ἀπολιπὼν τό τε ἄρμα καὶ τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ τόξον καὶ τὸν κἀνδύον. 2. Καὶ τὸν μὲν Δαρεῖον νύξ ἐπιγενομένη διέσωσεν, τὸ δ' ἄρμα αὐτοῦ καὶ τὰ ὄπλα ἔλαβον τῶν Μακεδόνων τινὲς διώκοντες· εἶλον δὲ καὶ τὸ στρατόπεδον τὸ τῶν Περσῶν καὶ ἐν τούτῳ τὴν τε μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ υἱὸν Δαρείου νήπιον καὶ θυγατέρας δύο. 3. Λέγονται δ' ἀποκτεῖναι οἱ Μακεδόνες ἐν τῇ τε μάχῃ καὶ τῇ διώξει τῶν Περσῶν εἰς δέκα μυριάδας. 4. Μετὰ ταύτην τὴν μάχην ὁ μὲν Ἀλέξανδρος τοὺς νεκροὺς θάψας μεγαλοπρεπῶς καὶ τὴν στρατιὰν ἀναπαύσας εἰς τὴν Φοινίκην ἦει, Δαρεῖος δ' ἐπὶ Θάψακον τὴν πόλιν καὶ τὸν Εὐφράτην ποταμὸν σπουδῇ ἤλαυνεν, ὅπως ὡς τάχιστα μέσον αὐτοῦ τε καὶ Ἀλεξάνδρου τὸν Εὐφράτην ποιῆσαι. 5. Ἐφρευγον δὲ μετ' αὐτοῦ τῶν τε Περσῶν οἱ διασωθέντες ἐκ τῆς μάχης καὶ τῶν ξένων τῶν μισθοφόρων.

Ciąg dalszy.

1. Ἀλεξάνδρου δ' ἐν τῇ Φοινίκῃ ὄντος πρέσβεις ἀφίκοντο παρὰ Δαρείου, ἐπιστολὴν κομίζοντες αὐτοῦ καὶ αὐτοὶ ἀπὸ γλώττης δεησόμενοι ἀφείναι Δαρείω τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας. 2. Ἐνῆν δὲ καὶ ἐγκλήματα ἐν τῇ ἐπιστολῇ, ὅτι εἰς τὴν Ἀσίαν διέβη Ἀλέξανδρος καὶ πολλὰ κακὰ εἰργάσατο τοὺς Πέρσας οὐδὲν ἄχαρι ἐκ Περσῶν παθῶν. 3. Τούτου ἔνεκα καταβῆναι αὐτὸς τῇ χώρᾳ ἀμυνῶν καὶ τὴν ἀρχὴν τὴν πατρῶαν ἀνασώσων. 4. Καὶ τὴν μὲν μάχην ὡς θεῶν τιμὴν ἔδοξεν, οὕτω κριθῆναι· αὐτὸς δὲ βασιλεὺς παρὰ βασιλέως γυναῖκά τε τὴν αὐτοῦ αἰτεῖν καὶ τὴν μητέρα καὶ παῖδας τοὺς ἀλόντας καὶ φιλίαν ἐθέλειν ποιήσασθαι πρὸς Ἀλέξανδρον καὶ σύμμαχος εἶναι Ἀλεξάνδρῳ· καὶ ὑπὲρ τούτων πέμπειν ἡξίου Ἀλέξανδρον παρ' αὐτὸν τοὺς τὰ πιστὰ ληφομένους καὶ ὑπὲρ Ἀλεξάνδρου δώσοντας.

Ciąg dalszy.

1. Πρὸς ταῦτα δ' ἀντέγραψεν Ἀλέξανδρος τάδε· „Οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι ἐλθόντες εἰς Μακεδονίαν καὶ εἰς τὴν ἄλλην Ἑλλάδα κακῶς ἐποίησαν ἡμᾶς οὐδὲν προσηδικημένοι· ἐγὼ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἡγεμῶν κατασταθεὶς καὶ τιμωρήσασθαι βουλόμενος Πέρσας διέβην εἰς τὴν Ἀσίαν, ὑπαρξάντων ὑμῶν τῆς ἐχθρας. 2. Ἐπειδὴ δὲ μάχῃ νενίκηκα πρότερον μὲν τοὺς σοὺς στρατηγούς καὶ σατράπας, νῦν δὲ σὲ καὶ τὴν μετὰ σου δύναμιν, καὶ τὴν χώραν ἔχω τῶν θεῶν μοι δόντων, καὶ κύριός εἰμι τῆς ἀπάσης Ἀσίας, ὥστε, εἴ τις δέη, ἦκε πρὸς ἐμέ. 3. Εἰ δὲ φοβῆ, μὴ ἐλθὼν πάθῃς τι ἐξ ἐμοῦ ἄχαρι, πέμπε τινὰς τῶν φίλων τὰ πιστὰ ληφομένους. 4. Ἐλθὼν δὲ πρὸς ἐμέ τὴν τε μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τοὺς παῖδας καὶ εἰ ἄλλο τι ἐθέλεις, αἶτει καὶ λάμβανε· ὅ τι γὰρ ἂν πείθῃς ἐμέ, ἔσται σοι. 5. Καὶ τοῦ λοιποῦ

ὅταν πέμπης, παρ' ἐμὲ ὡς βασιλέα πέμπει, μηδ' ἂ βούλει, ἐξ ἴσου ἐπίστελλε, ἀλλ' ὡς κυρίῳ ὄντι πάντων τῶν σῶν φράζει, εἴ τινος δέη· εἰ δὲ μή, ἐγὼ βουλευσομαι περὶ σοῦ ὡς ἀδικοῦντος.
6. Εἰ δ' ἀντιλέγεις περὶ τῆς βασιλείας, ὑπομείνας ἔτι ἀγωνίσαι περὶ αὐτῆς καὶ μὴ φεῦγε, ὡς ἐγὼ ἐπὶ σὲ πορευσομαι, οὐδ' ἂν ἦς."

240.

Ciąg dalszy.

1. Ταῦτα πρὸς τὸν Δαρεῖον ἐπιστείλας προῆει διὰ τῆς Φοινίκης, ὡς τὴν Αἴγυπτον προσκτησόμενος· αὕτη γὰρ ἡ χώρα ἦν μὲν ἐκ παλαιοῦ τῶν Περσῶν, χαλεπῶς δ' ἔφερον οἱ Αἰγύπτιοι τὴν τῶν Περσῶν δουλείαν. 2. Πορευόμενος δὲ παρὰ Θάλατταν προσλαμβάνει τὰς πόλεις τὰς ἐκεῖ, Βύβλον τε καὶ Σιδῶνα. 3. Προχωροῦντι δ' αὐτῷ ὡς ἐπὶ Τύρον πρέσβεις Τυρίων ἐντυγχάνουσι κατὰ τὴν ὁδὸν πεμφθέντες περὶ φιλίας. 4. Ὁ δὲ τὴν πόλιν ἐπαινέσας καὶ τοὺς πρέσβεις ἐκέλευσε φράσαι Τυρίοις, ὅτι βασιλεὺς ἐθέλει εἰσελθὼν εἰς τὴν πόλιν θῦσαι τῷ Ἡρακλεῖ· ἦν γὰρ ἐν Τύρῳ ἱερὸν τοῦ Ἡρακλέους παλαίτατον. 5. Ἀποκριναμένων δ' αὐτῷ τῶν Τυρίων, ὅτι εἰς τὴν πόλιν οὔτε Περσῶν τινα οὔτε Μακεδόνων εἰσδέχονται, τὰ δ' ἄλλα ἐτοιμοὺς εἶναι ποιῆσαι, ὅσα ἀπαγγείλαι, Ἀλέξανδρος ὀργισθεὶς προσῆγε τὴν στρατιάν ὡς πολιορκήσων τὴν πόλιν. 6. Ἦν δ' ἔργον χαλεπώτατον τῆς Τύρου ἢ πολιορκία· καὶ γὰρ καὶ θαλάττη πανταχόθεν περιεβέβλητο ἢ πόλις καὶ τείχεσιν ὑψηλοῖς ὠχύρωτο, νῆες δὲ πολλαὶ τοῖς Τυρίοις ἦσαν. 7. Ὅμως δ' ἑάλω ὑπ' Ἀλεξάνδρου, εἰ καὶ μετὰ πολλοῦ πόνου.

241.

Ciąg dalszy.

1. Ἐτι δὲ πολιορκοῦντος τὴν πόλιν Ἀλεξάνδρου ἤκον αὐθις πρέσβεις παρὰ Δαρείου ἀπαγγέλλοντες μύρια μὲν τάλαντα ὑπὲρ τῆς μητροῦς τε καὶ γυναικὸς καὶ τῶν παιδῶν δοῦναι ἐθέλειν

Δαρείον Ἀλεξάνδρῳ, τὴν δὲ χώραν πᾶσαν τὴν ἐντὸς τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ μέχρι τῆς θαλάττης Ἀλεξάνδρου εἶναι γήμαντα δὲ τὴν Δαρείου παῖδα Ἀλέξανδρον φίλον τε εἶναι Δαρείῳ καὶ σύμμαχον. 2. Καὶ τούτων ἐν τῷ συλλόγῳ τῶν ἐταίρων ἀπαγγελθέντων Παρμενίωνα μὲν λέγουσιν Ἀλεξάνδρῳ εἶπειν, ὅτι, εἰ Ἀλέξανδρος ἦν, κατέλυσε ἂν ἐπὶ τούτοις τὸν πόλεμον. Ἀλέξανδρον δὲ Παρμενίωνι ἀποκρίνασθαι, ὅτι καὶ αὐτὸς ἂν, εἴπερ Παρμενίων ἦν, οὕτως ἔπραξεν, ἐπεὶ δ' Ἀλέξανδρός ἐστιν, ἀποκρίνεσθαι Δαρείῳ, ὅπερ καὶ ἀπεκρίνατο. 3. Ἐφη γὰρ οὔτε χρημάτων δεῖσθαι παρὰ Δαρείου οὔτε τῆς χώρας τὸ μέρος λαβεῖν ἀντὶ τῆς πάσης· γῆμαί τ' ἐὰν ἐθέλη τὴν Δαρείου παῖδα, γῆμαι ἂν καὶ μὴ διδόντος Δαρείου· ἐκέλευέ τ' αὐτὸν ἤκειν, εἴ τι εὐρέσθαι ἐθέλοι φιλάνθρωπον παρ' αὐτοῦ. 4. Γνοὺς δὲ ταῦτα Δαρείος τῆς μὲν φιλίας τῆς πρὸς Ἀλέξανδρον ἀπέγνω, τὸν δὲ πόλεμον αὐθις παρεσκευάζετο.

242.

Ciąg dalszy.

1. Πορευομένην δὲ τῷ Ἀλεξάνδρῳ ἐπ' Αἴγυπτον αἱ μὲν ἄλλαι πόλεις προσεχώρησαν, ἡ δὲ τῶν Γαζαίων πόλις οὐκ ἐδέξατο αὐτόν. 2. Ἐλὼν οὖν καὶ ταύτην τὴν πόλιν κατὰ κράτος, ἐπεὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὴν Αἴγυπτον ἦκε μετ' ὀλίγας ἡμέρας, ἀνὰ τὸν Νεῖλον ποταμὸν ἀναπλεύσας ἀφίκετο εἰς Μέμφιν καὶ ἔθυσεν ἐκεῖ τοῖς τ' ἄλλοις θεοῖς καὶ τῷ Ἄπιδι. 3. Κτίσας δ' ἔπειτα τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἐν χώρῳ καλλίστῳ ἐγγὺς τῆς θαλάττης καὶ παρ' Ἀμμωνα εἰς Λιβύην ὁδὸν ποιησάμενος εἰς χῶρον ἔρημον καὶ ἄνυδρον, ὡς χρησόμενος τῷ θεῷ, ἅμα τῷ ἦρι εἰς Τύρον ἐπανῆλθεν. 4. Ἐν Τύρῳ δ' ἀνέπαυσε τὸν στρατὸν καὶ ἀγῶνα ἐποίησε γυμνικόν τε καὶ μουσικόν. 5. Ἐντεῦθεν δ' ἤδη ἄνω ὤρμητο ὡς ἐπὶ Θάψακόν τε τὴν πόλιν καὶ τὸν Εὐφράτην ποταμόν· τοῦτον δὲ γεφυρώσας καὶ διαβάς οὐδενὸς

εἰργοντος ἐπορεύετο ἄνω διὰ τῆς Μεσοποταμίας, ἐν ἀριστερῇ ἔχων τὸν Εὐφράτην καὶ τῆς Ἀρμενίας τὰ ὄρη. 6. Πορευομένῳ δ' αὐτόμολοι ἤκοντες ἀπὸ τοῦ Δαρείου στρατεύματος ἐξήγγειλαν, ὅτι Δαρεῖος ἐπὶ τοῦ Τίγρητος ποταμοῦ ἐστρατοπέδευκεν ὡς κωλύσων Ἀλέξανδρον, εἰ διαβαίνοι. 7. Τοῦτ' ἀκούσας σπουδῇ προῆγεν ὡς ἐπὶ τὸν Τίγρητα· ἐπεὶ δ' ἦκεν, οὔτε Δαρεῖον οὔτε φυλακὴν καταλαμβάνει, ἀλλὰ διαβαίνει τὸν πόρον οὐδενὸς κωλύοντος.

243.

Ciąg dalszy.

1. Πυθόμενος δὲ μετ' ὀλίγας ἡμέρας στρατοπεδεύειν Δαρεῖον ἐν Γαυγαμήλοις πρὸς τῷ Βουμῳδῳ ποταμῷ, μεγάλην δύναμιν ἔχοντα, εὐθὺς πορεύεται ἐπ' αὐτόν· ἐλέγετο δ' ἡ πᾶσα στρατιὰ εἶναι Δαρείῳ ἵππεῖς μὲν εἰς τετράκις μυρίους, πεζοὶ δ' εἰς ἑκατὸν μυριάδας καὶ ἄρματα δρεπανηφόρα διακόσια, ἐλέφαντες δὲ πεντεκαίδεκα. 2. Ὡς δ' ἀπεῖχεν Ἀλέξανδρος ὅσον τριάκοντα σταδίους, καταφανεῖς ἤδη ἐγένοντο αἱ τῶν πολεμίων τάξεις. 3. Ἀλέξανδρος δὲ συγκαλέσας τοὺς στρατηγούς καὶ τῶν ξένων τοὺς ἡγεμόνας συνεβουλευέτο, πότερον κρεῖττον εἶη εὐθὺς ἐπάγειν τὴν φάλαγγα, ἢ τότε μὲν αὐτοῦ ἀναπαθεῖν τὸ στρατεύμα, κατασκέψασθαι δ' ἅπαντα τὸν χῶρον καὶ τὴν τῶν πολεμίων τάξιν. 4. Συμβουλευόντος δὲ τοῦ Παρμενίωνος καταστρατοπεδεύονται αὐτοῦ τεταγμένοι ὡς εἰς μάχην· Ἀλέξανδρος δὲ λαβὼν τοὺς ψιλοὺς καὶ τῶν ἵππέων τοὺς ἐταίρους περιήλαννε κύκλῳ σκοπῶν τὸ χωρίον. 5. Ἐπεὶ δ' ἐπανῆλθε, δειπνοποιεῖσθαι καὶ ἀναπαύεσθαι ἐκέλευσε τὸν στρατόν, ὡς ἅμα τῇ ἡμέρᾳ τὴν μάχην ποιησόμενος.

244.

Ciąg dalszy.

1. Καὶ ἤδη τε ἡμέρα ὑπεφαίνεται καὶ Μακεδόνες συνετάττοντο ὡς εἰς μάχην. 2. Ἐπεὶ δὲ συνετάχθησαν, Ἀλέξανδρος

μὲν αὐτὸς ἔχων τὸ δεξιὸν κέρασ προῆγε κατὰ τὸ μέσον τὸ τῶν Περσῶν, ἔνθα ἦν βασιλεὺς Δαρεῖος. 3. Καὶ πρῶτον μὲν ἵππομαχία ἐγένετο κατὰ τὸ δεξιόν· Ἀλέξανδρος δὲ τὴν φάλαγγα ἤγε δρόμῳ ἐπὶ τὸν Δαρεῖον αὐτόν. 4. Καὶ χρόνον μὲν τινα ἐν χερσὶν ἢ μάχῃ ἦν· ὀλίγῳ δ' ὕστερον ἐγκλίνουσιν οἱ βάρβαροι οὐ δυνάμενοι ἀντέχειν τοῖς Μακεδόνας. 5. Δαρεῖος δὲ πρῶτος αὐτὸς ἐπιστρέψας ἔφυγεν, ὄρῳντες δὲ φεύγουσι καὶ οἱ περὶ αὐτόν. 6. Καὶ τότε ἂν Ἀλέξανδρος εἶπεν, ὡς δοκεῖ, τὸν Δαρεῖον διώξας, εἰ μὴ ἔπεμψε Παρμενίων ἀγγελοῦντα, ὅτι κινδυνεύουσιν οἱ κατὰ τὸ ἀριστερὸν καὶ βοηθεῖν δεῖ ὡς τάχιστα· ἐν ᾧ γὰρ Ἀλέξανδρος τῷ Παρμενίῳ ἐβοήθησεν ἐπιστρέψας σὺν τῇ ἵππῳ, ἔφυγεν ὁ Δαρεῖος. 7. Τέλος δ' ἔφυγον ἀνὰ κράτος πάντες οἱ βάρβαροι, οἱ δὲ Μακεδόνες ἐφεπόμενοι πολλοὺς ἀπέκτειναν· εἶλον δὲ τὸ τῶν βαρβάρων στρατόπεδον καὶ τὰ σκευοφόρα καὶ τοὺς ἐλέφαντας καὶ τοὺς καμήλους.

245.

Dokończenie.

1. Ἀλέξανδρος δ' οὐκ ἐπαύετο διώκων τὸν Δαρεῖον, πρὶν εἶλοι. 2. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον εἰς Ἀρβηλα ἀφίκετο· ἐκεῖ δὲ τὰ χρήματα καὶ τὴν κατασκευὴν καὶ τὸ ἄρμα τὸ Δαρείου ἔλαβεν. 3. Ἐξ Ἀρβήλων δ' ὀρμηθεὶς ἦκεν εἰς Βαβυλῶνα, ἐντεῦθεν δ' ἐπὶ Σούσων ἐστέλλετο· προσκεχωρήκασιν δ' αὐτῷ ἐκόντες καὶ οἱ Βαβυλώνιοι καὶ οἱ Σούσιοι, πυθόμενοι τὴν τοῦ Δαρείου ἡτταν. 4. Ἐντεῦθεν προὐχώρει ἐπὶ Μηδίας ἀκούσας ἐκεῖ εἶναι Δαρεῖον· Δαρεῖος γὰρ τὰς μὲν γυναῖκας καὶ τὰς ἄρμαμάξας ἐπὶ τὰς Κασπίας καλουμένας πύλας ἔπεμψεν, αὐτὸς δ' ἔχων τὴν δύναμιν, ἣτις αὐτῷ ἐκ τῶν παρόντων συνελλεκτο, ἔμμενεν ἐν Ἐκβατάνοις. 5. Ἐπεὶ δ' ἤκουσεν Ἀλέξανδρον ἐγγὺς ὄντα σὺν τῇ στρατιᾷ, οὐκ οὔσης ἀξιομάχου τῆς δυνάμεως, λαβὼν τὰ χρήματα ἔφυγεν εἰς πύλας τὰς Κασπίας. 6. Ἐπεὶ δὲ κάκει

Ἄλεξανδρος ἦλθε σπουδῆ ἄγων τοὺς τε προδρομούς ἱππέας καὶ τῶν πεζῶν τοὺς κουφοτάτους, ἀγγέλλεται αὐτῷ, ὅτι Βῆσσοι, ὁ Βακτριῶν σατράπης, καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν σὺν Δαρείῳ φευγόντων Δαρεῖον δεδεμένον ἄγοιεν. 7. Τότε δ' ἔτι θάπτιον ἐδίωκεν Ἄλεξανδρος τοὺς βαρβάρους ἄγων τοὺς μεθ' αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἡμέρας. 8. Τέλος δ' ἐπέτυχε τοῖς βαρβάροις· καὶ ὀλίγοι μὲν αὐτῶν ἠμύνοντο, οἱ δὲ πλεῖστοι εὐθὺς ἔφυγον σὺν Βήσσω, Δαρεῖον ἀπολιπόντες καιρίαν τρωθέντα. 9. Δαρεῖος μὲν οὖν ἀπέθανεν ὀλίγῳ ὕστερον, πρὶν ἤκειν Ἄλεξανδρον· Ἄλεξανδρος δὲ τὸ σῶμα εἰς Πέρσας ἔπεμψε, θάψαι κελεύσας ἐν ταῖς βασιλικαῖς θήκαις, καθάπερ καὶ οἱ ἄλλοι οἱ πρὸ Δαρείου βασιλεῖς.

246. = 234^{VI}

Περὶ Κῦρου τοῦ ἀρχαίου.

1. Κῦρος Καμβύσων, Περσῶν βασιλέως, υἱὸς φῦναι λέγεται εἶδος μὲν κάλλιτος, ψυχὴν δὲ φιλανθρωπότητος καὶ φιλομαθέστατος καὶ φιλοπονώτατος, ὥστε πάντα μὲν πόνον, πάντα δὲ κίνδυνον ὑπομῆναι τοῦ ἐπαινέσθαι ἕνεκα. 2. Καὶ μέχρι μὲν δώδεκα ἐτῶν ὁ Κῦρος ἐν τοῖς Πέρσαις ἐπαιδεύθη· ἐμάνθανον δ' ἐκεῖ οἱ παῖδες εἰς διδασκαλεῖα φοιτῶντες δικαιοσύνην καὶ σωφροσύνην καὶ πείθεσθαι τοῖς ἄρχουσι καὶ ἐγκρατεῖς εἶναι σίτου καὶ ποιοῦ, ἐμάνθανον δὲ καὶ τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν. 3. Ἀκούσας δ' ὁ πάππος αὐτοῦ Ἀστυάγης, τῶν Μήδων βασιλεύς, — ἦν γὰρ Μανδάνη, ἡ τοῦ Κῦρου μήτηρ, Ἀστυάγου θυγάτηρ — καλὸν κἀγαθὸν αὐτὸν εἶναι, μετεπέμψατο τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα καὶ τὸν παῖδα αὐτῆς· ἰδεῖν γὰρ ἐπεθύμει τὸν Κῦρον. 4. Ἦλθεν οὖν αὐτῆ τε ἡ Μανδάνη πρὸς τὸν πατέρα καὶ τὸν Κῦρον τὸν υἱὸν ἔχουσα. 5. Ἐν χρόνῳ δὲ βραχεῖ οὕτω προσφιλῆς ἐγένετο ὁ Κῦρος τῷ πάππῳ, ὥστε πάντα χαρίζεσθαι αὐτῷ τὸν πάππον, ἃ ἂν βούλοιο.

6. Ἐπεὶ δ' ἡ Μανδάνη παρεσκευάζετο ὡς ἀπιούσα πάλιν πρὸς τὸν ἄνδρα, ἐδεῖτο αὐτῆς ὁ Ἀστυάγης καταλιπεῖν τὸν Κῦρον. 7. Ἡ δ' ἀπεκρίνατο, ὅτι βούλοιο μὲν ἅπαντα τῷ πατρὶ χαρίζεσθαι, ἄκοντα μέντοι τὸν παῖδα χαλεπὸν εἶναι νομίζειν καταλιπεῖν. 8. Ἐρωτηθεὶς δ' ὁ Κῦρος, πότερον βούλοιο μένειν ἢ ἀπιέναι, οὐκ ἐμέλλησεν, ἀλλὰ ταχὺ εἶπεν, ὅτι μένειν βούλοιο. 9. Ἐρωτηθεὶς δὲ πάλιν ὑπὸ τῆς μητρὸς, διὰ τί, εἰπεῖν λέγεται· „Ὅτι οἴκοι μὲν τῶν ἡλίκων καὶ εἰμι καὶ δοκῶ κράτιστος εἶναι, ὧ μῆτερ, καὶ ἀκοντίζων καὶ τοξεύων, ἐνταῦθα δ' οἶδ' ὅτι ἰππεύων ἤττων εἰμι τῶν ἡλίκων· καὶ τοῦτ' εὖ ἴσθι, ὧ μῆτερ, ὅτι ἐμὲ πάνυ ἀνιᾶ. 10. Ἐὰν δέ με καταλίπῃς ἐνθάδε καὶ μάθω ἰππεύειν, ὅταν μὲν ἐν Πέρσαις ὦ, οἴμαι σοι ἐκείνους τοὺς ἀγαθοὺς τὰ πεζικὰ ῥαδίως νικήσειν, ὅταν δ' εἰς Μήδους ἔλθω, ἐνθάδε πειράσομαι ἀγαθῶν ἰππέων κράτιστος ὣν ἰππεὺς συμμαχεῖν τῷ πάππῳ.“

11. Τέλος δ' ἡ μὲν μήτηρ ἀπῆλθε, Κῦρος δὲ κατέμενε καὶ αὐτοῦ ἐτρέφετο. 12. Πρόσηβος δὲ γενόμενος, ἐπεὶ καὶ ἰππεύειν ἔμαθε, ὥστε οὐ μόνον εἰς τὸ ἴσον ἀφίκετο τῇ ἰππικῇ τοῖς ἡλιξιν, ἀλλὰ καὶ παρῆει διὰ τὸ ἐρᾶν τοῦ ἔργου, καὶ τὰ ἐν τῷ παραδείσῳ θηρία ἀνηλώκει διώκων καὶ βάλλων καὶ κατακαίνων, ὥστε ὁ Ἀστυάγης οὐκέτι εἶχεν αὐτῷ συλλέγειν θηρία, ἐδεῖτο τοῦ πάππου ἐκπέμψαι αὐτὸν ἐπὶ τὴν θήραν σὺν τῷ θείῳ. 13. Ὁ δ' οὖν Ἀστυάγης ἐπεὶ ἔγνω σφόδρα αὐτὸν ἐπιθυμοῦντα ἔξω θηρᾶν, ἐκπέμπει αὐτὸν σὺν τῷ θείῳ, καὶ φύλακας συμπέμπει ἐφ' ἵππων πρεσβυτέρους, ὅπως ἀπὸ τῶν δυσχωριῶν φυλάττοιεν αὐτὸν καὶ εἰ τῶν ἀγρίων τι φανείη θηρίων. 14. Ὁ οὖν Κῦρος τῶν ἐπομένων προθύμως ἐπυνθάνετο, ποίοις οὐ χρῆ θηρίοις πελάζειν καὶ ποῖα χρῆ θάρροῦντα διώκειν· οἱ δ' ἔλεγον, ὅτι ἄρκτοι πολλοὺς ἤδη πλησιάσαντας διέφθειραν καὶ κάπροι καὶ λέοντες, αἱ δ' ἔλαφοι καὶ δορκάδες καὶ οἱ ἄγριοι ὄλες καὶ οἱ ὄνοι οἱ ἄγριοι ἀσινεῖς

είσιν. 15. Ἐλεγον δὲ καὶ τοῦτο, τὰς δυσχωρίας ὅτι θεοὶ φυλάττεσθαι οὐδὲν ἦττον ἢ τὰ θηρία· πολλοὺς γὰρ ἤδη αὐτοῖς τοῖς ἵπποις ἀπολωλέναι.

16. Καὶ ὁ Κῦρος πάντα ταῦτα ἐμάνθανε προθύμως.

17. Ὡς δ' εἶδεν ἔλαφον ἐκπηδήσασαν, πάντων ἐπιλαθόμενος, ὧν ἤκουσεν, ἐδίωκεν, οὐδὲν ἄλλο ὁρῶν, ἢ ὅποι ἔφευγεν. 18. Καί πως διαπηδῶν αὐτῷ ὁ ἵππος πίπτει εἰς τὰ γόνατα καὶ μικροῦ καὶ ἐκεῖνον ἐξετραχίλισεν, οὐ μὴν ἀλλ' ἐπέμεινεν ὁ Κῦρος μόλις πως καὶ ὁ ἵππος ἐξανέστη. 19. Ὡς δ' εἰς τὸ πεδῖον ἦλθεν, ἀκοντίσας καταβάλλει τὴν ἔλαφον, καλόν τι χρῆμα καὶ μέγα. 20. Καὶ ὁ μὲν δὴ ὑπερέχαιρεν· οἱ δὲ φύλακες προσελάσαντες ἐλοιδοροῦν αὐτὸν καὶ ἔλεγον, εἰς οἶον κίνδυνον ἔλθοι, καὶ ἔφασαν κατερεῖν αὐτοῦ. 21. Ὁ οὖν Κῦρος εἰστήκει καταβεβηκῶς καὶ ἀκούων ταῦτα ἠνιάτο· ὡς δ' ἤσθητο κραυγῆς, ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὸν ἵππον ὥσπερ ἐνθουσιῶν, καὶ ὡς εἶδεν ἐκ τοῦ ἀντίου κάπρον προσφερόμενον, ἀντίος ἐλαθνεὶ καὶ διατεινάμενος εὐστόχως βάλλει εἰς τὸ μέτωπον· καὶ κατέσχε τὸν κάπρον.

22. Ἐνταῦθα μέντοι ἤδη καὶ ὁ θεῖος αὐτῷ ἐλοιδοροεῖτο τὴν θρασύτητα ὁρῶν· ὁ δ' αὐτοῦ λοιδορουμένου ὄμως ἐδεῖτο, ὅσα αὐτὸς ἔλαβε, ταῦτα εἶσαι εἰσκομίσαντα δοῦναι τῷ πάππῳ.

23. Τὸν δὲ θεῖον εἰπεῖν φασιν· „Ἄλλ' ἦν αἰσθηται, ὅτι ἐδίωκες, οὐ σοὶ μόνον λοιδορήσεται, ἀλλὰ καὶ ἐμοί, ὅτι σε εἶων.“

24. „Καὶ ἦν βούληται,“ φάναι αὐτόν, „μαστιγωσάτω, ἐπειδάν γ' ἐγὼ δῶ αὐτῷ· καὶ σῆγε, εἰ βούλει,“ ἔφη, „ὦ θεεῖ, τιμωρησάμενος ὃ τι βούλει, ταῦτα ὄμως χάρισαι μοι.“ 25. Καὶ ὁ Κναξάρχης μέντοι τελευτῶν εἶπε· „Ποίει, ὅπως βούλει· σὺ γὰρ νῦν γε ἡμῶν ἔοικας βασιλεὺς εἶναι.“

26. Οὕτω δὴ ὁ Κῦρος εἰσκομίσας τὰ θηρία ἐδίδου τε τῷ πάππῳ καὶ ἔλεγεν, ὅτι αὐτὸς ταῦτα θηράσειεν ἐκείνῳ καὶ τὰ ἀκόντια ἐπεδείκνυ μὲν οὐ, κατέθηκε δ' ἡματωμένα, ὅπου ᾤετο τὸν πάππον ὄψεσθαι. 27. Ὁ δ' Ἀστυάγης ἄρα εἶπεν· „Ἄλλ'

ὦ παῖ, δέχομαι μὲν ἔγωγε ἡδέως, ὅσα σὺ δίδως, οὐ μέντοι δέομαί γε τούτων οὐδενός, ὥστε σε κινδυνεύειν.“ 28. Καὶ ὁ Κῦρος ἔφη· „Εἰ τοίνυν μὴ σὺ δέῃ, ἰκετεύω, ὦ πάππε, ἐμοὶ δὸς αὐτά, ὅπως τοῖς ἡλικιώταις ἐγὼ διαδῶ.“ 29. „Ἄλλ’, ὦ παῖ,“ ἔφη ὁ Ἀστυάγης, „καὶ ταῦτα λαβὼν διαδίδου, ὅτι σὺ βούλει καὶ τῶν ἄλλων ὀπόσα ἐθέλεις.“ 30. Καὶ ὁ Κῦρος λαβὼν ἐδίδου τ’ ἄρας τοῖς παισὶ καὶ ἅμα ἔλεγεν· „ὦ παῖδες, ὡς ἄρα ἐφλυαροῦμεν, ὅτε τὰ ἐν παραδείσῳ θηρία ἐθρησκῶμεν· ὁμοιον ἔμοιγε δοκεῖ εἶναι οἰόνπερ εἴ τις δεδεμένα ζῶα θηρώῃ. 31. Πρῶτον μὲν γὰρ ἐν μικρῷ χωρίῳ ἦν, ἔπειτα δὲ λεπτὰ καὶ ψωραλέα· τὰ δ’ ἐν τοῖς ὄρεσι καὶ λειμῶσι θηρία ὡς μὲν καλά, ὡς δὲ μεγάλα, ὡς δὲ λιπαρὰ ἐφαίνετο. 32. Καὶ αἱ μὲν ἔλαφοι ὥσπερ πτηναὶ ἤλλοντο πρὸς τὸν οὐρανόν, οἱ δὲ κάπροι, ὥσπερ τοὺς ἀνδρας φασὶ τοὺς ἀνδρέλους, ὁμόσε ἐφέροντο, ὅπῃ δὲ τῆς πλατύτητος οὐδ’ ἁμαρτεῖν οἶόν τ’ ἦν αὐτῶν· καλλίω δὲ,“ ἔφη, „ἔμοιγε δοκεῖ καὶ τεθνηκότα εἶναι ταῦτα ἢ ζῶντα ἐκεῖνα τὰ περιωκοδομημένα.“

33. Ταῦτα δ’ εἰπὼν ἀνήρετο, εἰ ἀφεῖεν καὶ αὐτοὺς οἱ πατέρες ἐπὶ θήραν. „Καὶ ῥαδίως γ’ ἂν“, ἔφασαν, „εἰ Ἀστυάγης κελεύοι.“ 34. Καὶ ὁ Κῦρος εἶπε· „Τίς οὖν ἂν ἡμῖν Ἀστυάγει μνησθεῖη;“ „Τίς γὰρ ἂν,“ ἔφασαν, „σοῦ γε ἰκανώτερος πεῖσαι,“ „Ἄλλὰ μὰ τὸν Δία,“ ἔφη, „ἐγὼ μὲν οὐκ οἶδ’, ὅστις ἀνθρωπος γεγένηται· οὐδὲ γὰρ οἶός τ’ εἰμὶ λέγειν ἔγωγε οὐδ’ ἀναβλέπειν πρὸς τὸν πάππον ἐκ τοῦ ἴσου ἔτι δύναμαι· παιδάριον δ’ ὦν δεινότητος λαλεῖν ἐδόκουν εἶναι.“ 35. Καὶ οἱ παῖδες εἶπον· „Πονηρὸν λέγεις τὸ πρᾶγμα, εἰ μὴδ’ ὑπὲρ ἡμῶν ἂν τι δέῃ, δυνήσῃ πράττειν, ἀλλ’ ἄλλου τινὸς ἀνάγκη ἔσται δεῖσθαι ἡμᾶς.“ 36. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Κῦρος ἐδήχθη, καὶ σιγῇ ἀπελθὼν διακελευσάμενος ἑαυτῷ τολμᾶν εἰσῆλθαι, ἐπιβουλεύσας, ὅπως ἂν ἀλυπτότατα εἴποι πρὸς τὸν πάππον καὶ διαπράξειεν ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς παισίν, ὧν ἐδέοντο.

37. Ἦρξατο οὖν ὧδε· „Εἰπέ μοι,“ ἔφη, „ὦ πάππε, ἦν τις ἀποδρᾶ τῶν οἰκειῶν σε καὶ λάβῃς αὐτόν, τί αὐτῷ χρήσῃ;“ „Τί ἄλλο,“ ἔφη, „ἢ δῆσας ἐργάζεσθαι ἀναγκάσω;“ 38. „Ἦν δ' αὐτόματος πάλιν ἔλθῃ, πῶς ποιήσεις;“ „Τί δέ,“ ἔφη, „εἰ μὴ μαστιγῶσας γε, ἵνα μὴ αὐθις τοῦτο ποιῇ, ἐξ ἀρχῆς χρῆσομαι;“ 39. „Ὡρα ἄν,“ ἔφη ὁ Κῦρος, „σοὶ παρασκευάζεσθαι εἶη, ὅτῳ μαστιγῶσεις με, ὡς βουλευομαι γε, ὅπως σε ἀποδρῶ λαβὼν τοὺς ἡλικιώτας ἐπὶ θήραν.“ 40. Καὶ ὁ Ἀστυάγης φοβούμενος, μὴ ὁ Κῦρος κακὸν τι πάθοι ἐν τῇ θήρᾳ, „Καλῶς,“ ἔφη, „ἐποίησας προειπὼν· ἐνδοθεν γάρ,“ ἔφη, „ἀπαγορεύω σοὶ μὴ κινεῖσθαι.“ 41. Ἀκούσας ταῦτα ὁ Κῦρος ἐπέιθεται μὲν καὶ ἔμεινε, λυπούμενος δ' ἰσχυρῶς σιωπῇ διῆγεν. 42. Ὁ μέντοι Ἀστυάγης, ἐπεὶ ἔγνω αὐτὸν λυπούμενον, βουλόμενος αὐτῷ χαρίζεσθαι, ἐξάγει ἐπὶ θήραν καὶ πεζοὺς πολλοὺς καὶ ἰππέας συναλίσσας καὶ τοὺς παῖδας, καὶ συνελάσας εἰς τὰ ἰππάσιμα χωρία ἐποίησε μεγάλην θήραν. 43. Καὶ βασιλικῶς δὲ παρὼν αὐτὸς ἀπηγόρευε μηδένα βάλλειν, πρὶν Κῦρος ἐμπλησθεῖθαι θηρῶν· ὁ δὲ Κῦρος οὐκ εἶα κωλύειν, ἀλλ', „Εἰ βούλει,“ ἔφη, „ὦ πάππε, ἠδέως με θηρᾶν, ἄφες τοὺς κατ' ἐμὲ πάντας διώκειν καὶ ἀγωνίζεσθαι, ὅπως ἕκαστος κράτιστα δύναιτο.“ 44. Ἐνταῦθα δὴ ὁ Ἀστυάγης ἀφίησι, καὶ στὰς ἐθεᾶτο ἀμιλλωμένους ἐπὶ τὰ θηρία καὶ φιλονεικοῦντας καὶ διώκοντας καὶ ἀκοντίζοντας. 45. Καὶ Κῦρῳ ἠδέτο οὐ δυναμένῳ σιγᾶν ὑπὸ τῆς ἠδονῆς, ἀλλ' ὥσπερ σκύλακι γενναίῳ ἀνακλάζοντι, ὅποτε πλησιάζοι θηρίῳ, καὶ παρακαλοῦντι ὀνομαστὶ ἕκαστον. 46. Τέλος δ' οὖν πολλὰ θηρία ἔχων ὁ Ἀστυάγης ἀπῆει· καὶ τὸ λοιπὸν οὕτως ἦσθη τῇ τότε θήρᾳ, ὥστ' ἀεί, ὅποτε οἶόν τ' εἶη, συνεξῆει τῷ Κῦρῳ καὶ ἄλλους τε πολλοὺς παρελάμβανε καὶ τοὺς παῖδας Κῦρου ἔνεκα.

47. Ἐπεὶ δὲ μετ' ὀλίγον χρόνον ὁ Κῦρος καὶ πρὸς τοὺς πολεμίους, τοὺς εἰς τὴν Μηδικὴν εἰσβαλόντας, ἀνδρείως ἐμα-

χέσατο, πρῶτον τότε ὄπλα ἐνόυς, μεγάλα δὲ τῆς ἀνδρείας
 παρέσχετο τεκμήρια, ὥστε μαινομένῳ εἰκέναι τῇ τόλμῃ, πάντες
 διὰ στόματος εἶχον αὐτὸν καὶ ἐν λόγῳ καὶ ἐν ῥῥαῖς, ὃ τε
 Ἄστυάγης καὶ πρόσθεν τιμῶν αὐτὸν τότε ὑπερεξεπέπληκτο
 ἐπ' αὐτῷ. 48. Καμβύσης δέ, ὁ τοῦ Κῦρου πατήρ, ἤδετο μὲν
 πυνθανόμενος ταῦτα, ἐπεὶ δ' ἤκουσεν ἔργα ἀνδρὸς ἤδη δια-
 χειριζόμενον τὸν Κῦρον, ἀπεκάλει δῆ, ὅπως τὰ ἐν Πέρσαις
 ἐπιχώρια ἐπιτελοίη. 49. Καὶ ὁ Κῦρος δ' ἐνταῦθα λέγεται
 εἰπεῖν, ὅτι ἀπιέναι βούλοιο, μὴ ὁ πατήρ τι ἄχθοιο καὶ ἡ πόλις
 μέμφοιο· καὶ τῷ Ἄστυάγῃ δὴ ἐδόκει εἶναι ἀναγκαῖον ἀπο-
 πέμπειν αὐτόν. 50. Ἐνθα δὴ ἵππους αὐτῷ δοῦς, οὗς αὐτὸς
 ἐπεθύμει λαβεῖν, καὶ ἄλλα συσκευάσας πολλὰ ἔπεμπε καὶ διὰ
 τὸ φιλεῖν αὐτὸν καὶ ἅμα ἐλπίδας ἔχων μεγάλας ἐν αὐτῷ
 ἀνδρα ἔσεσθαι ἱκανὸν καὶ φίλους ὠφελεῖν καὶ ἐχθροὺς ἀνιᾶν.
 51. Ἀπιόντα δὲ τὸν Κῦρον προὔπεμπον πάντες καὶ παῖδες
 καὶ ἡλικες καὶ ἄνδρες καὶ γέροντες ἐφ' ἵππων καὶ Ἄστυάγης
 αὐτός, καὶ οὐδεὶς ἦν, ὅστις οὐ δακρῶν ἀποστραφεῖη· καὶ Κῦρος
 δ' αὐτὸς λέγεται σὺν πολλοῖς δακρῶσις ἀποχωρῆσαι.

1. Przysłowia i gnomy zawarte w „Ćwiczeniach“.

1. Χείρ χείρα νίξει.
2. Πλαῦκα εἰς Ἀθήνας.
3. Ἀρχὴ ἡμῶν παρτός.
4. Μείζον ἄριστον πάντων.
5. Δις παῖδες οἱ γέροντες.
6. Μὴ παιδί μάχαιραν.
7. Ὑγιῆς ψυχὴ ἐν ὑγιεῖ σώματι.
8. Γνώθι σαυτόν.
9. Μηδὲν ἄγαν.
10. Ἀρχὴν σοφίας νόμιζε τὸν θεοῦ φόβον.
11. Λυπῶν ἰατρὸς ἐστὶν ἀνθρώποις χρόνος.
12. Κακὸν φέρουσι καρπὸν οἱ κακοὶ φίλοι.
13. Πολλῶν τὰ χρήματ' αὐτὶ ἀνθρώποις κακῶν.
14. Φεῦγ' ἡδονὴν φέρουσαν ἕστερον βλάβην.
15. Λύπης ἀπάσης γίνεταί ἰατρὸς χρόνος.
16. Ἀναρχίας μεῖζον οὐκ ἔστι κακόν.
17. Βέλτιστε, μὴ τὸ κέρδος ἐν πᾶσι σκόπει.
18. Μιμοῦ τὰ σεμνά, μὴ κακοὺς μιμοῦ τρόπους.
19. Οὐκ ἔστι τοῖς μὴ δρῶσι σύμμαχος θεός.
20. Ὅργην ἑταῖρον καὶ φίλον πειρῶ φέρειν.
21. Ζήλου τὸν ἐσθλὸν ἄνδρα καὶ τὸν σώφρονα.
22. Ὑπὸ τῆς ἀνάγκης πάντα δουλοῦται ταχύ.
23. Πρᾶξον τὰ σαυτοῦ, μὴ τὰ τῶν ἄλλων φρόνει.
24. Ἄει λέγων τάληθές οὐ σφαλῆ ποτε.
25. Οὐδεὶς ἄλυπος τὸν βίον διήγαγεν.
26. Πόνου μεταλλαχθέντος οἱ πόνοι γλυκεῖς.
27. Ὁ τῆς σοφίας καρπὸς οὐ φθαρήσεται.
28. Νέος πεφυκῶς πολλὰ χρηστὰ μάνθανε.
29. Πλοῦτω πεποιθῶς ἄδικα μὴ πειρῶ ποιεῖν.
30. Μετ' ὀργῆς τοῖς φρονίμοις πρακτέον οὐδέν.
31. Ὁ μὴ πεπλευκῶς οὐδὲν ἑώρακε κακόν.
32. Θεοῦ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει φθόνος,
Καὶ μὴ διδόντος οὐδὲν ἰσχύει πόνος.
33. Ἄφεις τὰ φανερὰ μὴ δίωκε τὰ φανῆ.
34. Ὡς μέγα τὸ μικρόν ἐστὶν ἐν καιρῷ δοθέν.
35. Ὁ ψεύστης καὶ ἀληθῆ λέγων οὐ πιστεύεται.
36. Πρὸς τὴν ἀνάγκην οὐδ' ἄρης ἀνδίσταται.

37. Οὐκ ἂν δύναιο μὴ καμῶν εὐδαιμονεῖν.
 38. Κούφως φέρειν δεῖ τὰς παρεστῶσας τύχας.
 39. Ὁ χρησιμὸς εἰδῶς, οὐχ ὁ πόλλ' εἰδῶς σοφός.
 40. εἶναι δίκαιος, μὴ δοκεῖν εἶναι βούλου.
 41. Βίας παρούσης οὐδὲν ἰσχύει νόμος.
 42. Ὑβρις κακὸν μέγιστον ἀνθρώποις ἔφν.
 43. Χρόνος δίκαιον ἄνδρα δείκνυσι μόνος,
 Κακὸν δὲ κἂν ἐν ἡμέρᾳ γνοίης μιᾷ.
 44. Ἀνδρὸς δικαίου καρπὸς οὐκ ἀπόλλυται.
 45. Κακοῖς ὀμιλῶν καὐτὸς ἐκβήσῃ κακός.
 46. Δίς ἐξαμαρτεῖν ταῦτόν οὐκ ἀνδρὸς σοφοῦ.
 47. Δίκαια ὀράσας συμμάχου τεύξῃ θεοῦ.
 48. Οὐκ ἔστιν εὐρεῖν βίον ἄλυπον οὐδενί.
 49. Χρηστὸς πονηροῖς οὐ τιτρώσκειται λόγοις.
 50. Ἀνθρώπος ὦν μέμνησο τῆς κοινῆς τύχης.
 51. Δίαν φιλῶν σεαυτὸν οὐχ ἔξεις φίλους.
 52. Εἰ μὴ καθέξεις γλῶτταν, ἔσται σοι κακά.
 53. Ἐχθροῖς ἀπιστῶν οὐποτ' ἂν πάθοις βλάβην.
 54. Δουρὸς πεσοῦτης πᾶς ἀνὴρ ξυλεύεται.
 55. Ὁξὺς θεῶν ὀφθαλμὸς εἰς τὸ πᾶν ἰδεῖν.

2. Przykłady zestawione z „Ćwiczeń“ do nauki składni*).

- I. Podmiot i orzeczenie: 22, 5 i 6; 64, 10; 77, 4; 79, 4; 95, 3; 115, 5.
 II. Rodzajnik: 4, 1; 6, 2 i 4; 7, 1; 14, 1; 23, 4, 5, 6 i 7; 34, 1; 68, 1; 85, 6; 92, 1; 97, 4; 100, 4; 226, 4; 236, 4.
 III. Szyk przydawki i orzeczenia: 4, 2; 18, 8; 27, 2; 33, 1; 48, 4; 50, 3; 64, 9; 72, 1; 79, 3; 85, 7; 89, 3; 91, 7; 92, 7; 100, 4; 116, 1; 118, 1; 190, 6; — 48, 7; 66, 1; 89, 4; 90, 2; 97, 4; 140, 7.
 IV. Accusativus:
 a) Biernik zewnętrzny (odmiennie niż w języku polskim):
 18, 1; 25, 4; 38, 3; 42, 2; 48, 5; 54, 5; 90, 2; 95, 2;
 101, 2; 106, 3; 107, 7; 114, 10; 133, 3; 139, 8; 181, 1;
 212, 5; 217, 1; 220, 1; — 167, 3; 183, 4 i 7.
 b) Biernik wewnętrzny: 106, 5; 118, 1; 150, 1; 200, 6; 217, 2; 229, 9; 246, 8.
 c) Podwójny accus.: 13, 7; 19, 4; 64, 4; 74, 1; 89, 1; 104, 3; 107, 6; 112, 2; 118, 7; 167, 3; 169, 1; 197 a) 1; 217, 3; 229, 3.

*) Pierwsza liczba oznacza ustęp „Ćwiczeń“, druga zdanie.

- d) Accus. niezależny: 19, 3; 58, 8; 81, 2; 85, 2; 92, 7; 100, 1; 101, 2; 107, 8; 111, 3; 116, 3; 124, 3; 135, 4; 138, 6; 178, 3 i 8; 243, 2.

V. Dativus:

1. Właściwy:

- a) Przedmiotu dalszego (odmiennie niż w języku polskim): 9, 9; 22, 7; 60, 3; 71, 3; 120, 6; 140, 2; 164, 2; 220, 2; 246, 23; — 21, 6; 22, 1; 24, 3; 32, 5; 54, 7; 56, 2; 61, 1; 110, 8.
- b) D. commodi lub incommodi: 39, 3; 86, 2; 95, 6; 221, 5.
- c) D. possessivus: 33, 4; 60, 1; 118, 6.
- d) D. auctoris: 136, 3 i 7; 211, 2; 236, 5.
- e) D. ethicus: 246, 10.
- f) D. relationis: 193, 7.
- g) D. sociativus: 13, 3; 89, 3; 106, 7; 114, 5; 115, 4; 182, 7; 202, 1; — 39, 2; 234, 2; 246, 15.

2. Instrumentalis:

- a) D. instrumenti: 7, 8; 9, 4; 34, 4; 53, 4; 74, 2; 103, 2; 111, 4
- b) D. causae: 12, 5 i 7; 58, 3; 62, 1; 100, 1; 230, 10.
- c) D. modi: 126, 3; 209, 7; 236, 5; 242, 7; 246, 41.
- d) D. mensurae: 71, 3; 98, 3.

3. Locativus:

- a) D. temporis: 86, 4; 196, 5.
- b) D. loci: 236, 7; 243, 4.

4. D. po niektórych czasownikach złożonych z przyimkami *έν, έπί, παρά, περί, πρός, σύν*: 17, 6; 29, 3; 62, 3; 71, 1; 72, 3; 81, 3; 82, 5; 93, 2; 120, 2; 124, 7; 162, 3; 175, 4; 177, 6; 178, 1; 194, 3; 196, 4; 224, 5; 230, 8; 237, 1; 242, 1.

VI. Genetivus:

1. Właściwy:

- a) G. subiectivus (possessivus, auctoris): 15, 1; 18, 7; 21, 1 i 2; 27, 1 i 2; 29, 1; 31, 3; 36, 5; 38, 7; 44, 4; 46, 4; 64, 5; 111, 9; 154, 1.
- b) G. obiectivus: 14, 8; 19, 1; 24, 4; 27, 6; 34, 2; 43, 2; 64, 9; 141, 7; — 22, 2; 24, 5; 98, 9; 128, 7; — 5, 1; 22, 7; 92, 5; 93, 6; 116, 6; 123, 4; 160, 4; 173, 5; 183, 4; 212, 6; 217, 10; 222, 4; 226, 5.
- c) G. partitivus: 6, 2; 41, 2; 59, 1; 76, 1; 91, 2; 181, 3; 212, 3; 246, 32.

d) G. qualitalis: 74, 4; 84, 6; 85, 3 i 4; 86, 5; 246, 48.

e) G. materiae: 173, 2.

2. W zastępstwie ablatiwu:

a) G. separationis: 28, 1; 41, 2; 49, 1; 72, 2; 86, 8; 107, 8; 128, 5; 130, 5; 246, 18.

b) G. comparationis: 18, 3; 33, 5; 68, 4; 70, 8; 76, 2, 3 i 5; 92, 3; 167, 1.

c) G. causae: 134, 7; 211, 6.

d) G. pretii: 84, 1; 195, 8.

e) G. temporis: 43, 8; 70, 8; 174, 3; 239, 5.

3. G. po niektórych czasownikach złożonych z przyimkami *ἀπό, ἐκ, πρό, κατά*: 43, 6; 122, 2; 185, 2; 191, b, 1; 241, 4.

VII. Strony czasownika:

1. Activum (słów przechodnich w znaczeniu nieprzechodniem):

31, 1 i 2; 97, 8; 98, 8; 146, 2; 164, 1; 178, 2 i 6; 196, 9; 202, 9; 214, 2; 223, 4; 224, 5; 236, 3; 242, 7; 246, 41.

2. Medium:

a) bezpośrednie (biernikowe): 110, 3; 146, 2 i 4; 178, 1.

b) pośrednie (udziałowe): 9, 8; 10, 2; 34, 2; 49, 5; 52, 5; 89, 4; 107, 2; 146, 7; 173, 4; 174, 1 i 5; 246, 37.

c) podmiotowe (dynamiczne): 9, 10; 72, 1; 104, 2; 107, 9; 140, 5; 199, 6; 201, 1 i 3; 206, 1.

3. Passivum: 23, 7; 79, 6; 107, 3; 128, 2; 158, 4; 175, 7.

VIII. Znaczenie niektórych czasów w indicatiwie:

1. Praesens: 6, 1; 61, 3; 71, 4; 142, 3; 191, a, 2.

2. Imperfectum: 17, 1—7; 27, 5; 195, 6; 246, 50.

3. Aoristus: 38, 1—4 i 6—8; 181, 3; 201, 1; 202, 7.

4. Perfectum: 132, 1—5; 134, 7; 152, 5; 178, 6; 186, 1; 193, 5.

IX. Tryby w zdaniach głównych:

1. Indicativus: 189, 7; 246, 18. Zob. zdania warunkowe.

2. Coniunctivus: 102, 8; 107, 9; 122, 2; 140, 2; 146, 2.

3. Optativus: 102, 7; 103, 5; 110, 6; 112, 6; 140, 8; 164, 5; 190, 4; 221, 7; 230, 12.

4. Imperativus: 9, 7 i 8; 122, 9; przyczem por. 122, 2.

X Tryby w zdaniach pobocznych: *Consecutio modorum*

1. Zdania przedmiotowe: 81, 1; 103, 4; 110, 7; 121, 3; 142, 5.

2. Zdania pytajne: 110, 4; 126, 3; 140, 5; 178, 5; 196, 7; 207, 3; 233, 2; 246, 8.

3. Zdania¹ przyczynowe: 59, 3; 204, 3; 227, 1; 239, 6.

4. Zdania zamiarowe: 101, 1; 104, 1; 110, 4; 115, 7; 124, 1; 246, 49.

5. Zdania skutkowe: 82, 1; 239, 2; 246, 1 i 5.
6. Zdania⁴warunkowe: 37, 1 i 4; 90, 3; 103, 2; 123, 5 i 6; 124, 4; 221, 9; 236, 8; 241, 2 i 3.
7. Zdania³przyzwolone: 102, 1; 186, 8; 194, 2.
8. Zdania²czasowe: 34, 3; 50, 2; 53, 5; 102, 2; 104, 4; 124, 3; 190, 3; 191, a, 3; 216, 6; 218, b, 2; 222, 4.
9. Zdania względne: 66, 5 i 6; 74, 3; 103, 1, 2 i 3; 104, 2 i 5; 106, 8; 139, 2; 182, 3; 235, 3; 246, 17.

XI. Infinitivus:

1. Podmiot i orzeczenie infinitiwu: 37, 2; 52, 1; 187, 6; 211, 2; 238, 3; 246, 24.
2. Infinitivus z rodzajnikiem: 104, 4; 158, 1; 230, 13; 246, 1.
3. Infinitivus bez rodzajnika:
  - a) jako podmiot: 9, 10; 13, 4; 15, 1 i 5; 86, 6; 145, 3; 216, 11; 227, 5; 229, 10; 246, 39.
  - b) jako przedmiot: 2, 9; 31, 6; 37, 2; 38, 5; 50, 4; 97, 8; 104, 3; 120, 6; 150, 3; 161, 3; 187, 6; 200, 8; 217, 2; 221, 7.
4. Infinitivus dla bliższego określenia przymiotników: 39, 2; 59, 2; 128, 4; 224, 2; 227, 4.

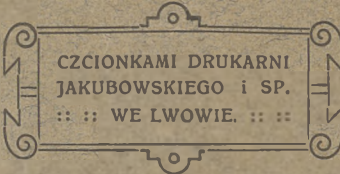
XII. Participium:

1. Attributivum: 74, 2; 133, 4; 245, 4; 246, 47.
2. Coniunctum: 23, 1, 2 i 3; 37, 6; 47, 1 i 8; 50, 2; 56, 2; 60, 2; 80, 4; 107, 10; 154, 4; 179, 3; 193, 7; 208, 9; 209, 3; 220, 5; 246, 30 i 47.
3. Absolutum: 47, 4; 173, 8; 189, 11; 190, 1.
4. Praedicativum: 72, 3; 101, 2; 104, 4; 149, 5; 165, 4; 173, 3; 187, 1; 190, 7; 195, 4 i 5; 206, 1; 208, 2; 214, 1, 3 i 4; 221, 1; 230, 4; 246, 9, 13 i 43.

CZCIONKAMI DRUKARNI
JAKUBOWSKIEGO i SP.
:: :: WE LWOWIE. :: ::

